

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/24-01/15

URBROJ: 65-24-02

Zagreb, 31. siječnja 2024.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Godišnje izvješće o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, za 2022. godinu*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 17. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 123/17 i 151/22), dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 31. siječnja 2024. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Šimu Erlića i državne tajnike Spomenku Đurić, Zrinku Raguž i Domagoja Mikulića.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/24-14/01

URBROJ: 50301-05/14-24-4

Zagreb, 31. siječnja 2024.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Godišnje izvješće o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, za 2022. godinu

Na temelju članka 17. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17. i 151/22.), Vlada Republike Hrvatske podnosi Godišnje izvješće o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, za 2022. godinu.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Šimu Erlića i državne tajnike Spomenku Đurić, Zrinku Raguž i Domagoja Mikulića.

PREDSJEDNIK

me sc Andrej Plenković

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O NAPRETKU U PROVEDBI NACIONALNE RAZVOJNE
STRATEGIJE REPUBLIKE HRVATSKE DO 2030. GODINE, ZA 2022. GODINU

SADRŽAJ

Uvod	6
Izvešće o provedbi strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije	8
1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	8
1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	8
1.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Konkurentno i inovativno gospodarstvo	8
2. Obrazovani i zaposleni ljudi	20
2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	20
2.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Obrazovani i zaposleni ljudi	20
3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom ...	27
3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	27
3.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	27
4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske	39
4.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	39
4.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske	39
5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	43
5.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	43
5.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Zdrav, aktivan i kvalitetan život	43
6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	55
6.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	55
6.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	55
7. Sigurnost za stabilan razvoj	61
7.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	61
7.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Sigurnost za stabilan razvoj	61
8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	68
8.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	68
8.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	68
9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	76
9.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	76
9.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	76
10. Održiva mobilnost	80

10.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	80
10.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Održiva mobilnost	80
11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	84
11.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja učinka	84
11.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Digitalna tranzicija gospodarstva	84
12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima.....	88
12.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	88
12.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima.....	88
13. Jačanje regionalne konkurentnosti	92
13.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti	92
13.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Jačanje regionalne konkurentnosti	92
Napredak u provedbi horizontalnih prioriteta Nacionalne razvojne strategije	95
Zaključak o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, tijekom 2022. godine.....	99
Prilog 1 Zakonodavni okvir Izvješća i primjena načela transparentnosti	101
Prilog 2 Pregled ostvarenih vrijednosti pokazatelja uspješnosti NRS-a 2030.	102
Prilog 3 Popis važećih akata strateškog planiranja koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030.	106
Prilog 4 Popis akata strateškog planiranja u izradi, koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030.	110
Prilog 5 Globalna ljestvica konkurentnosti (WCR) Instituta za međunarodno poslovanje iz Lausanne (IMD)	113

Popis korištenih kratica	
BDP	Bruto domaći proizvod
CERP	Centar za restrukturiranje i prodaju
DEP	Digital Europe Program
DESI	Indeks gospodarske i društvene digitalizacije
DG REFORM	Europska komisija za potporu strukturnim reformama
DŠJU	Državna škola za javnu upravu
EDIH	Europski digitalni inovacijski centar
EBRD	Europska banka za obnovu i razvoj
EFTA	Europsko udruženje za slobodnu trgovinu
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj 2014.-2020.
EIS	Europska ljestvica uspjeha u inoviranju (eng. European Innovation Scoreboard)
ERCC	Europski centar za koordinaciju odgovora u hitnim slučajevima
ESF	Europski socijalni fond 2014.-2020.
FRONTEX	Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu
FSEU	Fond solidarnosti Europske unije
FTE	Zaposlenost na puno radno vrijeme (eng. Full time equivalent)
GBAORD	Javna proračunska izdvajanja za istraživanje i razvoj
GCI	Indeks globalne konkurentnosti (eng. Global Competitiveness Indeks)
GERD	Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj
GJR	Godišnja jedinica rada (jedna godišnja jedinica rada odgovara jednoj osobi koja radi puno radno vrijeme na poljoprivrednom gospodarstvu i iznosi 1.800 sati)
GRECO	Skupina država protiv korupcije (eng. Group of States against Corruption)
HAMAG-BICRO	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvoj
HIPC	Harmonizirani indeks potrošačkih cijena
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HKO	Hrvatski kvalifikacijski okvir
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
ICT/ IKT	Informacijsko-komunikacijske tehnologije
ITP	Integrirani teritorijalni program 2021.-2027.
ITU	Integriranih teritorijalnih ulaganja
JLP(R)S	jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
MSP	Mikro, mala i srednja poduzeća
NATO	Sjeverno-atlantski vojni savez (eng. North-Atlantic Treaty Organisation)
NECP	Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan za razdoblje 2021.-2030.
NPOO	Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.
NRS 2030.	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske za razdoblje do 2030. godine

NUTS 2	Statističke regije 2. razine (neupravne jedinice nastale grupiranjem županija kao upravnih jedinica niže razine)
OCD	Organizacije civilnog društva
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPKK 2014.-2020.	Operativni program „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“
OPPIR 2014.-2020.	Operativni program za pomorstvo i ribarstvo 2014.–2020
OPULJP 2014.-2020.	Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“
PISA	Međunarodno istraživanje procjene znanja i vještina petnaestogodišnjih učenika (eng. Programme for International Student Assessment)
PKK 2021.-2027.	Program „Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.“
POS	Program društveno poticane stanogradnje
PRR 2014.-2020.	Program ruralnog razvoja 2014.-2020.
RLV	Regionalni lanci vrijednosti
SCM	Metoda standardnog troška (eng. Standard Cost Methodology)
SRSP	Program Europske komisije za potporu strukturnim reformama (eng. Structural Reform Support Programme)
SRUP	Strategija razvoja urbanih područja
SRUUK	Sustav za rano upozoravanje i upravljanje krizama
STEM	Znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika (eng. Science, Technology, Engineering, Mathematics)
TEN-T	Transeuropska prometna mreža (eng.: Trans-European Transport Network)
TSI	Instrument za tehničku potporu Europske komisije
UN	Ujedinjeni narodi
WEF	Svjetski gospodarski forum (eng. World Economic Forum)
WCR	Globalna ljestvica konkurentnosti (eng. World Competitiveness Ranking)
WTO	Svjetska trgovinska organizacija (eng. World Trade Organization)

Uvod

Makroekonomski pokazatelji ostvareni u 2022. godini

U posljednjih godinu dana hrvatsko gospodarstvo zabilježilo je niz pozitivnih iskoraka. Oporavivši se od recesije izazvane pandemijom COVID-19, u 2022. ostvaren je realni **rast bruto domaćeg proizvoda** (u daljnjem tekstu: BDP) od 6,3%, posebice temeljem snažnog doprinosa rasta izvoza te većih investicija. S druge strane, poremećaji u opskrbi energentima i hranom u Europi uzrokovani ruskom agresijom na Ukrajinu, rekordne suše i velike poplave, kao i poremećaji na financijskim tržištima, rezultirali su jakim rastom potrošačkih cijena, kako na globalnoj razini tako i u Hrvatskoj (10,8% na međugodišnjoj razini).

Usporedo s povećanjem gospodarskih aktivnosti, u promatranom razdoblju nastavljena je snažna fiskalna konsolidacija opće države. Tako je u 2022. ostvaren **proračunski višak** u iznosu od 0,4% BDP-a, što je znatno poboljšanje u odnosu na manjak od 2,5% BDP-a ostvaren u 2021. Ukupni prihodi proračuna opće države zabilježili su na godišnjoj razini rast od 13,3% te su ostvareni na razini od 45,2% BDP-a, dok su ukupni rashodi proračuna opće države rasli sporijom dinamikom od 6,6% te su izvršeni na razini od 44,8% BDP-a. Treba istaknuti da su na ostvarenje prihoda opće države u 2022. utjecala pozitivna kretanja u gospodarstvu, cjelogodišnji fiskalni učinci poreznih reformi provedenih tijekom 2021. te učinci poreznih izmjena koji su stupili na snagu tijekom 2022. Značajan je učinak na prihode Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2022. imalo i korištenje sredstava iz financijske perspektive EU 2014. – 2020. kojima se financira 70% javnih investicija u Hrvatskoj, uz korištenje sredstava iz Fonda solidarnosti u svrhu sanacije šteta od potresa, te korištenje sredstava iz Fonda za oporavak i otpornost. Povećanju rashoda opće države najviše je doprinijelo usvajanje paketa mjera pomoći Vlade za ublažavanje inflatornih pritisaka na životni standard građana i poslovanje poduzeća i rast naknada zaposlenima u državnim i javnim službama (ukupno 11,3% BDP-a u 2022.) temeljem povećanja osnovice za izračun plaća, sukladno novom kolektivnom ugovoru za državne i javne službenike (4% povećanje osnovice od 1. svibnja 2022. i 6% povećanje osnovice od 1. listopada 2022.).

Povećanje realne gospodarske aktivnosti i povoljna proračunska ostvarenja doprinijeli su znatnom **smanjenju omjera javnog duga** i BDP-a na 68,4%, što odgovara godišnjem smanjenju od 10 postotnih bodova u odnosu na 2021.

Nadalje, od 1. siječnja 2023. Hrvatska je postala punopravna **članica europodručja** kao i **Schengenskog prostora**. Odluka Vijeća EU-a o ulasku Republike Hrvatske u europodručje (u srpnju 2022.) doprinijela je povijesno najvišem investicijskom rejtingu Hrvatske koji je uspješno zadržan do danas. Ovako pozitivne ocjene hrvatskog gospodarstva, rejting agencije argumentiraju političkom stabilnošću i institucionalnom kvalitetom, očekivanim koristima od ulaska u europodručje i Schengenski prostor, kao i fiskalnim kapacitetima te dosadašnjom apsorpcijom EU sredstava iz financijske perspektive EU 2014. - 2020. i sredstava iz Fonda za oporavak i otpornost.

Prosječna inflacija u Hrvatskoj, mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HIPC-om), snažno se povećala s 2,7% u 2021. na 10,8% u 2022., čime je dosegla najvišu razinu u

posljednjih 28 godina. Inflacija je tijekom 2022. znatno porasla i na globalnoj razini, uključujući i zemlje europodručja, naše najvažnije vanjskotrgovinske partnere, čime je nastavljen trend započet sredinom 2021. Oporavak potražnje nakon ponovnog otvaranja gospodarstava diljem svijeta potaknuo je globalni rast cijena energenata i drugih sirovina te intermedijarnih proizvoda. Na jačanje inflatornih pritisaka dodatno su utjecale poteškoće u globalnim lancima opskrbe, zbog čega je ponuda pojedinih poluproizvoda i gotovih proizvoda bila ograničena, dok se potražnja u uvjetima pandemije premjestila s usluga prema robi, što je potaklo rast njihovih cijena. Visoke cijene energenata (ponajviše sirove nafte i prirodnog plina) na svjetskim tržištima, dodatno su porasle s početkom ruske agresije na Ukrajinu. Navedena kretanja su dodatno utjecala na ubrzavanje rasta cijena poljoprivrednih proizvoda i proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda u europodručju te u konačnici na njihovo prelijevanje na potrošačke cijene. Rastu potrošačkih cijena u 2022. najviše je pridonio rast cijena energije i hrane, uz izraženiji porast cijena usluga i industrijskih proizvoda u drugoj polovici godine. Izraženiji inflatorni pritisci na životni standard građana osjetno su ublaženi uvođenjem mjera Vlade, kojima su, između ostalog, ograničene cijene energenata, smanjena stopa PDV-a na određene kategorije proizvoda te su ograničene cijene više osnovnih prehrambenih proizvoda.

Nakon rasta od 2,2% ostvarenog u 2021., međugodišnji rast **broja osiguranika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje** (u daljnjem tekstu: HZMO) u 2022. je ubrao na 2,5%, uz istovremeno smanjenje administrativne stope nezaposlenosti na 6,8% (8% u 2021.) Ukupan broj nezaposlenih osoba registriranih kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: HZZ), u 2022. je smanjen za 15,1% u odnosu na 2021. Rastu ukupne zaposlenosti u Hrvatskoj najviše je pridonio privatni sektor, ponajviše djelatnosti trgovine, prijevoza i smještaja te djelatnosti vezane uz IT sektor i poslovne usluge. Potrebno je naglasiti kako je i u 2022. dio potražnje za radnom snagom bio zadovoljen zapošljavanjem radnika iz trećih zemalja (izvan EU), ponajprije u građevinarstvu i uslužnim djelatnostima. U uvjetima izražene inflacije te povećane potražnje za radnom snagom, znatno se ubrao i rast nominalnih bruto plaća na 7,9% u 2022. (s 4,1% u 2021.), no zbog ubrzavanja inflacije zabilježeno je smanjenje prosječne realne neto plaće od 3,4%.

Predanost reformskim naporima koji doprinose jačanju otpornosti hrvatskog gospodarstva, vidljiva je u ispunjavanju predviđenih obveza kao i u dinamici korištenja EU sredstava iz financijske perspektive 2014. - 2020. te u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (u daljnjem tekstu: **NPOO**). U okviru prvog Višegodišnjeg financijskog okvira 2014. - 2020., do kraja 2022. ugovoreno je projekata ukupne vrijednosti 13,79 milijardi eura, odnosno 128,52% sredstava dodijeljenih Hrvatskoj. Od navedenog iznosa, korisnicima je isplaćeno ukupno 8,95 milijardi eura (83% sredstava), dok je ovjereno 7,6 milijardi eura (70,86% sredstava). Istovremeno, u provedbi reformi i investicija koje se financiraju iz Mehanizma za oporavak i otpornost, Hrvatska je među 3 najuspješnije članice EU-a te je u 2022. podnijela i drugi zahtjev za isplatu tranše od 700 milijuna eura koji je isplaćen temeljem ispunjavanja svih utvrđenih reformskih obveza.

Izvješće o provedbi strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije

1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo

1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	75%	73% (2022.)
<i>Indeks globalne konkurentnosti (GCI)</i>	<i>63. mjesto (2019.)</i>	<i>< 45. mjesta</i>	<i>Nisu dostupni noviji podaci¹</i>
Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti Instituta za razvoj poslovnog upravljanja (WCR, IMD)	60. mjesto	n/p	46. mjesto
Europska ljestvica uspjeha u inoviranju	25. mjesto u EU (2020.)	<18. mjesta	22. mjesto (2022.)
Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	0,97% (2018.)	3%	1,43% (2022.)
Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a	52,3% (2019.)	70%	60,2% (2022.)

1.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Konkurentno i inovativno gospodarstvo

Razvoj globalno konkurentne, zelene i digitalne industrije

U okolnostima vanjskih šokova uzrokovanih posljedicama pandemije COVID-19, razornim potresima te ruskom agresijom na Ukrajinu, hrvatsko gospodarstvo je i u 2022. pokazalo iznimnu otpornost te sposobnost brzog oporavka.

Prema Izvješću o globalnoj konkurentnosti, Instituta za razvoj poslovnog upravljanja (IMD) iz Lausanne (CH), Hrvatska je u 2022. zauzela 46. mjesto na ljestvici Svjetskog centra za konkurentnost (19. mjesto u EU), što predstavlja skok za 13 mjesta u odnosu na 2021., čime je Hrvatska ostvarila najveći pozitivni pomak od svih zemalja koje su bile obuhvaćene istraživanjem. Prema navedenom Izvješću, Hrvatska je ostvarila napredak u svim područjima konkurentnosti, a najveća su poboljšanja zabilježena u području gospodarskih rezultata te učinkovitosti rada javnog i poslovnog sektora. Odgovorno upravljanje makroekonomskom i

¹ Zbog nedostupnosti podataka, napredak se prati zamjenskim pokazateljem Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausanne (International Institute for Management Development - IMD). Opis i kriteriji za izračun pokazatelja nalaze se u Prilogu 5

fiskalnom politikom, uz pravovremeno aktiviranje mjera za borbu s energetsom krizom i učinkovito korištenje sredstava iz EU fondova te nastavak reformi u javnom sektoru, značajno su doprinijeli unaprjeđenju konkurentnosti domaćeg gospodarstva.

U 2022. je ostvaren snažan gospodarski rast, na što ukazuju podaci o BPD-u koji je u 2022. zabilježio realni rast od 6,3% u odnosu na 2021. te je u tekućim cijenama iznosio ukupno 67,39 milijardi eura, odnosno 17.486 eura po stanovniku. Mjereno prema paritetu kupovne moći, udio BDP-a po stanovniku, u prosjeku država članica EU-a, porastao je na 73% u 2022. te je gotovo dostigao ciljnu vrijednost od 75% BDP-a. Najveći doprinos rastu BDP-a osiguran je rastom izvoza roba i usluga te osobne potrošnje i investicija. Vrijednost hrvatskog robnog izvoza iznosila je u 2022. ukupno 24,12 milijardi eura te je povećana za 5,76 milijardi eura (31,4%) u odnosu na 2021. Ukupna vrijednost izvoza robe i usluga porasla je na 60,2% BDP-a, uz slabiju pokrivenost uvoza izvozom od 58% (u 2021. je iznosila oko 65%). Najvažniji vanjskotrgovinski partneri Hrvatske su zemlje EU-a, s kojima je robna razmjena iznosila oko 69% ukupnog izvoza te oko 71% ukupnog uvoza.

Inovacije su najsnažniji alat za postizanje gospodarskog rasta i održivog razvoja. S ciljem jačanja inovativnosti domaćeg gospodarstva, nastavljeni su naponi na provedbi mehanizama za poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te je prema posljednjim dostupnim podacima, udio ukupnih izdvajanja za istraživanje i razvoj u BDP-u (GERD) iznosio 1,43%. Prema Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju 2022. (eng. *European Innovation Scoreboard* - EIS), Hrvatska je zauzela 22. mjesto od 27 zemalja EU-a te se s ukupnim rezultatom od 66,5% prosjeka EU-a i dalje nalazi u skupini zemalja „inovatora u nastajanju“ koji zaostaju za prosjekom EU-a. Prema EIS-u, najsnažnije inovacijske dimenzije Hrvatske su inovacijski rezultati te suradnja javnog i privatnog istraživačkog sektora koji rastu brže od europskog prosjeka, dok su ulaganja poslovnog sektora u istraživanje, razvoj i inovacije, njena najslabija dimenzija te tu Hrvatska najviše zaostaje za europskim prosjekom.

U funkciji jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, u okviru NPOO komponente C1.1. „Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo“, provedena su 4 javna poziva za dodjelu bespovratnih sredstava poduzetnicima, ukupne vrijednosti alokacije 348,75 milijuna eura. Bespovratna sredstva u okviru provedenih poziva namijenjena su izravno poduzetnicima za potporu ulaganjima usmjerenima na tranziciju gospodarstva prema energetske i resursno učinkovitom gospodarstvu te na inovacije i razvoj i primjenu novih (digitalnih) tehnologija. U okviru poziva „Potpora poduzećima za tranziciju na energetske i resursno učinkovito gospodarstvo“ za mala i srednja poduzeća te srednje kapitalizirana poduzeća, ukupna alokacija od 250 milijuna eura bespovratnih sredstava namijenjena je financijski održivim poduzećima za ulaganja u zelene tehnologije koje doprinose energetske i resursno učinkovitom gospodarstvu. Ulaganja će biti usmjerena u energetske intenzivne industrije - metaloprerađivačku, tekstilnu, prehrambenu, kemijsku, građevinsku i drvoprerađivačku industriju. Na Poziv su zaprimljena 253 projektna prijedloga ukupne vrijednosti 532 milijuna eura, a zatraženo je sufinanciranje u iznosu od ukupno 225,6 milijuna eura. Pozivom „Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća“, ukupne vrijednosti alokacije 18,81 milijun eura, poticat će se ulaganja novoosnovanih mikro, malih i srednjih poduzeća (u daljnjem tekstu:

MSP) do 5 godina starosti, koja razvijaju inovacije bazirane na znanju i visokim tehnologijama. Riječ je o projektima čiji se proizvodi i usluge nalaze u predkomercijalnoj fazi i zahtijevaju dodatna financijska ulaganja za dovršetak tehnološke spremnosti. U okviru Poziva zaprimljeno je 612 projektnih prijedloga ukupne vrijednosti 103,9 milijuna eura, a zatražena je potpora za sufinanciranje u iznosu od ukupno 73,2 milijuna eura. Pozivom „Komercijalizacija inovacija“ ukupne alokacije 50,4 milijuna eura, osigurana je potpora MSP-ovima usmjerenima na proizvodnju naprednih i inovativnih proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti. Pozivom se potiču ulaganja neophodna za komercijalizaciju inovacija i rezultata istraživanja i razvoja, za proizvode i usluge koji su u fazi spremnosti za tržište. Za postupak dodjele zaprimljeno je 427 projektnih prijedloga, ukupne vrijednosti 336,78 milijuna eura, a zatražena je potpora za sufinanciranje u iznosu od ukupno 171,9 milijuna eura. Tijekom izvještajnog razdoblja doneseno je 87 odluka o financiranju u vrijednosti 36 milijuna eura, potpisano je 59 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, dok će se postupci dodjele preostale alokacije i ugovaranje projekata završiti u narednom razdoblju. U okviru Poziva „Bespovratne potpore za digitalizaciju“, ukupne alokacije 27,3 milijuna eura, potpora je namijenjena MSP-ovima za ulaganja u digitalne alate i opremu za uvođenje novih ili značajno poboljšanih proizvodnih postupaka, načina isporuke usluga ili organizacijskih praksi. Po predmetnom Pozivu je zaprimljeno 820 projektnih prijedloga ukupne vrijednosti 97 milijuna eura, zatražene vrijednosti potpore u iznosu od 40 milijuna eura. Tijekom izvještajnog razdoblja doneseno je 390 odluka o financiranju ukupne vrijednosti 20,7 milijuna eura.

Nadalje, tijekom 2022. zaključeni su sporazumi o provedbi 4 sljedeća financijska instrumenta iz sredstava NPOO-a: „Financijski instrumenti za mikro, mala i srednja poduzeća“ ukupne alokacije 146 milijuna eura (provode HBOR i HAMAG BICRO), „Financijski instrumenti za poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i velika poduzeća“ ukupne alokacije 106,18 milijuna eura (provodi HBOR), „Financijski instrumenti za subjekte javnog sektora“ ukupne alokacije 26,54 milijuna eura (provodi HBOR), i „Ulaganje u instrumente vlasničkog i kvazivlasničkog financiranja“ ukupne alokacije 29,86 milijuna eura (provodi ga HBOR). U izvještajnom je razdoblju i započela provedba navedenih financijskih instrumenata te je tako HAMAG BICRO do kraja 2022. odobrio ukupno 253 kredita MSP-ovima, dok je HBOR odobrio 2 kredita MSP-ovima te 4 subvencije kamata po kreditima za MSP-ove.

Kako bi se osigurali preduvjeti za provedbu ulaganja u projekte istraživanja, razvoja i inovacija iz fondova EU-a u financijskom razdoblju 2021. - 2027., izrađen je završni Nacrt prijedloga Strategije pametne specijalizacije do 2029. godine. U prosincu 2022. završen je postupak javnog savjetovanja, nakon čega su provedene konzultacije s Europskom komisijom koja se pozitivno izjasnila o Nacrtu. Dokument je u postupku završnog usuglašavanja sadržaja s relevantnim tijelima javne uprave, a donošenje Strategije pametne specijalizacije do 2029. godine, očekuje do kraja 2023. godine. Provedbom Strategije doprinijet će se smanjenju institucionalne rascjepkanosti sustava i usmjerit će se ulaganja za provedbu aktivnosti istraživanja i razvoja u sektore koji najbolje odgovaraju potencijalu hrvatskog gospodarstva za inovacije. Pametna specijalizacija u izvozno orijentiranim sektorima koji se temelje na znanju i inovacijama, omogućit će transformaciju hrvatskog gospodarstva i povećanje njegove produktivnosti i konkurentnosti uz primjenu okolišno održivih tehnologija. Pri izradi Strategije

uzeta su u obzir iskustva stečena provedbom prethodne Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje 2016. - 2020. godine, te naučene lekcije i dostupni dokazi, kako bi se postigla značajna poboljšanja u provedbi pametne specijalizacije u novom financijskom razdoblju 2021. - 2027.

Također, s ciljem doprinosa jačanju konkurentnosti i inovativnosti domaćeg gospodarstva, u 2022. je pokrenuta izrada Nacionalnog plana industrijskog razvoja i poduzetništva do 2027. godine. Nacionalnim planom bit će utvrđeni razvojni prioriteti i posebni ciljevi za iskorištavanje punog potencijala hrvatske industrije i poduzetništva, kao pokretača rasta i razvoja te povećanja konkurentnosti domaćeg gospodarstva na međunarodnom tržištu. Provedbom ulaganja u okviru Nacionalnog plana omogućit će se daljnje povezivanje obrazovnog sustava i gospodarstva, snažna podrška poduzetništvu za stjecanje ključnih kompetencija, te provedba digitalne transformacije uz razvoj i primjenu pametnih i čistih tehnologija u industriji, čime će se unaprijediti cjelovito poslovno okruženje u Hrvatskoj.

Kako bi se malim i srednjim poduzećima pomoglo u zaštiti njihovih prava intelektualnog vlasništva, tijekom 2022. nastavljena je i dodatno proširena provedba Programa financijske potpore malim i srednjim poduzećima za zaštitu i upravljanje intelektualnim vlasništvom. Program u Hrvatskoj provodi Ured EU-a za intelektualno vlasništvo u suradnji s Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo. U skladu s novim Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima, u 2022. su doneseni podzakonski akti te su provedene sve predviđene prijelazne mjere, čime je u potpunosti dovršena modernizacija nacionalnog pravnog okvira za zaštitu autorskih prava, u skladu s potrebama digitalnog društva i pravnim okvirom EU-a. Također, nastavljani su naponi na razvoju sustava upravljanja kvalitetom u postupcima zaštite industrijskog vlasništva u Hrvatskoj te je provedena daljnja faza integriranja elektroničkih usluga vezanih za zaštitu prava industrijskog vlasništva s javnim elektroničkim servisom e-građani.

S ciljem stvaranja i prijenosa znanja te poticanja interakcije između istraživačkog, kreativnog i industrijskog sektora, započela je provedba NPOO investicije „Podrška za digitalne centre za inovacije“ (C1.1.2. R4-I1). U 2022. četiri su hrvatska kandidata za projekte Europskih digitalnih inovacijskih centara (EDIH²), na natječaju u okviru Digital Europe Programa (DEP), osigurala sufinanciranje u iznosu od 5,13 milijuna eura (50% vrijednosti projekata) te su pokrenute aktivnosti kako bi se osiguralo sufinanciranje projekata na nacionalnoj razini.

Razvoj poduzetništva i obrta

Nastavak unaprjeđenja poslovne i investicijske klime kroz smanjenje troškovnog i administrativnog opterećenja poduzetnika u Hrvatskoj, jedan je od prioriteta javnih politika u Hrvatskoj, jer takve mjere mogu pojednostavniti regulatorno okruženje te rasteretiti resurse, što bi koristilo konkurentnosti poduzeća. S obzirom na to da Hrvatsku karakterizira složeno administrativno okruženje za pokretanje i obavljanje poslovanja, provode se mjere smanjenja

² EDIH-ovi su neprofitni konzorciji koji će biti dio šire Europske mreže digitalnih inovacijskih centara, sastavljeni od dionika privatnog i javnog sektora, osnovani s ciljem razvoja i pružanja usluga, prvenstveno poduzećima ali i javnom sektoru u području inovacija i digitalizacije proizvoda, usluga, poslovanja i razvoja digitalnih vještina, s naglaskom na napredne tehnologije.

administrativnog opterećenja gospodarstva te pojednostavljenja uvjeta poslovanja utvrđenih prvim Akcijskim planom za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja. Akcijski plan usvojen je u svibnju 2020., čime je ispunjena jedna od obveza preuzetih u okviru Europskog semestra i Nacionalnog programa reformi. Njime je utvrđeno ukupno 50 mjera rasterećenja, od kojih se 33 odnosilo na ukidanje ili smanjenje odabranih neporeznih i parafiskalnih davanja, a 17 mjera odnosilo se na smanjenje naknada za stručne ispite. S prvim kvartalom 2022. provedeno je svih 50 mjera iz Akcijskog plana, čime je ostvareno rasterećenje gospodarstva u ukupnom iznosu od 70,6 milijuna eura.

Nadalje, uz potporu u okviru NPOO investicije (C1.1.1. R1-I2) „Nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja“ nastavljena je provedba mjera iz akcijskih planova za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2018., 2019. i 2020. Tijekom 2022. provedeni su naponi na provedbi 390 od ukupno 466 mjera rasterećenja, čime je ostvareno rasterećenje gospodarstva u ukupnom iznosu od 252,8 milijuna eura, odnosno 98,22% planiranog administrativnog rasterećenja gospodarstva. Dodatno, novim Akcijskim planom za administrativno rasterećenje gospodarstva planirano je daljnje smanjenje administrativnog opterećenja gospodarstva u iznosu od najmanje 265,5 milijuna eura. Provedbom prvog paketa mjera, utvrđenog u prijedlogu novog Akcijskog plana, rasteretit će se gospodarstvo u iznosu od najmanje 132,7 milijuna eura u razdoblju do kraja 2024., a drugim paketom mjera ostvarit će se dodatno rasterećenje u iznosu od 132,7 milijuna eura u razdoblju do kraja 2025.

S ciljem osiguravanja preduvjeta za daljnje rasterećenje gospodarstva, pokrenute su aktivnosti na provedbi reformske mjere „Nastavak reforme poslovnog i regulatornog okruženja“ (C1.1.1. R1) kojom će se pojednostavniti administrativni uvjeti i smanjiti troškovi poslovanja za gospodarstvenike te će se doprinijeti poboljšanju poslovnog okruženja. U okviru reformske mjere, izradit će se drugi akcijski plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja, radi omogućavanja uvjeta za jednostavnije i povoljnije poslovanje hrvatskih poduzetnika. Procjenjuje se kako će se provedbom mjera iz drugog akcijskog plana za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja ostvariti dodatno rasterećenje gospodarstva u iznosu većem od 132,7 milijuna eura. U tijeku su aktivnosti na pripremi prijedloga mjera za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja te usuglašavanje njihova sadržaja s nadležnim tijelima. U pripremu prijedloga mjera rasterećenja, osim nadležnih tijela državne uprave, uključit će se i strukovna udruženja, socijalni partneri i gospodarstvenici.

Radi osiguravanja kontinuiteta u provedbi regulatornih reformi i stvaranja uvjeta za uspostavu moderne javne uprave kao servisa gospodarstva i građana, tijekom 2022. izrađen je prijedlog Strategije za procjenu ekonomskog učinka propisa na sektor malog i srednjeg poduzetništva za razdoblje od 2023. do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu od 2023. do 2025. godine. Donošenje Strategije očekuje se u drugom kvartalu 2023., a njenom provedbom ojačat će se regulatorni okvir za sektor malog i srednjeg poduzetništva i poboljšati poslovno okruženje u Hrvatskoj u skladu s načelom boljih propisa.

S ciljem stvaranja uvjeta za daljnji razvoj poduzetništva, poticanjem usvajanja ključnih vještina i kompetencija za obrtnička zanimanja te poticanjem zapošljavanja i samozapošljavanja u obrtništvu, provedeno je sufinanciranje troškova obrazovanja za obavljanje vezanih obrta, u

okviru kojeg je dodijeljeno 815 potpora u iznosu od 265 tisuća eura. Također, radi poticanja razvoja zadružnog poduzetništva koje ostvaruje tržišnu uspješnost, povećava zaposlenost te potiče rast i razvoj gospodarstva, dodijeljene su 23 potpore u ukupnom iznosu od 264 tisuće eura.

Razvoj znanosti i tehnologije

Neki od glavnih izazova s kojima se suočavaju visoka učilišta i javne istraživačke organizacije u Hrvatskoj su rascjepkanost istraživačkih kapaciteta, zastarjela infrastruktura te niska razina mobilnosti istraživača između javnog i privatnog sektora. Prema podacima Upisnika znanstvenih organizacija, hrvatski znanstveno-inovacijski sustav sastoji se od ukupno 191 znanstveno-istraživačke ustanove, od čega je 25 javnih znanstvenih instituta.

Kako bi se povećala djelotvornost visokih učilišta i javnih istraživačkih organizacija, tijekom 2022. nastavljena je provedba napora na provedbi politika usmjerenih ka poboljšanju upravljanja, financiranja, umrežavanja i internacionalizacije znanstveno-inovacijskog sustava u Hrvatskoj.

U Hrvatskoj je u 2022. na istraživačko-razvojnu djelatnost utrošeno ukupno 955,6 milijuna eura, odnosno 1,43% BDP-a, što je za 32,4% više u odnosu na 2021. Od ukupnih sredstava za istraživanje i razvoj, najviše je utrošeno u poslovnom sektoru - 54,3%, slijedi visoko obrazovanje s 27,8%, te 17,9% u državnom i privatnom neprofitnom sektoru. Javna proračunska izdvajanja za istraživanje i razvoj relativno su stabilna zadnjih godina te su u 2022. iznosila 0,66% BDP-a, dok je prosjek EU-a iznosio 0,74% BDP-a. Dostupnim programima potpore iz fondova EU-a, ostvareni su pomaci u rješavanju ključnog izazova za poboljšanje uspješnosti istraživanja i razvoja u Hrvatskoj, odnosno povećanja razine suradnje između znanosti i gospodarstva te su u 2022. porasla ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj na 0,77% BDP-a (0,58% u 2021.). Povećanjem ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj jača se ukupna inovativnost gospodarstva, budući da su takva ulaganja najčešće povezana s primijenjenim istraživanjima i razvojem novih proizvoda za koje postoji veća vjerojatnost da će rezultirati inovacijama, odnosno širom društvenom koristi.

Izraženo ekvivalentom pune zaposlenosti, u Hrvatskoj je na poslovima istraživanja i razvoja u 2022. bilo zaposleno ukupno 17.191 istraživača (16.528 u 2021.), odnosno 9.913 istraživača u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE) (9.507 u 2021.). U navedenom broju istraživača, udio istraživača zaposlenih u privatnom sektoru nastavio je rasti te se povećao na 46% ukupnog broja istraživača, no i dalje najveći dio (54%) istraživača u Hrvatskoj radi u javnim istraživačkim organizacijama. Usprkos povećanju ukupnog broja istraživača, prosječan broj istraživača u javnim istraživačkim organizacijama i dalje iznosi manje od 100 istraživača po ustanovi. Relativno mala istraživačka zajednica u kombinaciji s trendom „odljeva mozgova” otežava poduzimanje aktivnosti usmjerenih na poboljšanje rezultata istraživačkih projekata, kao i ostvarivanje znanstvene izvrsnosti.

Prema podacima za 2022., broj prijava patenata Europskom patentnom uredu nastavio je pozitivan trend rasta te su zabilježene ukupno 32 prijave (18,5% više u odnosu na 2021.).

S ciljem jačanja konkurentnosti i inovativnosti hrvatskog gospodarstva u 2022. u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2014. - 2020. (u daljnjem tekstu: OPKK 2014. - 2020.), od ukupno 11 objavljenih poziva Ministarstva znanosti i obrazovanja, financiranje putem poziva nastavljeno je kod njih 10. U izvještajnom razdoblju, s provedbom su završila 23 projekta te je isplaćeno 60,7 milijuna eura bespovratnih sredstava. Od navedenih projekata uspješno su završena 4 infrastrukturna projekta istraživanja, razvoja i inovacija (što kumulativno do kraja 2022. čini 24 infrastrukturna projekta te 6 projekata istraživanja i razvoja koje su provele istraživačke organizacije). Provedbom navedenih projekata je tijekom 2022. za dodatnih 445 istraživača omogućen rad u poboljšanoj istraživačkoj infrastrukturi (što ukupno do kraja 2022. čini 745 istraživača), dok je u projekte suradnje s istraživačkim organizacijama uključeno dodatnih 38 poduzeća.

Nadalje, u okviru NPOO komponente C3.2. „Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta“, pokrenuti su naporu u provedbi 3 reformske mjere usmjerene na rješavanje ključnih izazova u području istraživanja i razvoja u Hrvatskoj.

S ciljem uspostavljanja odgovarajućeg modela financiranja i organizacije sveučilišta i znanstvenih instituta, provodi se NPOO reformska mjera „Reforma i jačanje kapaciteta javnog znanstveno-istraživačkog sektora za istraživanje i razvoj“ (C3.2. R1). U okviru reforme, tijekom 2022. pokrenuta je izrada Uredbe o programskom financiranju javnih visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta u Republici Hrvatskoj, kojom će se urediti obvezni sadržaj programskih ugovora za financiranje istraživačkih organizacija u Hrvatskoj, metodologija njihove izrade te način praćenja i vrednovanja provedbe. U okviru navedenih aktivnosti provedene su konzultacije sa znanstvenim institucijama te je nastavljen rad na utvrđivanju sadržaja novih programskih ugovora za javna visoka učilišta i javne znanstvene institute. Programski ugovori predstavljaju temelj za provedbu NPOO investicije C3.2. R1-I2 usmjerene na potporu projektima ulaganja u jačanje institucionalnih, infrastrukturnih i organizacijskih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta, procijenjene vrijednosti ulaganja veće od 62 milijuna eura.

Radi stvaranja preduvjeta koji će ohrabrivati istraživače da ostanu u Hrvatskoj, ali i poticati povratak hrvatskih znanstvenika iz inozemstva te dolazak inozemnih istraživača u Hrvatsku, u okviru NPOO reforme „Stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima“ (C3.2. R2) provode se aktivnosti unaprjeđenja zakonodavnog okvira za razvoj karijere istraživača, a planiraju se provesti programi jačanja znanstvenih kapaciteta te uspostaviti nacionalna mreža znanstveno-tehnološke infrastrukture. Reformom će se omogućiti novi poticajni uvjeti za rad u znanosti te osigurati otvoreniji pristup tehnološkim infrastrukturama za povezivanje znanosti i poduzetništva, u skladu sa specifičnostima znanstvenih STEM i ICT područja. Novim poticajnim okvirom za razvoj karijera istraživača, doprinijet će se povećanju broja i kvalitete istraživača i stručnjaka u znanstvenom i poslovno-istraživačkom sektoru te osnaživanju nacionalnih inovacijskih potencijala.

S ciljem revidiranja postojećeg i razvoja novog programskog okvira politike financiranja istraživanja, razvoja i inovacija te provedbe novog učinkovitijeg modela financiranja projekata istraživanja i inovacija, nastavljani su naporu na provedbi NPOO reforme „Poboljšanje

učinkovitosti javnih ulaganja u području istraživanja, razvoja i inovacija“ (C3.2. R3). U okviru reforme, tijekom 2022. donesen je novi Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost. Njime se osiguravaju uvjeti za snažniju orijentaciju hrvatskog znanstveno-istraživačkog sektora prema inovacijskim aktivnostima, uz transparentnije financiranje programa i projekata istraživanja i razvoja te jednostavniju provedbu inovacijskih aktivnosti u suradnji s poslovnim sektorom. Također, u okviru reforme provodi se investicija „Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija“ (C3.2. R3-I1) koja uključuje razvoj i financiranje provedbe novih programa za istraživanje i razvoj, uz uvažavanje poteškoća i manjkavosti uočenih u dosadašnjoj provedbi inovacijskih aktivnosti te jačanje kapaciteta Hrvatske zaklade za znanost za učinkovitu provedbu razvijenih programa.

Tijekom 2022. objavljena su 4 javna poziva kojima se promiče razvoj karijera (mladih) istraživača te razvoj novih proizvoda, usluga i tehnoloških procesa u znanstvenim organizacijama i poduzećima.

Radi poboljšanja uvjeta za komercijalizaciju rezultata istraživanja i razvoja te boljeg usmjerenja projekata istraživanja na potrebe gospodarstva i poticanja istraživačko-razvojne suradnje između istraživačkih organizacija i poslovnog sektora, u prosincu 2022. donesene su Nacionalne smjernice za transfer tehnologije i znanja. Donošenje Smjernica predstavlja važan korak prema jasnom definiranju uloge i jačanju položaja sveučilišnih ureda za transfer tehnologije u nacionalnom inovacijskom sustavu.

Također, doneseni su novi Zakon o osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja, kojima se uređuje unutarnje osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete visokih učilišta i znanstvenih instituta, vanjsko vrednovanje kvalitete visokih učilišta i znanstvenih instituta, te ustrojstvo i ovlasti Agencije za znanost i visoko obrazovanje. Novi zakonodavni okvir omogućuje moderniji i fleksibilniji sustav napredovanja za istraživače koji potiče unutarnju i vanjsku mobilnost istraživača, razvoj karijera istraživača u poduzetništvu te ujedno predstavlja i regulatorni okvir za provedbu novih programa financiranja utvrđenih u okviru NPOO-a.

U okviru strateškog projekta „Znanstveno i tehnologijsko predviđanje“ nastavljen je razvoj Informacijskog sustava o hrvatskoj znanstvenoj djelatnosti - CroRIS. CroRIS će biti središnje mjesto koje će osiguravati sveobuhvatne, cjelovite i pouzdane informacije o svim elementima sustava znanosti u Hrvatskoj i djelovati kao spona za povezivanje sustava znanosti s gospodarstvom i promoviranje otvorene znanosti.

Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Turizam ima vrlo važnu ulogu u nacionalnom gospodarstvu te uvelike doprinosi njegovoj konkurentnosti. Za hrvatski turizam 2022. je bila izuzetno uspješna godina. U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. zabilježeno je ukupno 17,8 milijuna dolazaka i 90 milijuna noćenja, odnosno 39,1% više dolazaka i 28,3% više noćenja u odnosu na rezultate ostvarene u 2021. Također, ostvareni su rekordni rezultati u prihodima od stranih turista koji su iznosili 13,1 milijardu eura, što je rast od 44% u odnosu na prihode u 2021. i za 24% više nego u dosad

rekordnoj 2019. Osim na godišnjoj razini, značajan rast prihoda ostvaren je i izvan ljetne sezone, gdje je zabilježen prosječan rast od 19% u odnosu na isto razdoblje dosad rekordne 2019. Prema podacima Porezne uprave, u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića, ukupan fiskalizirani promet je u 2022. iznosio više od 5 milijardi eura, uz porast od 51% u odnosu na promet ostvaren u 2021.

U kontekstu razvojnih potreba i potencijala, kako bi uspostavio sveobuhvatan i učinkovit organizacijski i pravni okvir za upravljanje razvojem održivog turizma, u okviru NPOO-a pokrenuta je provedba reforme C1.6. R1 „Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora“. Reformom je predviđena provedba niza investicija u sektoru turizma za koje su osigurana sredstva u iznosu od ukupno 290 milijuna eura. Od provedenih aktivnosti u okviru reforme, donesena je Strategija održivog razvoja turizma do 2030. godine te je u tijeku izrada Nacionalnog plana razvoja održivog turizma do 2027. godine kojim će se operacionalizirati provedba ciljeva i prioriteta utvrđenih Strategijom. Pokrenute su aktivnosti na razvoju Satelitskog računa održivog turizma Hrvatske, u okviru kojih je izrađena Studija izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske, s pripadajućim akcijskim planom. Također, pokrenute su aktivnosti na izradi novog Zakona o turizmu koji je uvršten u Plan zakonodavnih aktivnosti za 2023. Novim zakonom će se usmjeriti ulaganja poduzetnika u turizmu u zelenu i održivu gradnju, energetska učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije te širu primjenu modela kružnog gospodarstva.

Radi podrške ulaganjima u zelenu i digitalnu tranziciju te poticanja razvoja održivih oblika turizma, u okviru NPOO-a objavljena su 2 javna poziva na dostavu projektnih prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava. U okviru javnog poziva „Regionalna diversifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti“, ukupno je planirano 123 milijuna eura bespovratnih sredstava za provedbu projekata razvoja javne turističke infrastrukture. U okviru javnog poziva „Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma“, ukupno je planirano 166 milijuna eura bespovratnih sredstava za provedbu projekata zelene i digitalne tranzicije poduzeća u turističkom sektoru.

U 2022. pokrenute su aktivnosti na provedbi NPOO reforme (C 1.6) pod nazivom „Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma“. U okviru reforme, tripartitnim „ Sporazumom o partnerstvu u provedbi aktivnosti u okviru reforme predviđene Nacionalnim planom oporavka i otpornosti“ između Ministarstva turizma i sporta, Ministarstva znanosti i obrazovanja te Instituta za turizam, u travnju 2022. pokrenuta je izrada i uspostava Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu (Sustav SAT-ROT RH). Sustav će postati alat za upravljanje javnim politikama za razvoj održivog turizma u Hrvatskoj, a krajnji cilj njegove izrade je trajno uspostaviti tokove podataka, metodologije za njihovu provjeru i obradu te omogućiti izvješćivanje i prikaz podataka javnosti, kao i osigurati integriranu organizacijsku i međuinstitucionalnu suradnju za dugoročnu održivost Sustava.

Nastavljena je provedba projekata regionalnih centara kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva, aktivnostima na razvoju i provedbi novih formalnih srednjoškolskih obrazovnih

programa te novih formalnih i neformalnih programa u obrazovanju i osposobljavanju odraslih za rad u sektoru turizma i ugostiteljstva. Projekte provodi 6 regionalnih centara kompetentnosti u okviru poziva „Projekti regionalnih centara kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva“ ukupne vrijednosti 51,53 milijuna eura bespovratnih sredstava iz Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020.“ (u daljnjem tekstu: OPULJP-a 2014. - 2020.). U okviru projektnih aktivnosti regionalnih centara kompetentnosti, razvijen je ukupno 41 obrazovni program u čiju je provedbu od početka provedbe (2020.) izravno bilo uključeno 822 nastavnika i 3.244 polaznika (učenika i odraslih). Tijekom 2022. u provedbu aktivnosti bilo je uključeno 426 nastavnika i 2.301 polaznik. Aktivnosti u okviru projekata regionalnih centara kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva provodit će se do kraja 2023.

U 2022. započela je provedba 14 projekata ugovorenih u okviru poziva „Poboljšanje pristupa ranjivih skupina tržištu rada u sektoru turizma i ugostiteljstva II“, ukupne vrijednosti 3,62 milijuna eura sredstava iz OPULJP 2014. - 2020. Aktivnostima u okviru projekata izravno se odgovara na društvene potrebe osoba s invaliditetom, provedbom obrazovnih programa u sektoru turizma i ugostiteljstva te jačanjem stručnih znanja predavača i mentora za rad s osobama s invaliditetom. Do kraja 2022. u provedbu je bilo uključeno 170 nezaposlenih osoba s invaliditetom te 77 stručnjaka iz sektora turizma i ugostiteljstva koji su osposobljavani za rad s osobama s invaliditetom. Također, u provedbu projektnih aktivnosti uključeno je 17 poduzetnika kao projektnih partnera. Aktivnosti se provode na području 11 županija s ciljem razvoja i provedbe 10 standarda zanimanja i standarda kvalifikacija te 11 obrazovnih programa. Projekti u okviru Poziva provodit će se do kraja 2023.

Nastavljena je provedba projekta Hrvatski digitalni turizam „e-Turizam“, ukupne vrijednosti 7,18 milijuna eura, koji se sufinancira sredstvima iz OPKK 2014. - 2020. i OPULJP 2014. - 2020. Projektom se kroz optimizaciju procesa tijela javne uprave te njihovo povezivanje i digitalizaciju objedinjuju sve usluge javne uprave u turizmu na jednom mjestu. U okviru projekta, do kraja 2022. razvijeno je ukupno 5 javnih e-usluga (sustav za prijavu i odjavu gostiju - eVisitor, turističko-informacijski portal - croatia.hr, središnji turistički registar - TuRegistar, sustav za registraciju obavljanja djelatnosti – TuStart, te sustav za dodjelu dostupnih potpora u turizmu - TuRiznica). Osim povećanja učinkovitosti i kvalitete javnih usluga, projektom se doprinosi većoj transparentnosti javne uprave i olakšava poslovanje gospodarskih subjekata u sektoru turizma.

Radi povećanja standarda i kvalitete te razvijanja dodatne ponude smještajnih kapaciteta i novih turističkih proizvoda, kao i saniranja posljedica potresa na ugostiteljskim i turističkim objektima Sisačko-moslavačke županije, proveden je program potpora male vrijednosti „Konkurentnost turističkog gospodarstva“. U okviru Programa, dodijeljene su potpore subjektima malog gospodarstva i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koji pružaju ugostiteljske i turističke usluge, za provedbu 218 projekata u ukupnom iznosu od 2,8 milijuna eura sredstava iz Državnog proračuna.

U okviru programa za poticanje obrazovanja kadrova u ugostiteljstvu i turizmu „Stipendije 2022.“, osigurane su stipendije za novih 246 učenika i studenata u partnerstvu s 58 tvrtki i obrta

koji se obrazuju za ugostiteljsko-turistička zanimanja. Za dodjelu stipendija je u 2022. izdvojeno ukupno 1,35 milijuna eura.

S ciljem razvoja funkcionalnih i održivih turističkih regija radi ponude cjelovitog turističkog doživljaja i produljenja sezone, Ministarstvo turizma i sporta i Hrvatski planinarski savez su 2022. godine sklopili Sporazum o dugoročnoj suradnji na razvoju i uređenju planinarske infrastrukture u funkciji razvoja cjelogodišnjeg turizma. Na temelju Sporazuma potpisan je Ugovor o razvoju i uređenju planinarske infrastrukture u funkciji turizma te su Hrvatskom planinarskom savezu, kao krovnoj planinarskoj udruzi, dodijeljena sredstva u ukupnom iznosu od 429 tisuća eura za provedbu aktivnosti u okviru projekta „Sigurna i održiva planinarska infrastruktura; projekt održavanja, uređenja i opremanja planinarske infrastrukture”. Planinarstvo, kao dio aktivnog (rekreativnog) turizma, doprinosi konkurentnosti i razvoju turističkih destinacija te poticanju razvoja održivog, otpornog, cjelogodišnjeg i regionalno uravnoteženog turizma.

Poticanje razvoja kulture i medija

S ciljem stvaranja pozitivnog suodnosa između kulture i gospodarstva, nastavljeni su naponi na provedbi programskih i administrativnih aktivnosti u području kulture i medija. Nastavljeno je poticanje kulturnog stvaralaštva i ulaganje u produkciju i distribuciju kulturnih sadržaja te poticanje aktivnog sudjelovanja građana u kulturi, čime se doprinosi razvoju održivog, konkurentnog i inovativnog gospodarstva.

U okviru „Programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2022. godinu“ isplaćeno je 29,4 milijuna eura, a potpore su namijenjene poticanju izvedbenih umjetnosti, kulturno-umjetničkog amaterizma, vizualnih umjetnosti, književnosti i nakladništva, inovativnih umjetničkih i kulturnih praksi, knjižnične i muzejske djelatnosti, zaštite nematerijalnih, pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara, gradnje, rekonstrukcije i opremanja kulturne infrastrukture te međunarodne kulturne suradnje. Kroz posebne pozive financira se otkup knjiga za narodne knjižnice, poticanje književnog, glazbenog, dramskog, plesnog i vizualnog stvaralaštva, poduzetništvo u kulturnim i kreativnim industrijama, razvoj publike u kulturi, program Ruksak (pun) kulture, te omogućavanje pristupa i dostupnosti kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom i djecu i mlade s teškoćama u razvoju. Kroz pozive za programe audiovizualne djelatnosti Hrvatskog audiovizualnog centra osigurano je 8,2 milijuna eura za razvoj i proizvodnju filmova, TV djela i videoigara, kinodistribuciju i komplementarne djelatnosti, a dodatno je osigurano 7,8 milijuna eura za program poticanja ulaganja u proizvodnju audiovizualnih djela. Agencija za elektroničke medije kroz pozive je osigurala 4,9 milijuna eura za proizvodnju i objavljivanje audiovizualnih i radijskih projekata, programa i sadržaja, elektroničkih publikacija te poticanje kvalitetnog novinarstva. Programi Hrvatskog restauratorskog zavoda i Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju financirani su s 4,9 milijuna eura.

U izvještajnom razdoblju usvojene su izmjene i dopune „Programa jamstava za kredite za poduzetnike aktivne u kulturi i kreativnim industrijama“ kojima je trajanje programa produljeno do 30. lipnja 2022. Program omogućuje dodjelu državne potpore poduzetnicima u kulturi i

kreativnim industrijama koji su bili suočeni s poteškoćama uslijed pandemije COVID-19. Provodi se od srpnja 2020. i omogućava 39,8 milijuna eura za odobravanje jamstava na kredite za obrtni kapital, operativne troškove i druge troškove vezane za rad i likvidnost poslovanja.

U okviru OPULJP 2014. - 2020., kroz pozive „Umjetnost i kultura *online*“ i „Čitanjem do uključivog društva“ ugovoreno je 36 projekata ukupne vrijednosti 1,8 milijuna eura, a nastavljene su i redovne isplate te praćenje projekata ugovorenih kroz prethodne provedene pozive. Također, odobreno je 224 tisuće eura za sufinanciranje projekata u programu Kreativna Europa - potprogram Kultura te 1,8 milijuna eura za programe podrške Zaklade „Kultura nova“.

Za sanaciju šteta na kulturnoj baštini uzrokovanih serijom razornih potresa u 2020., putem poziva za dodjelu bespovratnih sredstava iz Fonda solidarnosti EU-a osigurana su bespovratna sredstva za pripremu projektne dokumentacije i provedbu svih potrebnih mjera zaštite kulturne baštine, osobito izvođenje radova osiguranja i stabiliziranja objekata oštećenih u potresu i zbrinjavanje vrijedne pokretne građe. Kroz 2 poziva prijavljena su 194 projekta te je ugovoreno 137 projekata ukupne vrijednosti dodijeljenih bespovratnih sredstava u iznosu od 196,7 milijuna eura. Ministarstvo kulture i medija također je provelo hitne mjere zaštite u ukupnom iznosu od 11,2 milijuna eura na još 194 kulturna dobra u svrhu sprječavanja daljnje štete dok ne budu osigurana sredstva za njihovu daljnju obnovu. Do kraja 2022. dovršena je provedba 15 projekata.

Za provedbu investicija u području kulture i medija u razdoblju do 2026., NPOO-om je ukupno osigurano više od 119,4 milijuna eura. S ciljem izgradnje i uspostave pouzdanog sustava za provjeru činjenica i sustava javne objave relevantnih podataka o vlasništvu i financiranju medija, u izvještajnom razdoblju započela je provedba aktivnosti u okviru investicije C1.1.1. R6.-I2 „Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka“.

S ciljem uklanjanja administrativnih prepreka investitorima u procesu ishođenja dozvola, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te ubrzavanja procesa izdavanja dozvola za gradnju na području cijele države, u izvještajnom razdoblju pokrenuta je NPOO investicija C2.2. R3-II „Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga“. Provedbom investicije razvit će se digitalna infrastruktura povezana s ostalim sustavima za prostorno planiranje te će se uspostaviti nova e-usluga javne administracije za izradu konzervatorskih podloga, čime će se osigurati veća pravna sigurnost vezana za konzervatorsko postupanje i izravno doprinijeti poboljšanju poslovnog okruženja.

Radi smanjenja troškova i poboljšanja učinkovitosti i sigurnosti u upravljanju dokumentacijom kod javnih tijela i institucija, u okviru NPOO-a pokrenuta je provedba investicije C2.2. R3-II „Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva“, koja će rezultirati i novom uslugom „e-Arhiv“. Tijekom izvještajnog razdoblja ugovorena je usluga razvoja nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i započeti su postupci javne nabave za usluge i radove na unaprjeđenju spremišnih kapaciteta područnih državnih arhiva.

2. Obrazovani i zaposleni ljudi

2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika	479 bodova (čitalačka pismenost) (2018.)	Dostići prosjek zemalja OECD-a	475 bodova (čitalačka pismenost) (2022.)
Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	83,0000% (2019.)	> 97%	84,3% (2022.)
Duljina vremena kojeg učenici provode u nastavnom procesu (primarno i sekundarno obrazovanje)	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2019.)	Dostići prosjek EU-a	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2022.)
Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34	33,1% (2019.)	Dostići prosjek EU-a	34,2% (2022.)
Stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju (dobna skupina 25-64)	3,5% (2019.)	Dostići prosjek EU-a	4,4% (2022.)
Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20-64 godine)	66,7% (2019.)	75%	69,7% (2022.)
Udio privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima (ugovori na određeno vrijeme)	18,1% (2019.)	15%	14,6% (2022.)

2.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Obrazovani i zaposleni ljudi

Pristupačnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Na početku pedagoške godine 2022./2023. na području Hrvatske bilo je ukupno 1.851 ustanova (1.838 u 2021./2022.) koje su ostvarivale programe predškolskog odgoja i obrazovanja, od čega 1.756 dječjih vrtića i 95 drugih pravnih osoba. Ukupan broj djece koja su bila obuhvaćena nekim programom predškolskog odgoja i obrazovanja bio je 141.453, a u odnosu na prethodnu pedagošku godinu upisano je 5.887 djece više (4,16%). Redovnim programom bilo je obuhvaćeno 136.571 djece, obveznim programom predškole 37.408 djece (od čega je 4.882

djece koja nisu polaznici dječjeg vrtića), a posebnim kraćim programima koji se provode nakon redovitog programa rada obuhvaćeno je 18.655 djece.

Iako se broj djece uključene u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja zadnjih 10 godina sustavno povećava, kao i broj ustanova koje provode rani i predškolski odgoj i obrazovanje, obuhvat djece u Hrvatskoj u dobi od 4 godine do polaska u školu predškolskim odgojem i obrazovanjem, ostaje i dalje među najnižima u EU-u. Prema posljednjim dostupnim podacima (za 2022.) nije došlo do povećanja obuhvata djece u dobi od 4 godine do polaska u školu predškolskim odgojem i obrazovanjem te je iznosio 81,5%, (kao i u 2021.) dok je prosjek EU-a iznosio 94,9%. U provedbi su mjere kojima će se narednih godina osigurati potrebni uvjeti i podrška za veće uključivanje djece u rani predškolski odgoj i obrazovanje, kao i ravnomjerniji pristup ranom predškolskom odgoju i naobrazbi, otvaranjem više od 30.000 novih upisnih mjesta u dječjim vrtićima, čime će se do 2030. omogućiti preduvjeti za postizanje cilja od 97% djece u dobi od četvrte godine do početka obveznog obrazovanja obuhvaćenih predškolskim odgojem i obrazovanjem.

Tijekom 2022. nastavljeni su naponi na unaprjeđenju zakonodavnog okvira predškolskog odgoja i obrazovanja te provedbi infrastrukturnih ulaganja u dječje vrtiće, kako bi se doprinijelo povećanju pristupačnosti i ravnomjernijoj regionalnoj raspodjeli kapaciteta za smještaj djece u dječje vrtiće. U svibnju 2022. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju s dopunjenim odredbama o obveznom donošenju Nacionalnog kurikulumu predškole s ciljem utvrđivanja načela, odgojno-obrazovnih ciljeva i očekivanja, načina izvođenja te produljenja trajanja obveznog programa predškole, kao i odredbama koje se odnose na izradu nacionalne mreže dječjih vrtića i preduvjeta za bolje planiranje odgojnih kapaciteta.

S ciljem otvaranja novih upisnih mjesta u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, poboljšavanja obuhvata djece ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem te izjednačavanja regionalnih razlika unutar Hrvatske, u travnju 2022. objavljen je Poziv za dostavu bespovratnih sredstava „Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, prvi Poziv“, (C3.1. R1-II1) kojim su osigurana bespovratna sredstva za infrastrukturna ulaganja u dječje vrtiće u iznosu od 169,94 milijuna eura. U okviru navedenog poziva, ukupno 249 osnivača podnijelo je projektne prijedloge za ulaganja u 321 predškolskoj ustanovi. Nakon provjere i ocjenjivanja prijava ugovoreno je sufinanciranje 251 projektnog prijedloga u iznosu od 163,98 milijuna eura, kojima će se omogućiti novih 16.408 mjesta u dječjim vrtićima. Slijedom ukupne alokacije u NPOO-u za ulaganja u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, koja iznosi 215 milijuna eura, objavljivanje novog poziva planirano je za 2023.

Osim navedenih ulaganja u infrastrukturu, pokrenute su i dodatne mjere osiguranja potpore i dodjele proračunskih sredstava jedinicama lokalne i područne samouprave (u daljnjem tekstu: JLP(R)S), koje su prema vrijednostima Indeksa razvijenosti rangirane od I. do IV. skupine razvijenosti, a potrebna su im sredstva za završetak ulaganja u kapacitete za smještaj djece, kao i dodatna sredstva za osiguravanje fiskalne održivosti rada dječjih vrtića. Dodatna su sredstva namijenjena financiranju rashoda poslovanja dječjih vrtića, radi održavanja razine potrebnih kapaciteta za smještaj djece, ali i za podršku ranjivim skupinama djece za uključivanje u

programe predškolskog odgoja i obrazovanja, a sredstva će se osigurati u okviru Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“ (u daljnjem tekstu: PULJP 2021. - 2027.).

Stjecanje i razvoj temeljnih i strukovnih kompetencija

Hrvatska je jedna od zemalja s najkraćim vremenom poučavanja u EU-u, uglavnom zbog prevladavajućeg dvosmjenskog modela nastave. Provođenje reformskih mjera i intervencija u području osnovnoškolskog obrazovanja preduvjet je za omogućavanje produljenja vremena koji učenici provode u nastavnom procesu i ono je u početnoj fazi realizacije.

Dovršetak ulaganja u proširenje infrastrukturnih kapaciteta škola omogućit će prelazak škola u jednosmjenski rad, što je temeljni preduvjet za uvođenje modela cjelodnevne škole. Cjelodnevna škola podrazumijeva produljenje obaveznog dijela nastave i obogaćivanje obrazovne ponude i potpore učenicima (sistematizacija dopunske i dodatne nastave) izvođenjem obaveznog i izbornog djela kurikuluma, koji uključuje i pauzu za ručak i odmor. Model cjelodnevne škole je u završnoj fazi pripreme, a početak provedbe pilot-projekta uvođenja cjelodnevne škole u Hrvatskoj planiran je u rujnu 2023. Organizacija odgojno-obrazovnog procesa temeljem primjene modela cjelodnevne škole, povećat će kvalitetu poučavanja i osigurati bolja školska postignuća i obrazovne ishode učenika te smanjiti njihove razlike.

Očekuje se da će uvođenje modela cjelodnevne škole u odgojno-obrazovni proces imati pozitivan učinak na rezultate ostvarene međunarodnim PISA-istraživanjem. Provedba istraživanja PISA 2021. zbog pandemije COVID-19 završena je u 2022., a rezultati glavnog ispitivanja objavljeni su krajem 2023. (glavna domena je bila matematička pismenost). U čitalačkoj pismenosti učenici iz Hrvatske ostvarili su prosječan rezultat od 475 bodova, što je rezultat koji se statistički značajno ne razlikuje od prosjeka zemalja OECD-a koji iznosi 476 bodova. Prvi put od početka provedbe PISA istraživanja u Hrvatskoj (2006. godine) učenici iz Hrvatske u čitalačkoj su pismenosti ostvarili rezultat na razini prosječnog rezultata učenika iz zemalja članica OECD-a. Takvim rezultatom Hrvatska se može smjestiti na 26. mjesto od 81 zemlje sudionice. Osnovnu razinu postignuća u čitalačkoj pismenosti (razina 2) u prosjeku nije dostiglo oko 23% učenika iz Hrvatske, što je za 3% manje od prosjeka zemalja OECD-a (26%). Najviše razine postignuća u čitalačkoj pismenosti (razina 5 ili 6) u Hrvatskoj je dostiglo oko 4% učenika, što je za 3% manje od prosjeka zemalja članica OECD-a (oko 7%). U Hrvatskoj su djevojčice postigle značajno bolji rezultat u čitalačkoj pismenosti od dječaka (razlika iznosi 34 boda). Učenici gimnazijskih programa ostvarili su najbolje prosječne rezultate u čitalačkoj pismenosti u odnosu na učenike svih ostalih obrazovnih programa.

Iduće glavno PISA istraživanje provest će se 2025. (glavna domena bit će prirodoslovna pismenost), a prvi će rezultati biti prikazani javnosti krajem 2026. Zbog navedene dinamike provedbe PISA istraživanja, nadležno ministarstvo će u suradnji sa svojim agencijama predložiti dodatne pokazatelje, koje će se nakon konzultacija s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, uključiti u praćenje napredaka školskih postignuća i obrazovnih ishoda u Hrvatskoj.

Unaprjeđenje visokog obrazovanja

Hrvatska od 2018. ostvaruje pomake u stjecanju visokog obrazovanja, no potrebno je te napore dodatno ojačati u nadolazećem razdoblju kako bi se omogućili uvjeti za povećanje broja visokoobrazovanih radnika s potrebnim kompetencijama za tržište rada. U 2022. udio visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34 godine neznatno se povećao na 34,2%, (s 33,7% u 2021.) te Hrvatska prema stopi stjecanja visokog obrazovanja i dalje zaostaje za prosjekom EU-a od 42,8%. Prema podacima za zadnjih nekoliko godina vidljivo je i kako opada broj upisanih na visoka učilišta u Hrvatskoj te se u akademskoj godini 2022./2023. na visoka učilišta upisalo 151.827 studenata, odnosno 3.007 studenata manje u odnosu na prethodnu akademsku godinu. Stope stjecanja visokog obrazovanja koje stagniraju, uz smanjenje broja upisanih u visoko obrazovanje, upućuju na to da veliki broj studenata ne završi studij ili ga završi u roku dužem od predviđenog. S ciljem povećanja završnosti visokog obrazovanja i većeg stvaranja visokokvalificiranih radnika za konkurentnije i inovativnije gospodarstvo, pokrenuti su naponi i ulaganja u poboljšanje studentskih uvjeta i povećanje dostupnosti i jednakosti pristupa visokom obrazovanju u Hrvatskoj.

Kako bi se olakšao pristup visokom obrazovanju studentima nižeg socioekonomskog statusa te doprinijelo povećanju stope završavanja studija i stjecanja visokog obrazovanja, nastavljani su naponi na dodjeli državnih stipendija u okviru projekta „Dodjela stipendija studentima nižeg socioekonomskog statusa“. U akademskoj godini 2021./2022. u okviru Projekta dodijeljeno je ukupno 10.006 potpora studentima nižeg socioekonomskog statusa, za što je ukupno utrošeno oko 14,3 milijuna eura sinergijom sredstava iz Državnog proračuna i OPULJP 2014. - 2020. Također, s ciljem daljnjeg povećanja pristupa visokom obrazovanju studentima nižeg socioekonomskog statusa, sinergijom sredstava Državnog proračuna i sredstava iz OPULJP 2021. - 2027. u planu je povećanje kvota za dodjelu državnih stipendija na 12.000 po akademskoj godini za studente nižeg socioekonomskog statusa, kao i financiranje izgradnje novih i modernizacije postojećih kapaciteta studentskog smještaja sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj 2021. - 2027. S istim ciljem povećanja dostupnosti i stjecanja visokog obrazovanja, s posebnim naglaskom na studije u STEM području znanosti, nastavljena je u akademskoj godini 2021./2022. provedba projekta „Dodjela stipendija studentima u prioritetnim područjima STEM“. Ukupno je dodijeljeno 3.400 stipendija za što je izdvojeno 4,9 milijuna eura. Za nastavak provedbe Projekta, odnosno dodjelu potpora studentima na studijima u STEM područjima znanosti i deficitarnim STEM nastavničkim zanimanjima, NPOO investicijom „Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja na STEM i IKT područjima“ (C3.2. R2-I1) osigurano je ukupno 12,1 milijun eura. Povećanjem završnosti studija u STEM područjima znanosti, doprinosi se smanjivanju strukturne neusklađenosti ponude obrazovanja i vještina s potrebama identificiranim u navedenim područjima na tržištu rada. U okviru investicije, tijekom 2022. pokrenuta je provedba programa „Dodjela stipendija studentima u STEM i IKT područjima znanosti“. Program se provodi s ciljem povećanja dostupnosti i zapošljivosti diplomanata u studijama STEM i informacijske i komunikacijske tehnologije (u daljnjem tekstu: IKT),

područjima na prijediplomskoj i diplomskoj razini putem dodjele stipendija, a za akademsku godinu 2022./2023. u okviru Programa dodijeljeno je 1.388 stipendija za što je izdvojeno ukupno 4,8 milijuna eura.

Kako bi se povećala kvaliteta i relevantnost studijskih programa te učinkovitost i međunarodna vidljivost znanstveno-istraživačkog sektora, nastavljeni su naponi na provedbi strukturne i organizacijske reforme sustava visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti u Hrvatskoj. S ciljem daljnjeg poboljšanja učinkovitosti i kvalitete visokih učilišta i znanstvenih instituta, tijekom 2022. na snagu je stupio novi Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. Novim Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti omogućuju se uvjeti za uspostavu modernijeg te dostupnijeg i fleksibilnijeg sustava napredovanja za istraživače, koji potiče unutarnju i vanjsku mobilnost istraživača i omogućuje razvijanje karijera u poduzetništvu. Također, uvođenjem sustava financiranja visokog obrazovanja kroz 3 različite komponente programskog ugovora, uspostavlja se jasna veza između rezultata vrednovanja kvalitete znanstvenog i nastavnog rada pojedinog visokog učilišta i alokacija za financiranje provedbe studijskih programa, čime će se doprinijeti poboljšanju kvalitete i relevantnosti studijskih programa te dostupnosti visokog obrazovanja u Hrvatskoj.

Usprkos pozitivnim kretanjima na tržištu rada, zapošljivost osoba koje su stekle diplomu u posljednje 3 godine u Hrvatskoj je i dalje među nižima u EU te je u 2022. iznosila 78,5%, uz prosjek EU-a od 82,4%, što ukazuje da kvalifikacije osoba s diplomom i dalje nisu dovoljno relevantne za potrebe tržišta rada. Kako bi se dodatno povećala razina relevantnosti i kvalitete studijskih programa u Hrvatskoj, odnosno osigurali uvjeti da očekivani ishodi učenja i profili studijskih programa budu u skladu s potražnjom na tržištu rada i društvenim potrebama, donesen je novi Zakon o osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti. Novim Zakonom unaprjeđuju se i ujednačavaju postupci osiguravanja kvalitete studijskih programa svih visokih učilišta, uključujući i sva javna sveučilišta, te propisuje obveza usklađivanja svih studijskih programa s registrom standarda kvalifikacija i zanimanja iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Također, s ciljem poticanja internacionalizacije studija i veće odlazne i dolazne mobilnosti studenata, novim Zakonom smanjene su administrativne prepreke i osigurani uvjeti za izravnu primjena Europskog pristupa prilikom osiguravanja kvalitete združenih studija koja izvode domaća i inozemna visoka učilišta.

Kako bi se dodatno unaprijedila kvaliteta studijskih programa te bolje uskladile upisne politike visokih učilišta u Hrvatskoj s potrebama gospodarstva i potražnjom na tržištu rada, Europska komisija je Ministarstvu znanosti i obrazovanja u veljači 2022. odobrila provedbu projekta „GT Croatia“ financiranog sredstvima iz Erasmus+ programa. Projektom se sufinancira provedba istraživanja „*EUROGRADUATE Survey 2022*“ na području Hrvatske, kao i provedba aktivnosti uspostave sustava praćenja razvoja karijera osoba s diplomom. Aktivnostima u okviru Projekta, visokim učilištima u Hrvatskoj pomaže se u preciznijem definiranju upisnih kvota i boljem povezivanju studijskih programa s potrebama i potražnjom na tržištu rada, a budućim studentima omogućuju se uvjeti za bolje profesionalno usmjeravanje. Nadalje, u skladu s inicijativom Europske komisije za jačanje doprinosa obrazovanja i osposobljavanja oporavku EU od krize uzrokovane pandemijom COVID-19, nastavljeni su naponi na uspostavi europskog

prostora obrazovanja do 2025. U području visokog obrazovanja ključna inicijativa su alijanse europskih sveučilišta. Shodno tome, na nacionalnoj razini pruža se potpora visokim učilištima iz Hrvatske u provedbi i jačanju suradnje s drugim visokim učilištima u alijansama europskih sveučilišta.

Radi poticanja visokih učilišta na uspostavljanje programa cjeloživotnog učenja, u okviru NPOO komponente C4.1. „Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti“ donesena je „Uputa za izradu, usklađivanje i odobravanje obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja za potrebe financiranja putem vaučera“ sredstvima iz NPOO-a. Provedbom aktivnosti u okviru komponente povećat će se broj programa stručnog usavršavanja za potrebe cjeloživotnog učenja, koje ustrojavaju visoka učilišta, u svrhu stjecanja kompetencija usklađenih sa standardima zanimanja i standardima kvalifikacija iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.

Usklađeno i perspektivno tržište rada

Pokazatelji tržišta rada su i u 2022. nastavili pokazivati pozitivne rezultate i otpornost na nepovoljna gospodarska i politička kretanja na međunarodnoj razini. Stopa zaposlenosti u dobnoj skupini 20 – 64 godine, u 2022. je u odnosu na 2021. porasla za 1,5% te je iznosila 69,7%. Udio privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima, u 2022. premašio je postavljenу ciljanu vrijednost i smanjen je na 14,6%. Nadalje, prema podacima za 2022., prosječan broj nezaposlenih osoba u 2022. iznosio je 116.127 osoba, što predstavlja smanjenje za 20 tisuća nezaposlenih osoba, odnosno 15,1% u odnosu na 2021. Istovremeno, prema podacima HZMO-a, prosječan broj osiguranika u 2022. iznosio je 1.613.180 osoba, odnosno povećan je za 38.000 osiguranika u odnosu na 2021.

S ciljem bolje i učinkovitije integracije osoba s invaliditetom na tržište rada, provode se napori u području profesionalnog usmjeravanja i rehabilitacije te podizanja svijesti javnosti i poslodavaca o mogućnostima osoba s invaliditetom. Prema podacima za 2022., posredstvom Hrvatskog zavoda za zapošljavanje zaposleno je ukupno 131.938 osoba, od čega 3.065 osoba s invaliditetom, odnosno 11,9% više u odnosu na 2021. Od ukupnog broja osoba s invaliditetom zaposlenih tijekom 2022., 1.587 su muškarci (51,8%), a 1.478 žene s invaliditetom (48,2%). Na dan 31. prosinca 2022. evidentirano je ukupno 15.513 zaposlenih osoba s invaliditetom, 32,6% više u odnosu na 31. prosinca 2021. te ukupno 7.196 nezaposlenih osoba s invaliditetom, odnosno 16,5% više u odnosu na 2021. Prema podacima za 2022., ukupno 1.708 osoba s invaliditetom bilo je uključeno u provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja, odnosno 5,4% ukupnog broja korisnika mjera aktivne politike zapošljavanja, za što je izdvojeno 4,7 milijuna eura. Prema podacima za 2022., poticaje za zapošljavanje osoba s invaliditetom koristilo je 788 poslodavaca, odnosno 2.603 zaposlene osobe s invaliditetom, za što je izdvojeno ukupno 18 milijuna eura.

Nastavljeni su napori u provedbi mjera aktivne politike zapošljavanja u koje su tijekom 2022. bile uključene 31.482 osobe, za što je izdvojeno ukupno 158 milijuna eura. Provedbom mjera aktivne politike zapošljavanja potiče se gospodarski razvoj, otvaraju nova radna mjesta i

povećava zaposlenost. Mjere aktivne politike zapošljavanja uključuju 8 programa, a cilj svih programa je poticanje zapošljavanja, samozapošljavanja i dodatnog/cjeloživotnog obrazovanja. Korisnicima mjera omogućava se stjecanje kompetencija za novo zapošljavanje ili zadržavanje radnog mjesta, a poslodavcima zapošljavanje radnika s potrebnim kompetencijama na tržištu rada. U okviru provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja, posebna pozornost posvećuje se osobama koje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada, poput mladih, osoba s invaliditetom te dugotrajno nezaposlenih osoba, posebice žena.

U Hrvatskoj je tijekom 2022. svega 4,4% osoba u dobnoj skupini 25-64 godine bilo uključeno u neki oblik obrazovanja ili osposobljavanja radne snage, što predstavlja pad u odnosu na 2021. (5,1%) te je znatno niže od prosjeka EU-a (11,9%), a značajno ograničava njihovu zapošljivost. Hrvatska nastavlja s reformskim procesima koji će podići razinu kvalitete obrazovanja odraslih i povećati obuhvat odraslih osoba koje sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju. S ciljem potpore navedenim reformskim procesima, početkom 2022. godine stupio je na snagu novi Zakon o obrazovanju odraslih. Podizanjem razine ključnih kompetencija i novih znanja i vještina te priznavanjem prethodnog neformalnog i informalnog učenja, građanima će se omogućiti bolji pristup tržištu rada i unaprijediti njihova zapošljivost na promjenjivom tržištu rada.

Kako bi se potaknuo veći broj odraslih na uključivanje u programe cjeloživotnog obrazovanja, u okviru NPOO-a predviđeno je 40 milijuna eura za uspostavu sustava vaučera za obrazovanje i osposobljavanje zaposlenih i nezaposlenih osoba (*reskilling/upskilling*), u skladu sa stvarnim potrebama na tržištu. Dodjela vaučera počela je u travnju 2022. te su u bazu pružatelja usluga obrazovanja dostupnih korisnicima za dodjelu vaučera do kraja 2022. godine bile upisane 104 obrazovne ustanove koje su provodile 62 različita obrazovna programa za stjecanje vještina povezanih sa zelenom i digitalnom tranzicijom. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, tijekom 2022. odobreno je ukupno 7.449 zahtjeva za korištenje vaučera (5.756 zahtjeva zaposlenih korisnika, 1.693 zahtjeva nezaposlenih korisnika), od čega je u 2022. provedba programa obrazovanja kroz sustav vaučera započela za 3.788 korisnika, dok je za 500 korisnika obrazovanje već provedeno te im je izdano uvjerenje o stečenim kompetencijama. Planirano je da do kraja 2026. godine u provedbu programa obrazovanja i osposobljavanja u okviru sustava vaučera bude uključeno ukupno 30.000 osoba.

3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Pokazatelj vremena rješavanja prvostupanjskih parničnih i trgovačkih predmeta	374 dana (2018.)	250 dana	410 (2022.)
<i>Indeks globalne konkurentnosti (GCI) - Stup 1. „Institucije”</i>	77. mjesto (2019.)	< 60. mjesta	<i>Nisu dostupni noviji podaci³</i>
Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD), kategorija Djelotvornost javne uprave	59. mjesto (2020.)	n/p	46. mjesto (2022.)

3.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

Učinkovito i djelotvorno pravosuđe

U 2022. nastavljena je provedba reformi i ulaganja koji omogućuju daljnji napredak prema učinkovitijem, djelotvornijem i bržem pravosuđu, sukladno potrebama društva. S ciljem utvrđivanja srednjoročnog strateškog okvira za daljnji razvoj pravosuđa, u ožujku 2022. doneseni su Nacionalni plan razvoja pravosudnog sustava od 2022. do 2027. godine te pripadajući Akcijski plan za razdoblje 2022. - 2024. Posebni ciljevi odnose se na: 1. unaprjeđenje sudskih postupaka, 2. osiguravanje transparentnosti, pravne sigurnosti, kvalitete i predvidivosti sudskih odluka, 3. razvoj ljudskih potencijala u pravosudnom sustavu, 4. modernizaciju infrastrukture te unaprjeđenje razine i sveobuhvatnosti korištenja IKT-a radi automatizacije, digitalizacije i pružanja e-pravosudnih usluga i 5. unaprjeđenje kvalitete zatvorskog sustava i probacije.

U 2022. postignut je značajan napredak u rješavanju prvostupanjskih parničnih i trgovačkih predmeta, a vrijeme rješavanja prvostupanjskih parničnih i trgovačkih predmeta u odnosu na 2021. skraćeno je s 559 na 410 dana, odnosno za 26,6%. Poticaj rješavanju predmeta u većem broju (osobito „starih“ predmeta) nastavljen je provedbom akcijskih planova. Cilj je povećanje

³ Zbog nedostupnosti podataka, napredak se prati zamjenskim pokazateljem Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausanne (*International Institute for Management Development - IMD*). Opis i kriteriji za izračun pokazatelja nalaze se u Prilogu 5

broja riješenih predmeta u svakoj vrsti predmeta, intenzivnije rješavanje predmeta koji se u sudovima vode preko 7 godina i posebno praćenje i rješavanje kaznenih predmeta u kojima u narednom razdoblju od 3 godine prijeti nastupanje zastare.

Poticaj rješavanju predmeta u većem broju, osobito predmeta starijih od 7 godina, nastavljen je provedbom akcijskih planova poboljšanja učinkovitosti rada sudova. Akcijskim planovima prati se mjesečni rad svih sudova i sudaca (s naglaskom na rad općinskih i županijskih sudova), a njihov primarni cilj je ubrzavanje sudskih postupaka i rješavanje svih predmeta starijih od 7 godina te posebno praćenje i rješavanje kaznenih predmeta koji u sljedeće 3 godine odlaze u zastaru. Općinski i županijski sudovi smanjili su u 2022. broj neriješenih predmeta starijih od 7 godina za 32% (od 26.133 predmeta na 17.643 neriješenih predmeta) i riješili 70% predmeta u kojima je prijetio protek zastarnog roka.

Nova Okvirna mjerila za rad sudaca, kojima se potiče rješavanje predmeta u većem broju, primjenjuju se od 1. siječnja 2022. U tijeku je revidiranje metodologije za evaluaciju rada sudaca, temeljeno na komparativnoj analizi u državama članicama EU-a.

U svrhu daljnjeg smanjivanja broja neriješenih predmeta i skraćivanja trajanja sudskih postupaka nastavljena je provedba reformskih mjera kroz NPOO te su u 2022. postignuti sljedeći rezultati:

- svi prvostupanjski sudovi opremljeni su i ispunjavaju uvjete za održavanje ročišta na daljinu
- osigurani su elektronički alati i odgovarajući administrativni kapaciteti za Državno sudbeno vijeće i Državno odvjetničko vijeće, radi učinkovitije provjere imovinskih kartica pravosudnih dužnosnika (informacijski sustavi vijeća spojeni su putem Državne sabirnice s mrežnim servisima javnopravnih tijela radi automatske provjere podataka)
- proveden je veći broj izmjena zakonodavnog okvira u području pravosuđa koje će poboljšati učinkovitost pravosuđa i smanjiti dugotrajnost sudskih postupaka: izmjene Stečajnog zakona i Zakona o stečaju potrošača, Zakona o parničnom postupku, Zakona o kaznenom postupku, Zakona o zemljišnim knjigama te Zakona o javnom bilježništvu.

Izmjenama Zakona o parničnom postupku, parnični se postupak modernizira, uvode se rokovi za rješavanje pojedinih vrsta postupaka te plan upravljanja postupkom, doradene su odredbe o održavanju ročišta na daljinu, uvedeno je obvezno tonsko snimanje rasprave, uređen je postupak u sporovima male vrijednosti te je proširen krug obveznih sudionika e-Komunikacije. Kako bi se osigurala veća učinkovitost stečajnih postupaka općenito, ali i preventivno djelovalo na potencijalno povećanje broja stečajnih predmeta u sustavu zbog pandemije COVID-19, donesene su izmjene i dopune Stečajnog zakona i Zakona o stečaju potrošača. Radi provedbe modernizacije poslovanja javnih bilježnika uvođenjem elektroničke javnobilježničke isprave i uvođenja rada javnih bilježnika na daljinu, donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnom bilježništvu. Izmjenama Zakona o zemljišnim knjigama uspostavlja se normativni, tehnološki i organizacijski okvir koji će doprinijeti nastavku digitalizacije zemljišnih knjiga te ubrzavanju postupaka osnivanja i obnove zemljišnih knjiga. Izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku uvedena je elektronička komunikacija u kazneni postupak, proširena je

moгуćnost tonskog snimanja na sve rasprave u kaznenom postupku u narednom razdoblju te je omogućeno daljnje proširenje uporabe digitalnih alata za komunikaciju na daljinu tijekom kaznenog postupka.

Radi poboljšanja radnih uvjeta za osoblje pravosudnog sektora te boljeg pristupa i većeg zadovoljstva građana pravosudnim uslugama, u unaprjeđenje infrastrukturnih uvjeta i digitalizaciju u pravosudnim tijelima kontinuirano se ulažu veliki naponi i sredstva. Završeno je ili je u provedbi 52 projekta ukupne vrijednosti preko 328 milijuna eura, sufinancirano iz europskih i međunarodnih izvora. Projekti obuhvaćaju modernizaciju pravosudnog sustava, obnovu infrastrukture pravosudnih i kaznenih tijela (uključujući energetske obnovu), daljnji razvoj e-pravosudnih usluga te daljnju digitalizaciju zemljišnih knjiga. Preko 192,5 milijuna eura uloženo je u projekte koji doprinose digitalnoj transformaciji pravosuđa, a preko 210,5 milijuna eura u projekte u skladu sa zelenom tranzicijom. Tako je nastavljen rad na modernizaciji i poboljšanju pravosudne infrastrukture provedbom mjera energetske obnove te rekonstrukcijom i opremanjem zgrada pravosudnih i kaznenih tijela. Završena je nova zgrada zagrebačke grunтовnice odnosno rekonstrukcija zgrade Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog građanskog suda, jedna od najznačajnijih pravosudnih investicija u Zagrebu posljednjih desetak godina. Riječ je o najvećem Zemljišnoknjižnom odjelu koji pripada najvećem Općinskom sudu u Hrvatskoj i pokriva većinu stanovništva Zagreba, te zapošljava preko 180 sudaca, sudskih savjetnika i službenika koji mjesečno rješavaju više od 5.000 predmeta.

U tijeku su radovi na energetske obnovi i adaptaciji zgrade Općinskog građanskog suda u Zagrebu, izgradnji središnje pismohrane zemljišnih knjiga u Gospiću, te 2. faza radova na izgradnji zgrade Općinskog suda u Splitu (rekonstrukcija i dogradnja). Završena je adaptacija i nadogradnja objekata u Kaznionici u Lipovici i Popovači te Kaznionici u Požegi, čime je smještajni kapacitet osoba lišenih slobode u zatvorenim uvjetima povećan za 236 mjesta.

S obzirom na to da velik broj zgrada pravosudnog sustava ne udovoljava Tehničkom propisu o racionalnoj upotrebi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama, kao i da pristup zgradama nije prilagođen osobama s invaliditetom te je nužno usklađivanje sa standardima protupožarne i tehničke zaštite, pokrenuta je provedba mjera energetske učinkovitosti za obnovu zastarjelih objekata pravosudnih tijela u sklopu koje će se investirati u energetske obnovu zgrada 13 sudova (1 županijski sud, 3 općinska suda i 9 stalnih službi) i 2 kaznionice. Radi daljnjeg poboljšanja pristupa pravosuđu i unaprjeđenja učinkovitosti sudskih postupaka provodi se projektiranje i prva faza radova na Trgu pravde u Zagrebu. Na lokaciji u Zagrebu, u ovom investicijskom ciklusu osigurat će se smještaj Trgovačkog suda u Zagrebu, Upravnog suda u Zagrebu, Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, Centra za mirno rješavanje sporova, te Pravosudne akademije. Izrađen je nacrt idejnog rješenja Trga pravde prema novim standardima, te je započeto rušenje postojećih objekata na lokaciji. Ovaj projekt od iznimnog je značaja jer će se kroz njega utvrditi standardi za buduće investicije u pravosudnu infrastrukturu.

U okviru digitalne transformacije pravosudnog sustava, nastavljen je rad na optimizaciji pravosudnih procesa i uvođenje novih e-pravosudnih usluga. U proteklom razdoblju nadograđen je sustav e-Spis, dorađen je sustav e-Komunikacije, dodane su nove funkcionalnosti

u e-Ovrhama, nadograđen je elektronički Sustav za praćenje predmeta na državnim odvjetništvima (CTS - *Case Tracking System*). Planirana je daljnja nadogradnja i konsolidacija postojećih aplikacija i daljnji razvoj informacijske infrastrukture pravosudnog sustava koji će omogućiti viši stupanj interoperabilnosti s manjim troškovima za pravosudna tijela. U pripremi je provedba mjera koje će omogućiti potpunu digitalizaciju komunikacije sudionika postupka sa sudovima i podršku sudovima za rad s elektroničkim spisima.

Radi povećanja transparentnosti, kvalitete i predvidivosti sudskih odluka, u okviru projekta „Digitalno kao zadano“ u suradnji s Vijećem Europe i Europskom komisijom, provedene su aktivnosti usmjerene na razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka uz prethodnu automatsku anonimizaciju. Internetska objava sudskih odluka, u skladu s nacionalnim pravom i standardima EU-a te u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima, povećat će transparentnost i dosljednost sudskih odluka u Hrvatskoj i povjerenje javnosti u pravosuđe.

Vezano za upravljanje zemljišnim podacima, nadograđen je Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra te je pokrenut mrežni servis za povezivanje s mrežnim aplikacijama drugih institucija (portal Uređena zemlja), kao i mobilna aplikacija sustava (Moje nekretnine) za građane i poslovne korisnike.

Radi unaprjeđenja kompetencija i upravljačkih vještina pravosudnih dužnosnika i službenika nastavljena je provedba programa izobrazbe čelnika pravosudnih tijela, službenika i drugih sudionika u postupcima pred sudovima. Razvijeno je 6 novih programa koji su uključeni u program stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i službenika u Pravosudnoj akademiji s naglaskom na: 1. razvoj vještina (vještine vođenja i upravljanja za predsjednike sudova, upravljanje sudovima za ravnatelje sudskih uprava i komunikacijske vještine za osoblje sudova - 3 programa), 2. promicanje vladavine prava i temeljnih prava visokokvalitetnim obrazovanjem u hrvatskom pravosuđu i 3. specijalizirane programe osposobljavanja za suce u postupcima u slučaju nesolventnosti i osposobljavanje sudaca u području obiteljskog prava. Sveukupno, u 2022. različite programe stručnog usavršavanja Pravosudne akademije pohađalo je preko 7.100 polaznika, što u odnosu na ukupni broj pravosudnih dužnosnika i službenika iznosi visokih 78%. Specijalizirane programe izobrazbe povezane s digitalnom transformacijom pravosuđa pohađalo je preko 1.100 polaznika, odnosno 13%.

Borba protiv korupcije

Korupcija usporava gospodarski rast i narušava učinkovitost javnih rashoda, konkurentnost i povjerenje u državu, institucije i Vladu. Budući da su korupcija i niske stope uključivog rasta uzajamno ovisne, borba protiv korupcije od ključne je važnosti za održivost strukturnih reformi. Borba protiv korupcije vodi se na dva načina: suzbijanjem kaznenih djela korupcije, odnosno represivnim djelovanjem te preventivnim djelovanjem, odnosno sprječavanjem korupcije. Iako je vrlo važno represivno suzbijanje koje ima i svoju preventivnu ulogu, represivni pristup predstavlja uglavnom kažnjavanje posljedica, međutim tendencija je sve više ojačati sustavnu prevenciju kako bi se u začetku spriječili njezini uzroci. Suvremeni trendovi suzbijanja korupcije sve se više okreću prevenciji tako da se prepoznaju rizici nastanka korupcije, a

izgradnjom institucija, usvajanjem zakona i osvješćivanjem građana i medija nastoji se spriječiti korupcija prije nego do nje dođe. Radi jačanja institucionalnog i zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije i osiguravanja uvjeta za učinkovitu provedbu Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine, u srpnju 2022. donesen je Akcijski plan za razdoblje od 2022. do 2024. godine, kojim je utvrđeno 206 prioritarnih aktivnosti za učinkovitu provedbu mjera borbe protiv korupcije. Kao jedan od prioriteta utvrđenih Strategijom, u 2022. proveden je projekt „Podizanje svijesti i standarda u borbi protiv podmićivanja u međunarodnim poslovnim transakcijama“. Projekt je sufinancirala Europska komisija putem Programa potpore strukturnim reformama, a zajednički su ga proveli Republika Hrvatska, Europska komisija i Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD). Projektom je ojačan hrvatski antikorupcijski okvir prema standardima utvrđenima Konvencijom OECD-a protiv podmićivanja i podržane su hrvatske inicijative za razvoj odgovarajućih sustavnih antikorupcijskih intervencija, povezanih s privatnim sektorom i suzbijanjem podmićivanja u međunarodnom poslovanju.

S ciljem daljnjeg jačanja zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije te usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s Direktivom (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava EU-a, u travnju 2022. donesen je novi Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Također, u okviru obveza uspostavljanja unutarnjeg kanala prijavljivanja, donesen je i Pravilnik o načinu imenovanja povjerljive osobe i postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti u Ministarstvu pravosuđa i uprave, a javno je objavljen Podsjetnik za poslodavce u Hrvatskoj za obvezu primjene Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti.

Radi daljnjeg jačanja sustava integriteta u javnoj upravi, u svibnju 2022. donesen je Kodeks ponašanja državnih dužnosnika u tijelima izvršne vlasti u skladu s preporukama GRECO-ovog petog evaluacijskog kruga za Hrvatsku. Kodeksom su utvrđena etička načela i pravila ponašanja na temelju kojih su državni dužnosnici u tijelima izvršne vlasti obvezni postupati za vrijeme i u vezi s obnašanjem dužnosti.

S ciljem jačanja transparentnosti rada tijela javne vlasti, Vlada je u veljači 2022. usvojila Četvrto periodično izvješće Republike Hrvatske o primjeni Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koje je izrađeno u suradnji svih nadležnih tijela. U Izvješću su dani odgovori na pitanja UN-ovog Odbora za ljudska prava, u dva tematska poglavlja: 1. Opće informacije o stanju u vezi s ljudskim pravima iz nacionalne perspektive (podaci o stanju provedbe novih mjera i događajima povezanim s provedbom Pakta) te 2. Specifične informacije o provedbi članaka 1. - 27. Pakta (podaci vezani za primjenu prethodnih preporuka UN-ovog Odbora za ljudska prava).

S ciljem daljnjeg jačanja institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije, Hrvatska je zatražila pristupanje Konvenciji OECD-a za borbu protiv podmićivanja stranih javnih službenika u međunarodnom poslovanju te pristupanje Radnoj skupini OECD-a za borbu protiv podmićivanja u međunarodnom poslovanju. U prosincu 2022., radi pristupanja Radnoj skupini i Konvenciji OECD-a, Hrvatskoj je odobrena potpuna procjena hrvatskog pravnog i političkog okvira za borbu protiv transnacionalnog podmićivanja koja će se provesti u ožujku 2023.

Poduzeti napori za jačanje institucionalnog i zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije, poboljšanje transparentnosti rada i sustava integriteta u javnoj upravi te podizanje svijesti o štetnosti korupcije, doprinijeli su i napretku u poretku na ljestvici „Indeksa percepcije korupcije“ Transparency Internationala za 2022., na kojem je Hrvatska napredovala za 3 boda, s 47 na 50, te se nalazi na 57. mjestu od 180 država svijeta obuhvaćenih istraživanjem.

Kompetentna, dostupna i učinkovita javna uprava

Nastavljeni su napori na modernizaciji hrvatske javne uprave s ciljem postizanja više razine učinkovitosti i kvalitete u pružanju javnih usluga svim korisnicima, uz snažniju primjenu načela dobrog upravljanja u svim tijelima javne uprave što je dovelo i od mjerljivog napretka prema rezultatima na ljestvici globalne konkurentnosti (World Competitiveness Ranking - WCR), Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausannea (International Institute for Management Development - IMD). Prema ljestvici globalne konkurentnosti za 2022. Hrvatska je u kategoriji „Djelotvornost javne uprave“, u odnosu na 2021., napredovala za 11 mjesta te se nalazi na 46. mjestu, čime je između 63 zemlje uključene u istraživanje, ostvarila najviši rast mjeren prema svim čimbenicima učinkovitosti javne uprave.

U ožujku 2022. usvojeni su ključni srednjoročni akti strateškog planiranja za razvoj i modernizaciju javne uprave: Nacionalni plan razvoja javne uprave za razdoblje 2022. - 2027. i pripadajući Akcijski plan za razdoblje od 2022. do 2024. godine. Posebni ciljevi odnose se na: 1. korisnički orijentiranu javnu upravu i učinkovito pružanje javnih usluga, 2. digitalnu transformaciju javne uprave, 3. razvoj ljudskih potencijala u javnoj upravi, 4. jačanje kapaciteta javne uprave za oblikovanje i provedbu javnih politika i 5. unaprjeđenje funkcionalnosti i održivosti JLP(R)S-ova. Završeno je, ili je u provedbi, 13 projekata ukupne vrijednosti preko 336,5 milijuna eura, sufinanciranih iz europskih i međunarodnih izvora. Projekti obuhvaćaju razvoj kapaciteta javne uprave i daljnji razvoj e-javnih usluga. Više od 31,5 milijuna eura uloženo je u projekte kojima se doprinosi uvjetima za digitalnu transformaciju javne uprave.

U 2022. provedene su mjere i aktivnosti za povećanje kvalitete pružanja javnih usluga za veće zadovoljstvo građana i smanjenje administrativnog opterećenja. Uvedeni su metodologija i alati za upravljanje procesima u 160 tijela javne uprave (32 tijela državne uprave, 19 županija, 35 gradova, 32 općine i 42 pravne osobe s javnim ovlastima) temeljeni na CAF (*eng. Common Assessment Framework*) modelu izvrsnosti u javnoj upravi te je izrađen plan optimizacije za 100 poslovnih procesa javne uprave. Ukupno je u informacijskom sustavu podrške za upravljanje kvalitetom (e-SUK) evidentirano 2.600 procesa sa 600 korisnika. Sustav e-SUK predstavlja glavni alat za upravljanje znanjem i informacijama tijela javne uprave te uključuje metriku, dokumentaciju o poslovnim procesima, alate za upravljanje poslovnim procesima, simulator i mogućnost procjenjivanja s vizualizacijom po pojedinom zahtjevu kvalitete. Za uvođenje sustava kvalitete, središnje upravljanja sustavom kvalitete i vanjsko vrednovanje kvalitete javne uprave, provedeno je educiranje za 118 voditelja kvalitete u javnopravnim tijelima te više od 680 službenika u državnoj i javnoj upravi.

Provedena je analiza administrativnog opterećenja građana u 2019., 2020. i 2021. prema prilagođenoj SCM (*eng. Standard Cost Model*) metodologiji. Analizom administrativnog

opterećenja građana obuhvaćeni su korisnici usluga javne uprave prema životnim područjima i događajima definiranim na mrežnoj stranici e-Građani (gov.hr). Analiza uključuje sve životne događaje jedne prosječne obitelji (3 člana) od trenutka sklapanja braka do smrti (vjenčanje, rođenje, školovanje, prijava/promjena prebivališta, osobne isprave, zdravstvena zaštita, kultura i informiranje, mobilnost, stanovanje, zaposlenje, umirovljenje, smrt i dr.) na način da se sva administrativna opterećenja, dolasci u urede/na šaltere, administrativne naknade i pristojbe te sve povezane radnje i postupci, preračunavaju u protuvrijednost u eurima i zbrajaju. Kao početna godina u analizi uzeta je 2019., odnosno godina koja je prethodila globalnoj pandemiji COVID-19. Popis usluga koje najviše administrativno opterećuju građane uključuje 55 procesa/usluga na državnoj razini. Analizom je utvrđeno administrativno rasterećenje od 7,85% u 2021. (u odnosu na referentnu 2019.), koje je jednim dijelom rezultat izmjene Uredbe o tarifi upravnih pristojbi, ali i pada broja predmeta zbog okolnosti povezanih s pandemijom COVID-19 (manje dolazaka na šaltere).

U suradnji s Europskom komisijom i OECD-om, pokrenut je projekt zajedno s 10 država članica EU-a za mjerenje zadovoljstva građana ključnim javnim uslugama za bolju izvedbu i povećano povjerenje. Projekt je značajan u kontekstu poboljšanja načina mjerenja zadovoljstva administrativnim uslugama, postupanja prema povratnim informacijama korisnika te može značajno doprinijeti smanjenju birokracije i povećanju učinkovitosti javne uprave.

U okviru daljnjeg unapređenja praćenja upravnog postupanja i odlučivanja razvijena je digitalna usluga e-Upravni postupak koja građanima omogućava da na jednostavan način, putem portala e-Građani, prate status upravnog postupka u kojem su stranka te da u korisnički pretinac primaju obavijesti o promjenama u njihovom predmetu.

Nastavno na razvoj ljudskih potencijala u javnoj upravi, izrađen je kompetencijski okvir za zaposlene u javnoj upravi s metodološkim priručnikom i operativnim planom za uvođenje te smjernicama za izmjenu zakonodavnog okvira. Pokrenuto je uvođenje razvijenog kompetencijskog modela u 9 pilot tijela. Za uvođenje i primjenu kompetencijskog okvira educirano je 240 službenika iz ustrojstvenih jedinica za upravljanje ljudskim potencijalima. Također, izrađeno je i 40 profila radnih mjesta s utvrđenim općim i posebnim kompetencijama, koji se mogu primijeniti prilikom uvođenja kompetencijskog modela u procese upravljanja ljudskim potencijalima u većini tijela javne uprave. Uvođenjem kompetencijskog okvira u javnu upravu omogućit će se preduvjeti za uspostavu programa osposobljavanja i usavršavanja za rad, usklađenih sa stvarnim potrebama građana i javnim politikama čija provedba od službenika zahtijeva nova znanja i vještine.

U okviru napora za poboljšanje općih kompetencija za rad u državnoj službi od studenog 2022. svi državni službenici zaposleni u javnim ustanovama (koji su obvezni položiti Državni ispit) dužni su i mogu digitalno prijaviti i digitalno polagati Državni ispit, temeljem novog modela ispita e-Državni ispit. Razvijeni su *e-learning* materijali te je izrađena računalna aplikacija za državni ispit (ADI sustav), putem kojih su od studenog 2022. uvedene mogućnosti digitalizirane prijave i polaganja državnog ispita. Unaprijeđeni i digitalizirani postupci razvoja i provedbe Državnog ispita osiguravaju transparentno testiranje svih kandidata pod jednakim uvjetima, što doprinosi povećanju povjerenja građana u rad javne uprave.

Kako bi ponudom programa stručnog usavršavanja odgovorila na zahtjeve za stjecanje novih znanja i vještina službenika, DŠJU je u 2022. provela procjenu potreba za stručnim usavršavanjem službenika te educirala ukupno 10.017 polaznika u okviru svojih programa izobrazbe.

Radi daljnje depolitizacije javne uprave te osiguravanja jednakih uvjeta za zapošljavanje i napredovanje na temelju profesionalnih rezultata, pokrenut je razvoj centraliziranog sustava selekcije državnih službenika čime će se osigurati uvjeti za zapošljavanje u skladu sa stvarnim potrebama državnih tijela za zapošljavanjem određenog profila službenika. Temeljem provedene analize stanja u Hrvatskoj i komparativne analize modela centraliziranog sustava selekcije i normativnog okvira u drugim državama članicama EU-a, izrađen je prijedlog modela centraliziranog sustava selekcije primjenjiv u Hrvatskoj. U studenom 2022. započela je izrada informatičke platforme za centralni sustav selekcije.

Započela je i provedba reforme koja podrazumijeva uvođenje novog modela plaća i rada u državnoj i javnim službama. U sklopu reforme promovira se moderno i fleksibilno radno okruženje koje ima pozitivan učinak na očuvanje zdravlja i dobrobit svih zaposlenih, povećanje učinkovitosti i poboljšanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života. Kako bi se između ostalog odgovorilo na novo radno okruženje, uvodi se mogućnost hibridnog modela rada za državne službenike, kao kombinacija rada u uredu i rada na izdvojenom mjestu rada ili rada na daljinu. Hibridni model rada državnom službeniku olakšava usklađivanje poslovnog i privatnog života, a državnim tijelima omogućuje veću fleksibilnost i lakšu organizaciju rada u slučaju izvanrednih događaja. Ovaj oblik rada potiče veću razinu samostalnosti i odgovornosti službenika, a za rukovodeće državne službenike pretpostavlja primjenu objektivnog pristupa usmjerenog na rezultate rada istovremeno potičući razvoj dobrog upravljanja i međusobnog povjerenja. Hibridni model rada ima i mnoge druge pozitivne učinke, primjerice na okoliš (smanjenje prometnog zagušenja), na poslovne i stambene troškove (niži troškovi stanovanja izvan urbanih središta), na opterećenje ključne infrastrukture (vrtići, škole, javni prijevoz i dr.), na ubrzavanje digitalizacije, čime se izravno doprinosi europskim politikama za zelenu i digitalnu tranziciju i klimatsku neutralnost do 2050. U 2022. državnim tijelima distribuirana je nova računalna oprema u vrijednosti preko 6,4 milijuna eura koja omogućuje uvjete za kontinuirano pružanje kvalitetnih javnih usluga u hibridnom modelu rada. Hibridni model rada temelji se na dobroj praksi u državama članicama EU-a i rezultatima provedenog ispitivanja na 12.000 državnih službenika.

S ciljem unaprjeđenja učinkovitosti obavljanja poslova iz samoupravnog djelokruga JLP(R)S-ova, u 2022. uspostavljena je Baza podataka o upravljačkim i fiskalnim kapacitetima JLP(R)S-a, kao svojevrsna digitalna platforma za praćenje kapaciteta jedinica putem koje će se dobiti objektivna slika o potencijalima svake županije, grada i općine za obavljanje poslova iz njihova samoupravnog djelokruga. Baza sadržava oko 440 vrsta podataka o poslovima i ustrojstvu jedinica, na temelju kojih će se izračunavati oko 190 indikatora putem kojih će se mjeriti financijski, administrativni, društveno-gospodarski kapaciteti i kapaciteti za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica.

U svrhu daljnjeg poboljšanja učinkovitosti sustava JLP(R)S-a utvrđen je model sufinanciranja funkcionalnog i stvarnog spajanja. Polazeći od činjenice kako je učinkovitost sustava u prvom redu ovisna o organizaciji sustava, a ne isključivo o broju jedinica, naglasak nije stavljen primarno na ukidanje, već na funkcionalno povezivanje jedinica koje posljedično može dovesti i do stvarnog spajanja. Suradnjom jedinice mogu postići puno više nego da djeluju svaka pojedinačno, no budući da potencijali za suradnju nisu dovoljno iskorišteni, kroz financijske stimulacije želi se potaknuti snažnija međusobna suradnja. U tu svrhu Vlada je u srpnju 2022. donijela Odluku o kriterijima za dodjelu pomoći na ime poticaja za dobrovoljno funkcionalno odnosno stvarno spajanje jedinica lokalne samouprave. Odlukom su utvrđeni kriteriji za dodjelu financijske pomoći jedinicama lokalne samouprave koje se dobrovoljno funkcionalno spoje na način da organiziraju zajedničko obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica putem zajedničkog službenika, zajedničkog upravnog odjela, odnosno službe ili putem zajedničkog trgovačkog društva, odnosno zajedničke ustanove. U rujnu 2022. objavljen je javni poziv jedinicama lokalne samouprave za iskaz interesa za dodjelu pomoći na ime poticaja za dobrovoljno funkcionalno odnosno stvarno spajanje. Sredstva pomoći su bespovratna i namjenska, a namijenjena su za dobrovoljno funkcionalno spajanje i dobrovoljno stvarno spajanje jedinica lokalne samouprave te se ostvaruju u razdoblju od 5 godina od dana donošenja akta o dodjeli pomoći, kojim se ujedno utvrđuje i dinamika isplate sredstava. Rok za podnošenje zahtjeva nije ograničen.

Vlada je za potrebe provedbe funkcionalnog spajanja jedinica lokalne samouprave, u proračunu za 2022. osigurala poticaje u iznosu od 13,27 milijuna eura. Za mogućnost dobrovoljnog funkcionalnog spajanja, u kratkom roku interes je iskazala 61 jedinica, a funkcionalno spajanje tijekom 2022. ostvarilo je 12% jedinica lokalne samouprave.

Nadalje, nastavljene su aktivnosti na provedbi Višegodišnjeg programa katastarskih izmjera građevinskih područja za razdoblje 2021. - 2030. („Narodne Novine“, broj: 109/21) te je u lipnju 2022. donesen Godišnji program katastarskih izmjera građevinskih područja za 2022. U skladu s Godišnjim programom, potpisani su ugovori o nabavi usluga katastarskih izmjera građevinskih područja i ugovori o nabavi usluga geodetskog nadzora nad uslugama provođenja katastarskih izmjera te su u izvještajnom razdoblju pokrenute aktivnosti katastarskih izmjera na području 60 katastarskih općina u 29 jedinica lokalne samouprave na ukupnoj površini zemljišta od 37.559 ha.

S ciljem ostvarenja ušteda i racionalnijeg korištenja javnih resursa, nastavljena je provedba projekta „Uvođenje sustava procjenjivanja troškova statističkih procesa i proizvoda“. Uvođenjem sustava za procjenu troškova statističkih procesa i proizvoda bit će omogućen jasan pregled troškova statističkih proizvoda i procesa, temeljem kojih će se donijeti odluka o tome koju je proizvodnju statističkih proizvoda potrebno unaprijediti, a koje procese treba izmijeniti. Sustav će služiti i kao alat u upravljanju procesima Državnog zavoda za statistiku za donošenje odluka vezanih za proizvodnju statistike.

Priprema, provedba i praćenje učinaka pojedinih javnih politika na temelju rezultata i dokaza, nezaobilazna su sastavnica konkurentnog poslovnog okruženja. Radi učinkovite i pravodobne pripreme i diseminacije pouzdanih statističkih pokazatelja, koji odražavaju ekonomske i

društvene pojave i procese te korisnicima osiguravaju pouzdan izvor podataka za donošenje informiranih odluka, kontinuirano se unaprjeđuje diseminacija statističkih proizvoda i kvaliteta usluga za korisnike službene statistike. Na području unaprjeđenja kvalitete statističkih proizvoda i usluga uspješno je završen projekt „Sustav za upravljanje kvalitetom i dokumentiranje kvalitete statističkih istraživanja“, financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda 2014. - 2020. Provedbom projekta, Državni zavod za statistiku je podigao kvalitetu svojih podataka na željenu razinu te je zadovoljio sve zahtjeve koje nacionalnim statističkim uredima postavlja Eurostat i istovremeno je povećao svoju učinkovitost uvođenjem automatiziranih postupaka. Također, kako bi se povećalo kvalitetu i obuhvat hrvatskih statističkih proizvoda, tijekom 2022. potpisana su 3 sporazuma s administrativnim izvorima podataka vezano za osiguravanje podataka europskih ekonomskih računa okoliša. Dodatno, po uzoru na Europski statistički sustav, model „Potpunog upravljanja kvalitetom“ Državnog zavoda za statistiku je temeljem Kodeksa prakse europske statistike u 2022. potpuno implementiran u hrvatski statistički sustav i prilagođen statističkim potrebama. Također, u travnju 2022. Državni zavod za statistiku objavio je novu mrežnu stranicu: <https://dzs.gov.hr/> čime je riješen dugogodišnji problem nepreglednog i tehnički zastarjelog mrežnog mjesta, ali je i obogaćeno iskustvo korisnika poboljšanim i novim sadržajima.

Poboljšanje upravljanja državnom imovinom

Prema podacima Središnjeg registra državne imovine, Hrvatska posjeduje više od 380 tisuća nekretnina te 52 trgovačka društva u većinskom i 246 trgovačkih društava u manjinskom državnom vlasništvu. Prema zadnjim dostupnim podacima (za 2021.), trgovačka društva u državnom vlasništvu i dalje imaju značajnu ulogu u gospodarskoj aktivnosti Hrvatske, kako u smislu udjela u BDP-u (11,6%), tako i u smislu zapošljavanja (3% ukupnog broja zaposlenih).

Područje upravljanja imovinom u Hrvatskoj je sastavni dio dugoročnih reformi javnog sektora i inicijativa usmjerenih prema dobrom upravljanju. Radi poboljšanja učinkovitosti korporativnog upravljanja u pravnim osobama od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, smanjenja portfelja dionica i poslovnih udjela u trgovačkim društvima koja nisu od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku te brže aktivacije nekretnina u državnom vlasništvu, u 2022. su nastavljeni započeti napor na provedbi reformskih mjera i inicijativa usmjerenih boljem upravljanju. Boljim upravljanjem imovinom u državnom vlasništvu i povećanjem prihoda od upravljanja i raspolaganja izravno se doprinosi gospodarskom razvitku i jačanju otpornosti hrvatskog gospodarstva.

U izvještajnom je razdoblju objavljena prodaja dionica i udjela za 74 društva koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku te su prodane dionice i udjeli u 56 društava. Ukupna vrijednost ostvarena prodajom dionica/poslovnih udjela iznosila je 5,95 milijuna eura, a vrijednost dodijeljenih/ustupljenih dionica/udjela iznosila je 4,01 milijuna eura. U 2022. ukupni prihodi od dobiti trgovačkih društava s liste pravnih osoba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku iznosili su 91,43 milijuna eura, dok su prihodi od dobiti trgovačkih društava koja nisu od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku iznosili 8,6 milijuna eura.

U okviru napora na aktivaciji nekretnina u državnom vlasništvu, u 2022. sklopljena su 263 ugovora o raspolaganju nekretninama (od čega 174 ugovora s naknadom u vrijednosti 14,15 milijuna eura te 89 ugovora bez naknade). Također je nastavljeno stavljanje u funkciju nekretnina prenesenih na upravljanje društvu Državne nekretnine, za koje je tijekom 2022. sklopljeno 179 ugovora o zakupu poslovnih prostora i 66 ugovora o najmu stanova. Prihodi ostvareni od upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu su u 2022. iznosili ukupno 39,6 milijuna eura.

Hrvatska je u posljednjih 10 godina značajno smanjila broj pravnih osoba od posebnog državnog interesa, s 59 na trenutnih 36, te su u okviru NPOO reforme „Revidiranje popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa“ (C2.4. R1) predviđene aktivnosti na daljnjem revidiranju popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa. Osnovni cilj reformske mjere je osigurati da se na listi pravnih osoba od posebnog državnog interesa zadrže samo one pravne osobe kod kojih uistinu postoji jasan i obrazložen javni interes. U skladu s Odlukom o kriterijima za utvrđivanje pravnih osoba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku („Narodne Novine“, broj: 22/20) i smjernicama OECD-a za korporativno upravljanje državnim poduzećima, u okviru reformske mjere se svake godine vrši provjera ispunjenosti kriterija za zadržavanje državnog vlasništva nad pojedinim pravnom osobom od posebnog državnog interesa te se prema rezultatima provjere vrše i izmjene samog popisa. Upravljanje pravnim osobama za koje se tijekom provjere ne uspije dokazati postojanje javnog interesa, premjestit će se u portfelj CERP-a, radi daljnje optimizacije vlasničkog portfelja i privatizacije.

S obzirom na to da se većina pravnih osoba od posebnog državnog interesa, osim gospodarskim aktivnostima, bave i ostvarivanjem različitih ciljeva javne politike, kod kojih profit nije primarni cilj poslovanja, nastavljaju se započeti naponi u jačanju i unaprjeđenju okvira korporativnog upravljanja, kako bi se osigurala dosljednost u provedbi ciljeva javnih politika te osnažio financijski nadzor uz naglašeniju ulogu države kao vlasnika. Napori se provode u okviru NPOO reformske mjere „Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za RH i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države“ (C2.4. R2). U skladu s ranije usvojenim „Akcijskim planom za implementaciju preporuka OECD-a za unaprjeđenje korporativnog upravljanja u pravnim osobama u vlasništvu Republike Hrvatske“, izrađen je Nacrt prijedloga Zakona o trgovačkim društvima u državnom vlasništvu, u skladu sa standardima i preporukama OECD-a.

Kako bi se unaprijedila transparentnost i odgovornost pri izvještavanju o financijskim rezultatima pravnih osoba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, nastavljene su aktivnosti u okviru projekta „Informacijski sustav za praćenje poslovanja pravnih osoba od posebnog interesa za RH“. U okviru I. faze provedbe Projekta, tijekom 2022. razvijen je informacijski sustav u kojem će se u narednom razdoblju objediniti svi poslovni planovi i izvještaji o poslovanju pravnih osoba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. U okviru II. faze razvit će se sustav poslovne inteligencije radi praćenja poslovanja pravnih osoba u državnom vlasništvu, a omogućit će brže i efikasnije izvještavanje te pouzdanije praćenje poslovanja pravnih osoba u državnom vlasništvu, a dodatno će unaprijediti i postojeći sustav ranog upozoravanja na rizike u poslovanju društava od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku.

S ciljem daljnje racionalizacije portfelja imovine u državnom vlasništvu, u okviru NPOO reforme C2.4. R4 „Nastavak privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu“, nastavljena je prodaja dionica i poslovnih udjela trgovačkih društava koja nisu od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Tijekom 2022. objavljena je prodaja dionica i udjela za 74 društva te su prodane dionice i udjeli u ukupno 56 društava. Ukupni prihodi ostvareni prodajom dionica i poslovnih udjela iznosili su 5,95 milijuna eura, dok je vrijednost dodijeljenih i ustupljenih dionica iznosila 4,01 milijuna eura.

Nadalje, s ciljem jačanja učinkovitosti poslovanja trgovačkih društava u većinskom državnom vlasništvu, u okviru SRSP Projekta „Aktiviranje neoperativne imovine u društvima u većinskom državnom vlasništvu“, izrađene su „Smjernice za aktivaciju neoperativne imovine u društvima u državnom vlasništvu“, čije se donošenje očekuje tijekom 2023. Smjernice su izrađene kako bi se društva u većinskom državnom vlasništvu potaknulo na optimizaciju u korištenju resursa i povećanju operativne učinkovitosti, a bit će ih dužne primjenjivati sve pravne osobe od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, kao i ostala društva u većinskom državnom vlasništvu.

Radi daljnje komercijalizacije i optimizacije upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu, u 2022. je nastavljena provedba projekta „Program optimizacije upravljanja nekretninama“, financiranog u okviru Instrumenta tehničke potpore Europske komisije (TSI). Projekt se provodi u suradnji s Europskom bankom za obnovu i razvoj (u daljnjem tekstu: EBRD) i Glavnom upravom Europske komisije za potporu strukturnim reformama (u daljnjem tekstu: DG REFORM). U okviru projekta provedena je dijagnostika upravljanja postojećim imovinskim portfeljem i dane su preporuke za daljnju optimizaciju upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu. U sklopu provedbe projekta pripremit će se metodologija za klasifikaciju portfelja nekretnina u državnom vlasništvu na strateške i nestraneške i ojačati administrativni i institucionalni kapaciteti za upravljanje nekretninama.

4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske

4.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
<i>Indeks globalne konkurentnosti (GCI)</i>	63. mjesto (2019.)	< 45. mjesta	<i>Nisu dostupni noviji podaci⁴</i>
Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD)	59. mjesto (2020.)	n/p	46. mjesto (2022.)

4.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske

Jačanje položaja Hrvatske unutar Europske unije

Unatoč iznimno složenoj geopolitičkoj situaciji u svijetu, Hrvatska je tijekom 2022., u skladu s razvojnim prioritetima, uspješno odgovorila na izazove povezane s pandemijom COVID-19 te globalnom krizom izazvanom ruskom agresijom na Ukrajinu. Prema podacima Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausanne (*International Institute for Management Development - IMD*) za 2022., Hrvatska je na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR) ostvarila skok za 13 mjesta u odnosu na 2021., što je najviši ukupan rast između 63 zemlje obuhvaćene istraživanjem.

Kontinuirano se potiču i promiču aktivnosti prijenosa znanja i iskustva zainteresiranim državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama za članstvo u EU i NATO, te ostalim partnerskim državama. Hrvatska je tijekom 2022. sudjelovala u provedbi ukupno 140 aktivnosti i projekata prijenosa znanja i pružanja potpore i tehničke pomoći, prvenstveno u području obrazovanja i savjetovanja za europske integracije i koordinaciju mreže stručnjaka koji se bave pitanjima iz područja europskih poslova. S obzirom na praksu uspostavljenu za vrijeme pandemije COVID-19, značajan dio aktivnosti pružanja tehničke pomoći proveden je u virtualnom ili hibridnom formatu, čime se doprinijelo i racionalizaciji troškova.

U 2022. proveden je natječaj za prijavu projekata iz područja informiranja o EU, kojim je osigurana financijska potpora za 25 prijavitelja projekata u ukupnom iznosu od 132 tisuće eura. Također, Hrvatske su institucije tijekom 2022. prijavile 5 *twinning* projekata, većinom u svojstvu vodećeg partnera, sukladno hrvatskim vanjskopolitičkim ciljevima.

⁴ Zbog nedostupnosti podataka, napredak se prati zamjenskim pokazateljem Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausanne (*International Institute for Management Development - IMD*). Opis i kriteriji za izračun pokazatelja nalaze se u Prilogu 5

U 2022. u potpunosti su provedene aktivnosti planirane s ciljem promicanja regionalne suradnje i djelovanja na provedbi Strategije EU za jadransku i jonsku regiju (u daljnjem tekstu: EUSAIR) i Strategije EU za dunavsku regiju (u daljnjem tekstu: EUSDR). Predstavници Hrvatske sudjelovali su na svih 20 sastanaka upravljačkih tijela za obje makroregionalne strategije i koordinacijskim sastancima za prioritetno područje „Održivi turizam“ (EUSAIR) te prioritetna područja „Bioraznolikost i kvaliteta zraka i tla“ i „Konkurentnost poduzeća“ (EUSDR). Također, s obzirom na predsjedanje EUSAIR-om od lipnja 2023. godine, Hrvatska je tijekom 2022. sudjelovala u svim aktivnostima predsjedavajućih. U okviru svojeg djelovanja u obje makroregionalne strategije, Hrvatska je pružila snažnu potporu europskoj perspektivi država zapadnog Balkana i ojačala svoju poziciju njihovog stabilnog i pouzdanog partnera.

Jačanje globalnog položaja Hrvatske na bilateralnom i multilateralnom planu

Nastavljeni su naponi na izgradnji i poboljšanju međunarodnog položaja Hrvatske jačanjem bilateralnih odnosa sa susjedima u jugoistočnoj Europi i pružanjem podrške procesima za njihovu daljnju integraciju u Europsku uniju, pristupanjem i sudjelovanjem u radu multilateralnih organizacija i inicijativa. Također su nastavljeni naponi na ostvarivanju vanjskopolitičkih interesa i prioriteta kroz zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije.

Vijeće OECD-a je 25. siječnja 2022. donijelo pozitivnu odluku o otvaranju pristupnog procesa Hrvatske OECD-u, a na ministarskom sastanku usvojen je Plan pristupanja Republike Hrvatske OECD-u, čime je ostvaren značajan korak u ispunjavanju jednog od strateških ciljeva Hrvatske. Odluka o otvaranju pristupnog procesa uslijedila je nakon razmatranja članica OECD-a i ocjene napretka koje su zemlje kandidatkinje ostvarile od svojih prvih zahtjeva za članstvo u OECD-u. Prema „Okviru za razmatranje potencijalnih članova“, Hrvatska je dosad prihvatila 5 od 8 ključnih pravnih instrumenta OECD-a. Zahtjeve za pristupanje preostalim pravnim instrumentima Hrvatska je podnijela u lipnju i srpnju 2017., a nadležna tijela državne uprave kontinuirano rade na pristupanju preostalim pravnim instrumentima.

Nastavljeni su naponi na uređivanju otvorenih bilateralnih pitanja sa susjednim zemljama. S ciljem zaštite interesa Hrvatske na moru, u svibnju 2022. potpisan je Ugovor o razgraničenju isključivih gospodarskih pojaseva između Republike Hrvatske i Talijanske Republike. Ugovorom je sporazumno utvrđena crta razgraničenja isključivih gospodarskih pojaseva i tako na trajnoj osnovi uređeno pitanje razgraničenja s Talijanskom Republikom, u skladu s međunarodnim pravom.

U godini obilježenoj globalnom krizom izazvanom ruskom agresijom na Ukrajinu, Hrvatska se potvrdila kao pouzdan partner, ponajprije Ukrajini, a potom i drugim zemljama u potrebi. Sredstva izdvojena tijekom 2022. radi upućivanja humanitarne pomoći prema apelu/ pozivu države koju je pogodila izvanredna kriza ili državama u produženim humanitarnim krizama, kao i sredstva za upućivanje humanitarne pomoći preko međunarodnih organizacija, institucija i tijela EU-a, iznosila su 4,6 milijuna eura (povećanje od 132% u odnosu na 2021.). Najveće

pojedinačno izdvajanje za humanitarnu pomoć bila je isplata 4 milijuna eura za projekt jačanja sustava protuminskog djelovanja u Ukrajini, dok su se aktivnosti humanitarne pomoći provodile i u Afganistanu, Nigeriji, Sirijskoj Arapskoj Republici te Bolivarijanskoj Republici Venezueli, a pomoć kao odgovor na krize uzrokovane prirodnim katastrofama pružena je Bosni i Hercegovini i Islamskoj Republici Pakistan. Humanitarna pomoć donacijom cjepiva protiv bolesti COVID-19 upućena je Republici Ruandi.

Jačanje položaja Hrvata Bosne i Hercegovine i hrvatskih manjina te zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske

Nastavljeni su naponi na promicanju i zaštiti prava i interesa Hrvatske i njenih državljana, zaštiti hrvatske nacionalne manjine, jačanju veza s hrvatskim iseljentištvom i poboljšanju prepoznatljivosti Hrvatske u svijetu. Hrvatska se svojim Ustavom obvezala štiti prava i interese državljana koji žive ili borave u inozemstvu te promicati njihove veze s domovinom, a dijelovima hrvatskog naroda u drugim državama osigurati skrb i zaštitu. S ciljem doprinosa ispunjavanju navedenih ustavnih obveza, u srpnju 2022. donesen je Nacionalni plan razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027., srednjoročni akt strateškog planiranja od nacionalnog značaja za područje odnosa Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske. Provedbom Nacionalnog plana doprinijet će se zaštiti i jačanju položaja Hrvata u BiH i hrvatske nacionalne manjine u europskim državama, poboljšati povezanost s Hrvatima izvan Hrvatske te ojačati zajedništvo domovinske i iseljene Hrvatske.

U skladu s definiranim prioritetima javne politike na području jačanja položaja Hrvata Bosne i Hercegovine, provedbom projekata i organizacijom sastanaka s predstavnicima vlasti u Bosni i Hercegovini, predstavnicima EU-a te ključnim vanjskopolitičkim partnerima, Hrvatska nastavlja snažan angažman u stvaranju čvrstog temelja za ostanak Hrvata u Bosni i Hercegovini te poboljšanju uvjeta za njihov razvoj i prosperitet.

U pogledu provedbe prioriteta politike u području jačanja položaja hrvatske nacionalne manjine te zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske, tijekom 2022. nastavljeno je pružanje potpore i rad na provedbi niza programa i projekata od strateškog značaja za Hrvate izvan Hrvatske. Odlukama Vlade o financiranju 6 projekata od strateške važnosti, osigurana je potpora u ukupnom iznosu od gotovo 2 milijuna eura za provedbu strateških projekata: „Potpora radu Sveučilišta u Mostaru“, „Izgradnja Hrvatske kuće u Subotici“, „Institucionalno osnaživanje hrvatske zajednice u Republici Srbiji“, „Potpora radu Hrvatskog kazališta u Pečuhu“, „Potpora Radiju hrvatske nacionalne manjine - Radio Dux“ i „Potpora Hrvatskim novinama iz Željeznog“.

S ciljem unaprjeđenja položaja i statusa hrvatskih zajednica izvan Hrvatske te zalaganja za ostvarivanje njihovih interesa u domicilnim državama, tijekom izvještajnog razdoblja održano je 56 susreta i sastanaka s članovima i predstavnicima hrvatskih zajednica te predstavnicima tijela javne vlasti na svim razinama u državama nastanjenja. Među navedenim događanjima i susretima, s predstavnicima lokalnih i regionalnih vlasti u Bosni i Hercegovini održano je više radnih i koordinacijskih sastanaka, dok je u Budimpešti održana 16. sjednica Međuvladinog mješovitog odbora za zaštitu nacionalnih manjina između Hrvatske i Mađarske, a glavna tema

bila su ključna manjinska pitanja i ostvarivanje prava te važnost razvijanja bolje prometne povezanosti. S izaslanstvom Češke Republike razgovaralo se o hrvatskom prijedlogu za sklapanje Sporazuma o obostranoj zaštiti nacionalnih manjina, dok se u području ostvarenja interesa hrvatskih iseljenika razgovaralo, između ostalog, i tijekom 6. susreta Hrvata u Južnoj Americi u Argentini i Paragvaju te s predstavnicima lokalnih vlasti u Kanadi (Vancouveru i Torontu), prilikom posjete hrvatskoj zajednici u studenom.

S ciljem privlačenja mladih naraštaja hrvatskih iseljenika i pripadnika hrvatske nacionalne manjine na studiranje u Hrvatsku, dodijeljeno je ukupno 1.000 stipendija pripadnicima hrvatskog naroda izvan Hrvatske, od čega 249 stipendija za studente koji studiraju u Hrvatskoj i 751 stipendija za studente koji prebivaju i studiraju u Bosni i Hercegovini. Također, putem posebnih upisnih kvota za Hrvate izvan Hrvatske, na 7 visokih učilišta u Hrvatskoj u akademskoj godini 2022./2023. upisano je ukupno 26 studenata pripadnika hrvatske nacionalne manjine i studenata iz hrvatskog iseljništva iz prekooceanskih i europskih država. Prema dostupnim podacima, na studij se u Hrvatskoj, temeljem posebnih upisnih kvota, u akademskoj godini 2022./2023. upisalo 26 studenata pripadnika hrvatskog iseljništva i pripadnika hrvatske nacionalne manjine.

Nadalje, radi poticanja uključivanja Hrvata izvan Hrvatske u društveni život u Hrvatskoj i njihovog sudjelovanja u radu Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, u srpnju je održana konstituirajuća sjednica ovog savjetodavnog tijela koji čine 55 imenovanih članova predstavnika Hrvata izvan Hrvatske. Na sjednici je izabrano novo vodstvo Savjeta te se raspravljalo o unaprjeđenju odnosa i suradnje s Hrvatima izvan Hrvatske, provedbi Zakona i Strategije o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Radi očuvanja identiteta Hrvata izvan Hrvatske te jačanja veza i suradnje s hrvatskim iseljeničkim zajednicama, nastavljeno je financiranje proizvodnje programskog sadržaja Hrvatske radiotelevizije za informiranje Hrvata izvan Hrvatske. Tijekom 2022. proizvedeno je i emitirano ukupno 53 televizijske tjedne emisije Globalna Hrvatska, 41 emisija Pogled preko granica, 38 emisija Glas domovine, 10 emisija Hrvatska moj izbor, 15 emisija Otkrivamo Hrvatsku, te 302 emisije studijskih vijesti na engleskom jeziku, uz isto toliko na njemačkom i španjolskom. Osim proizvodnje televizijskih sadržaja, s istim je ciljem nastavljeno financiranje 24-satnog višejezičnog radijskog sadržaja na međunarodnom radijskom programskom kanalu Glas Hrvatske te istoimenog portala koji je ujedno jedini četverojezični portal u Hrvatskoj.

5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

5.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Očekivani broj godina zdravog života	58,5 godina (žene) 56,5 godina (muškarci) (2018.)	> 64 godine žene > 64 godine muškarci	59,3 godina (žene) 57,9 godina (muškarci) (2021.)
Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23,3% (2019.)	< 15%	19,9% (2022.)

5.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Zdrav, aktivan i kvalitetan život

Kvalitetna i dostupna zdravstvena zaštita i zdravstvena skrb

Poput većine europskih zemalja, i Hrvatska pripada državama sa starijim stanovništvom što nužno utječe na strukturu zdravstvenih potreba i povećanje potražnje za zdravstvenom zaštitom, te samim time zahtijeva prilagodbu i reorganizaciju zdravstvenih kapaciteta. Hrvatska nastavlja pratiti pozitivan europski trend produljenja životnog vijeka koji ukazuje i na daljnju tendenciju rasta.

Cilj reformi započetih u zdravstvenom sustavu nije samo utjecati na unaprjeđenje zdravstvenih ishoda u Hrvatskoj na razinu razvijenih zapadnoeuropskih zemalja, nego utjecati i na rast očekivanog trajanja života i povećanje zdravih godina života stanovništva. Prema podacima za 2021., broj godina zdravog života u Hrvatskoj je za žene iznosio 59,3 godina (73,5% očekivane životne dobi), a za muškarce 57,9 godina (76,6% očekivane životne dobi), čime se Hrvatska nastavila približavati prosječnim vrijednostima očekivanog broja godina zdravog života u EU (64,5 godina za žene i 63,5 godina za muškarce).

Jedna od ključnih slabosti hrvatskog zdravstvenog sustava je neravnomjerna zemljopisna raspodjela zdravstvene infrastrukture i ljudskih resursa. Najveći broj zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika raspoređen je na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije, dok u ruralnim i udaljenim krajevima te na jadranskim otocima taj broj značajno opada. Prema podacima o Mreži javne zdravstvene službe za 2021., stanje popunjenosti neznatno se poboljšalo u području primarne zdravstvene zaštite, no najnižu popunjenost u području primarne zdravstvene zaštite i dalje imaju naselja u ruralnim i udaljenim područjima te na otocima. Navedeno utječe na cjelokupnu kvalitetu života stanovništva u navedenim područjima te je jedan od glavnih čimbenika iseljavanja stanovništva. Iako je prema podacima za 2022. udio od 1,3% samoprijavljenih nezadovoljenih potreba za zdravstvenom skrbi u Hrvatskoj manji od prosjeka EU-a (2,2%), udio nezadovoljenih potreba za zdravstvenom skrbi zbog

zemljopisne udaljenosti od 0,7%, veći je u Hrvatskoj nego u bilo kojoj drugoj državi članici EU-a (prosjeak EU-a je 0,1%).

Sukladno provedenom Popisu stanovništva iz 2021., izmijenit će se Mreža javne zdravstvene službe za područje cijele Hrvatske, kako bi se sukladno demografskim trendovima na području županija, općina i gradova, prema pojedinim razinama zdravstvene zaštite, preciznije utvrdile stvarne potrebe za zdravstvenim resursima. Izmjenama Mreže doprinijet će se učinkovitijem pružanju kvalitetnih zdravstvenih usluga stanovništvu te će se povećati udio mjesta izvanbolničke specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite u domovima zdravlja, kako bi se smanjilo opterećenje bolničkog sustava.

Radi razvoja i unaprjeđenja hrvatskog zdravstvenog sustava, kako bi kvalitetno i pravovremeno odgovarao zdravstvenim potrebama stanovništva na svim područjima Hrvatske, u okviru NPOO-a i Programa „Konkurentnost i kohezija“ 2021. - 2027. (u daljnjem tekstu: PKK 2021.-2027.), planirana je provedba niza reformskih mjera i ulaganja. Njihovom provedbom doprinijet će se povećanju učinkovitosti i kvalitete zdravstvenog sustava u Hrvatskoj te poboljšanju njegove dostupnosti i financijske održivosti.

U okviru NPOO komponente C5.1. „Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava“, izrađeni su i u rujnu 2022. usvojeni „Okvir za procjenu učinkovitosti zdravstvenog sustava“ te „Akcijski plan za izradu izvješća o procjeni učinkovitosti hrvatskog zdravstvenog sustava“. S obzirom na to da su za razumijevanje stanja kvalitete zdravstvene zaštite i ocjenu učinkovitosti zdravstvenog sustava nužni pouzdani i valjani pokazatelji, Okvirom su definirani odgovarajući pokazatelji i utvrđena glavna područja analize koja će se koristiti pri procjeni učinkovitosti hrvatskog zdravstvenog sustava. Temeljem smjernica iz Akcijskog plana izradit će se prvo „Izvješće o procjeni učinkovitosti hrvatskog zdravstvenog sustava“ kojim će se ključnim dionicima u zdravstvenom sustavu omogućiti pouzdano praćenje rezultata i ishoda u provedbi reformi te olakšati priprema novih i prilagodba postojećih politika, usmjerenih na daljnje poboljšanje učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava.

Kako bi se poboljšala dostupnost zdravstvene zaštite i doprinijelo ravnomjernijoj popunjenosti Mreže javne zdravstvene službe na području Hrvatske, u okviru NPOO-a pokrenuta je provedba investicije „Centralno financiranje specijalizacija“ (C5.1. R3-I1) kojom će se omogućiti financiranje specijalizacija za ukupno 467 doktora medicine. U okviru investicije, u rujnu 2022. raspisan je Poziv za dodjelu bespovratnih sredstava za centralno financiranje specijalizacija liječnika na razini primarne zdravstvene zaštite, ukupno raspoloživog iznosa bespovratnih sredstava za dodjelu u iznosu 67,7 milijuna eura. U okviru Poziva potpisani su ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava s 26 zdravstvenih ustanova u iznosu od 20,35 milijuna eura, za specijalizaciju ukupno 147 doktora medicine u 11 područja specijalizacije.

U okviru reformskih mjera usmjerenih na povećanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite, uz racionalizaciju troškova zdravstvene skrbi, nastavljena je provedba projekta funkcionalne integracije bolnica. Tijekom 2022. ukupno je funkcionalno povezano 18 bolnica, dok se u 2023. očekuje funkcionalno povezivanje još dviju bolnica. Funkcionalnom integracijom bolnica omogućuje se preraspodjela i koncentracija bolničkih usluga, bolje iskorištavanje ugovorenih

kapaciteta, uz mogućnost ugovaranja novih kapaciteta gdje za to postoji potreba. Provedbom funkcionalne integracije otklanja se nepotrebno umnožavanje sofisticiranih dijagnostičkih i terapijskih zahvata na malim geografskim udaljenostima, sve s ciljem povećavanja kvalitete zdravstvene zaštite. Provedbom funkcionalne integracije, u bolnicama se osiguravaju i dodatni bolnički kapaciteti za medicinske djelatnosti koje dosad nisu bile dostupne, kao što je djelatnost palijativne skrbi.

S ciljem poboljšanja dostupnosti zdravstvene zaštite i proširenja usluga u djelatnosti hitne medicine na području cijele Hrvatske, usvojen je Telemedicinski okvir. U skladu s razvijenim Telemedicinskim okvirom, potpisan je u kolovozu 2022. u okviru NPOO investicije „Transfuzija“ (C5.1. R5-I3) ugovor o dodjeli bespovratnih sredstva u iznosu od 1,98 milijuna eura za uspostavljanje i povezivanje 35 telemedicinskih specijalističkih i pristupnih centara za pružanje teletransfuzijskih usluga. Osim racionalizacije troškova rada bolničkih transfuzijskih centara, pacijentima u udaljenim i ruralnim područjima će se korištenjem telemedicinskih usluga skratiti vrijeme dijagnosticiranja i omogućiti brže i učinkovitije liječenje, pogotovo u uvjetima kada veliki specijalistički centri nisu dostupni.

Također, u okviru NPOO investicije „Telecordis“ (C5.1. R5-I2), u ožujku 2022. sklopljen je ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava u iznosu od 686 tisuća eura za uspostavu telemedicinskih centara za pružanje kardioloških usluga na 40 lokacija domova zdravlja u udaljenim i ruralnim područjima i uspostavu 4 specijalistička telemedicinska centra u kojima će se 24 sata dnevno očitavati nalazi i pružati usluge dijagnostike. Provedbom investicije, pacijentima primarne zdravstvene zaštite u udaljenim i ruralnim područjima omogućit će se moderna i dostupna specijalistička kardiološka usluga uz pravovremeno postavljanje dijagnoze i poboljšanje učinkovitosti liječenja i zdravstvenih ishoda.

Nastavljen je rad na provedbi Nacionalnog plana razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. kojim su ljudski resursi u zdravstvu prepoznati kao strateški važan čimbenik za održivost zdravstvenog sustava i održavanje visoke razine kvalitete zdravstvenih usluga. Prema podacima o provedbi za 2022., vidljiva su određena poboljšanja u unaprjeđenju financijske održivosti bolničkog sustava, s 44,06 % bolnica koje nisu generirale deficit (40% u 2021.), te poboljšanja u dostupnosti primarne zdravstvene zaštite s 2.327 potpunjenih timova u djelatnosti obiteljske medicine (2.256 timova u 2021.).

Radi unaprjeđenja kvalitete zdravstvene usluge i poboljšanja ishoda liječenja u Hrvatskoj, nastavljena je provedba ulaganja u preventivu, razvoj zdravstvene pismenosti i edukaciju korisnika zdravstvenog sustava. Planiranim reformama i ulaganjima, unaprijedit će se sadašnji model preventivnih zdravstvenih pregleda, uz reviziju svih postojećih i uspostavu novih Nacionalnih preventivnih programa, usmjerenih na pojedine rizične skupine građana.

U okviru Nacionalnih preventivnih programa, novi model preventivnih zdravstvenih pregleda, prilagođen dobi i spolu, bit će omogućen svim punoljetnim građanima koji će to pravo moći ostvariti u najkraćem roku putem obveznog zdravstvenog osiguranja bez dodatnog financijskog sudjelovanja, u najbližoj zdravstvenoj ustanovi. Aktivnosti primarne prevencije, odnosno promicanje zdravlja i zdravog načina života s promjenom nezdravih životnih stilova i navika

poput loše prehrane, debljine, pušenja, tjelesne neaktivnosti i prekomjerne konzumacije alkohola, također će se nastaviti u nadolazećem razdoblju.

Tijekom 2022. pokrenuta je izrada Akcijskog plana za prevenciju debljine 2023. - 2026. kojim će se, prema dobi i spolu, razraditi prioritete i mjere za promicanje zdravih životnih navika, prevenciju rizičnih čimbenika te intenziviranje aktivnosti prepoznavanja, praćenja i liječenja debljine. Budući da prekomjerna tjelesna masa i debljina često počinju od najranije životne dobi, Akcijskim planom će se osigurati pravovremeno djelovanje koje je od ključne važnosti za prevenciju debljine, uz poboljšanje ishoda liječenja.

Rak pluća jedan je od vodećih javnozdravstvenih problema u Hrvatskoj, a godišnje se otkrije više od 3.000 novih slučajeva te gotovo isti broj bolesnika umire svake godine od te smrtonosne bolesti. S ciljem stvaranja preduvjeta za smanjenje smrtnosti od raka pluća za 20%, Hrvatska je kao prva u Europskoj uniji, donijela Nacionalni program za probir i rano otkrivanje raka pluća. U skladu s Nacionalnim programom, provode se preventivni dijagnostički pregledi na pacijentima u ranijim stadijima bolesti, čime se doprinosi povećanju mogućnosti izlječenja te poboljšanju ukupnog preživljenja (petogodišnje preživljenje od raka pluća u Hrvatskoj je trenutno oko 10%). Uključivanjem liječnika obiteljske medicine u probir i digitalizacijom procedura za naručivanje sudionika na pregled pluća *Low-Dose* CT-om, stvoreni su uvjeti da odaziv sudionika na naručeni pregled bude iznimno dobar (veći od 95%).

S ciljem smanjenja smrtnosti od raka dojke za 25%, u 2022. je proveden osmi po redu Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke. U okviru Nacionalnog programa, svake dvije godine se na mamografski pregled pozivaju žene u dobi 50-69 godina. Tijekom 2022. učinjeno je ukupno 130.727 mamografskih pregleda, uz odaziv na pregled od 62%. Od ukupnog broja učinjenih mamografskih pregleda, njih 8.035 je zahtijevalo daljnju obradu. Provođenjem preventivnih mamografskih pregleda povećao se udio slučajeva raka dojke koji su otkriveni u ranom, lokaliziranom stadiju, što je jedan od razloga pada smrtnosti od raka dojke u Hrvatskoj. Dosad je u okviru provedbe Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke otkriveno više od 7.000 novih slučajeva raka dojke.

Radi ranog otkrivanja i smanjenja smrtnosti od raka debelog crijeva, u 2022. je nastavljena provedba preventivnih pregleda u okviru Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva. U 2022. na preventivni pregled je pozvano ukupno 664.042 osobe, od čega se na poziv odazvalo 158.916 osoba, a njih 120.450 poslalo je uzorke za pregled (76%), od čega je obrađeno 120.355 uzoraka (21% od ukupno pozvanih). U okviru praćenja provedbe Nacionalnog programa, redovito se na nacionalnoj i županijskoj razini prati: udio odazvanih, broj i razlozi opravdanog izostanka, broj i udio pozitivnih nalaza na okultnu krv u stolici, broj i udio naručenih na kolonoskopiju u okviru programa, te ishod svih nalaza do krajnje dijagnoze.

U području prevencije ovisnosti nastavljena je provedba intervencija na univerzalnoj, selektivnoj i indiciranoj razini, kako bi se unaprijedila kvaliteta te razvijali znanstveno utemeljeni programi prevencije. Godišnje se provede više od 300 programa prevencije ovisnosti, od čega većina u okviru odgojno-obrazovnog sustava. U 2022. registrirano je 6.078 osoba liječenih zbog ovisnosti o psihoaktivnim drogama, od kojih je 641 bila prvi put na

liječenju. Zbog ovisnosti o opijatima, tijekom 2022. na liječenju je bilo 4.741 osoba, od kojih je 138 bilo liječeno prvi put. Ukupan broj liječenih osoba, kao i onih koji su se prvi put javili na liječenje, porastao je u odnosu na 2020. i 2021. U 2022. 90% ovisnika o opijatima primalo je neku vrstu supstitucijske terapije, dok je ukupno 476 osoba bilo je uključeno u Projekt resocijalizacije ovisnika te su pružene psihosocijalne i rehabilitacijske usluge za 719 osoba.

Zdravlje, zdrave prehrabene navike i aktivni život kroz sport

Iako je Hrvatska domovina velikog broja iznimno uspješnih sportaša, prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije nalazi se među zemljama koje u proteklom desetljeću bilježe značajan pad tjelesne aktivnosti stanovništva, uključujući i zabrinjavajuću brojku od gotovo 60% osoba koje nikada ne vježbaju i ne bave se sportom. Kako bi se navedeno stanje poboljšalo, nastavljeni su naponi na jačanju zakonodavnog okvira za bavljenje sportom, unaprjeđenju infrastrukturnih uvjeta za bavljenje sportom i rekreacijom, provedbi javnih kampanja za promicanje zdravlja i aktivnog života građana svih dobnih skupina te pružanju potpore za provedbu programa i projekata kojima se potiče redovno uključivanje u sportske aktivnosti i tjelesno vježbanje.

Radi unaprjeđenja statusa sportaša i kvalitete obavljanja sportskih djelatnosti te poticanja djece i mladih u Hrvatskoj na bavljenje sportom, u 2022. je donesen novi Zakon o sportu. Zakonom se jasnije definira sustav financiranja sporta i osiguravaju uvjeti za bolji nadzor nad trošenjem javnih sredstava. Također, uvodi se kategorizacija sportova, kako bi se osigurali uvjeti da financiranje javnih potreba u sportu bude u skladu s jasno utvrđenim kriterijima.

Radi unaprjeđenja uvjeta i poticanja građana svih dobi na bavljenje sportom i vježbanje, u 2022. je provedeno niz natječaja i javnih poziva u području sporta, u okviru kojih je osigurano financiranje u ukupnom iznosu od 6,3 milijuna eura. Sufinancirana je provedba 77 projekata izgradnje, dogradnje i opremanja sportskih građevina na području cijele Hrvatske u ukupnom iznosu od 4 milijuna eura. U 2022. sufinancirana je provedba 161 programa poticanja lokalnog sporta i sportskih natjecanja, na kojima je omogućeno besplatno sudjelovanje u sportskim programima za 22.500 djece te je sufinancirana provedba 45 besplatnih programa obuke neplivača „Hrvatska pliva“ koji je uspješno svladalo 7.850 polaznika. Za sufinanciranje navedenih programa iz Državnog proračuna za 2022. utrošeno je 2,3 milijuna eura.

Kako bi se uključio što veći broj najmlađih učenika u sportske aktivnosti i doprinijelo stvaranju navike svakodnevnog tjelesnog vježbanja, u 2022. je nastavljena provedba programa „Univerzalne sportske škole“ namijenjenog učenicima od prvog do četvrtog razreda osnovnih škola, i programa „Vježbaonica“ namijenjenog učenicima od petog do osmog razreda osnovnih škola te svim učenicima srednjih škola u Hrvatskoj. U provedbu navedenih programa tijekom 2022. bile su uključene ukupno 783 škole (672 u 2021.), a različite sportske programe pohađalo je ukupno 10.290 polaznika.

S ciljem uključivanja što većeg broja djece u organizirani oblik tjelesne aktivnosti, tijekom 2022. proveden je projekt „Sportski praznici“ ukupne vrijednosti 412 tisuća eura. Projekt je namijenjen učenicima osnovnih škola, a proveden je pod stručnim vodstvom kineziologa. U razdoblju od 4 tjedna, na 84 lokacije u svim županijama te Gradu Zagrebu, različitim

programima tjelesne aktivnosti besplatno se bavilo ukupno 13.576 školske djece, uz stručni nadzor kineziologa i osiguran zdravi obrok.

U 2022. proveden je projekt „Europski tjedan sporta“ kojim se građane educira o važnosti bavljenja zdravstveno usmjerenim vježbanjem. U okviru projekta provedene su 4 promotivne kampanje za javnost u koje je bilo uključeno 95 sportskih udruga, klubova i škola te ukupno 5 tisuća sudionika, kojima su predstavljene različite vrste sportsko-rekreativnih aktivnosti.

S ciljem uključivanja manje zastupljenih skupina u bavljenje sportom i tjelesno usmjerenim vježbanjem, u 2022. je proveden natječaj za sufinanciranje izgradnje, građevinskih zahvata i opremanja sportskih građevina, u okviru kojeg je sufinancirana izgradnja i opremanje 22 vanjska vježbališta prilagođena i za osobe s invaliditetom. Također, u okviru programa „Univerzalnih sportskih škola“, sudjelovanje u zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju i sportskom natjecanju bilo je omogućeno i za 290 učenika s poteškoćama u razvoju.

Prema posljednjim podacima Europske inicijative praćenja debljine u djece, od 39 zemalja uključenih u istraživanje, Hrvatska se nalazi na visokom sedmom mjestu po prevalenciji pretilosti kod djece, s 33,1% djevojčica i čak 37% dječaka s prekomjernom tjelesnom masom i debljinom. Unatoč preporuci Svjetske zdravstvene organizacije o dnevnoj konzumaciji 5 porcija voća i povrća, prema istraživanju samo 20,5% hrvatskih školaraca u dobi od 8 godina jede povrće svaki dan, a 33,7% voće. S ciljem promicanja važnosti usvajanja dobrih prehrambenih navika kod djece te poticanja na svakodnevnu tjelesnu aktivnost, tijekom 2022. provedena je edukativna kampanja „Usvoji zdrave navike u 21 dan“. U okviru kampanje proveden je i nagradni natječaj za mlade, s ciljem motiviranja na promjene loših navika i usvajanje navika dobrih za zdravlje.

Dostojanstveno starenje

Nastavljeni su naponi usmjereni na poboljšanje uvjeta za dostojanstvenu starost i kvalitetan život hrvatskih građana treće životne dobi. U 2022. napravljeni su značajni iskoraci u osiguravanju primjerenosti mirovina i smanjenju rizika od siromaštva za umirovljenike, povećanju dostupnosti i kvalitete infrastrukture namijenjene skrbi o starijim osobama, te u stvaranju uvjeta za uključivanje umirovljenika u svijet rada i društvene aktivnosti.

U 2022. nastavljeni su pozitivni trendovi u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti. Na dan 31. prosinca 2022., ukupan broj osiguranika iznosio je 1.607.734, dok je korisnika mirovine bilo 1.227.671, uz omjer 1,31:1 (omjer je u 2021. iznosio 1,28:1). Prosječna mirovina isplaćena za prosinac 2022. iznosila je 380,97 eura, a prosječna starosna mirovina 408,46 eura. Nadalje, prosječna obiteljska mirovina za prosinac 2022. iznosila je 306,58 eura za ukupno 211.079 korisnika.

U cilju daljnjeg unaprjeđenja položaja umirovljenika, u 2022. je donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju kojim je napravljen značajan iskorak u povećanju mirovina za najosjetljivije kategorije umirovljenika, odnosno korisnike obiteljskih i najnižih mirovina. Izmjenama zakonskog okvira obiteljske mirovine, od 1. siječnja 2023. za 10% se

povećavaju mirovine za više od 210.000 korisnika, a najniže mirovine za 3%, za više od 280.000 korisnika. Povećanjima se izravno doprinosi smanjenju rizika od siromaštva za korisnike koji u prosjeku primaju niži iznos mirovine. Zakonskim izmjenama omogućeno je istovremeno korištenje osobne mirovine i dijela obiteljske mirovine umrlog partnera, kako bi se zaštitilo umirovljenike s nižim mirovinskim primanjima u samačkim kućanstvima. Navedenim izmjenama planira se obuhvatiti više od 150.000 korisnika mirovina. Također, u cilju daljnjeg poticanja duljeg ostanka u svijetu rada, dodatno je proširen krug korisnika mirovina kojima je omogućen rad do polovice punog radnog vremena uz istovremeno korištenje mirovine.

Pokrenute su aktivnosti u okviru komponente C4.2. „Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina“ utvrđene NPOO-om. U skladu s planom, osnovana je Radna skupina za analizu stanja mirovinskog sustava, radi pripreme sveobuhvatne analize mirovinskog sustava te rasprave sa socijalnim partnerima, umirovljeničkim udrugama, akademskom zajednicom i drugim zainteresiranim dionicima. Osim sveobuhvatne analize mirovinskog sustava, radna skupina će donijeti i prijedlog mjera za daljnje unaprjeđenje mirovinskog sustava i povećanje razine primjerenosti mirovina.

Socijalna solidarnost i odgovornost

Napori u ostvarivanju jednakih prilika za ranjive društvene skupine i osiguravanju brige za one koji nisu u mogućnosti skrbiti o osnovnim životnim potrebama te borbi protiv svih oblika nasilja, diskriminacije i isključenosti, čine temelj hrvatskog sustava socijalne sigurnosti.

Kao pokazatelj kvalitetne i učinkovite provedbe mjera socijalne skrbi u Hrvatskoj, u 2022. je nastavljen pozitivan trend smanjenja udjela osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti koji je snižen na 19,9%, što je bolje od prosjeka EU-a koji je iznosio 21,6%.

S ciljem daljnjeg smanjenja rizika od siromaštva, socijalne ugroženosti i isključenosti kod korisnika socijalne skrbi, u 2022. donesen je novi Zakon o socijalnoj skrbi. Provedbom zakona će se povećati dostupnost, transparentnost, adekvatnost i obuhvat socijalnih naknada za korisnike socijalne skrbi. Novim Zakonom predviđeno je osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Obiteljskog centra kao samostalne ustanove socijalne skrbi te osnivanje Akademije socijalne skrbi u svrhu kontinuiranog stručnog usavršavanja stručnih i drugih radnika u sustavu i podizanje kvalitete stručnog rada. Također, radi izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, povećan je iznos prava osobne invalidnine te je ukinut prihodovni i imovinski cenzus za priznavanje prava na osobnu invalidninu. Dodatno, unaprjeđeno je i pravo na status roditelja njegovatelja i njegovatelja, proširenjem kruga osoba kojima se može priznati to pravo te je povećan iznos naknade roditelju njegovatelju i njegovatelju.

Izrađen je prijedlog Zakona o osobnoj asistenciji i upućen u postupak javnog savjetovanja tijekom prosinca 2022. Zakonom se prvi put u Hrvatskoj uspostavlja normativni okvir usluge osobne asistencije, čime usluga osobne asistencije postaje usluga socijalne skrbi kojom se osigurava pomoć osobi s invaliditetom u aktivnostima koje ne može izvoditi sama. Prema planu, zakon će stupiti na snagu 1. srpnja 2023.

Kako bi se osigurao nastavak procesa deinstitucionalizacije korisnika i prevencije institucionalizacije te omogućila transformacija pružatelja socijalnih usluga, izrađen je Operativni plan deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga za razdoblje od 2022. do 2027. Plan predstavlja preduvjet kojim su definirana ulaganja koja su prihvatljiva za financiranje sredstvima EU fondova u novom financijskom razdoblju 2021. - 2027. Provedbom reformi i ulaganja u okviru operativnog plana, poboljšat će se regionalna ravnomjernost i dostupnost izvaninstitucijskih usluga, većem broju korisnika socijalnih usluga omogućit će se skrb i život u zajednici te će se smanjiti ukupan broj korisnika socijalnih usluga u ustanovama za socijalnu skrb.

Nadalje, s ciljem razvoja, širenja dostupnosti i unaprjeđenja kvalitete izvaninstitucijskih socijalnih usluga, u 2022. provedena su 2 ograničena poziva te 3 otvorena poziva financirana sredstvima ESF 2014. - 2020. Temeljem provedenih poziva, s odabranim je korisnicima sklopljeno 195 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava ukupne vrijednosti 66 milijuna eura, od kojih je tijekom 2022. završena provedba za 109 ugovora, ukupne vrijednosti 28,6 milijuna eura.

Kako bi se osigurala kvalitetna podrška u provedbi procesa deinstitucionalizacije, u suradnji sa Svjetskom bankom pokrenuta je provedba ESF+ projekta „Prijelaz s institucionalne na skrb i podršku u zajednici za djecu, mlade i osobe s invaliditetom u Hrvatskoj“. U okviru projekta izradit će se planovi za deinstitucionalizaciju 38 državnih domova socijalne skrbi koji još nisu započeli s provedbom procesa deinstitucionalizacije te će se uspostaviti sustav za praćenje procesa.

S ciljem nastavka napora u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti te uspostavljanja sustava za praćenje učinkovitosti socijalnih programa, u okviru Instrumenta za tehničku potporu (TSI), ugovorena je provedba projekta „Sveobuhvatna dijagnostika siromaštva i socijalne isključenosti i pregled sustava za praćenje socijalnih politika“. Projekt se provodi u suradnji s Glavnom upravom za potporu strukturnim reformama Europske komisije i Svjetskom bankom, a projektom će se razviti metodologija za sustav baze podataka o siromaštvu i socijalnoj isključenosti kojim će se pratiti pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti na podnacionalnoj razini u Hrvatskoj.

Nastavljena je uspješna provedba javnog poziva za financiranje troškova školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva, sufinanciranog u okviru Operativnog programa za hranu i osnovnu materijalnu pomoć za razdoblje 2014. - 2020. iz Fonda europske pomoći za najpotrebitije (FEAD). U 2022. završena je provedba projekata ukupne vrijednosti 3,3 milijuna eura kojima je školska prehrana za djecu u riziku od siromaštva osigurana tijekom školske godine 2021./2022., te su ugovorena 33 nova projekta za osiguravanje školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva u školskoj godini 2022./2023. ukupne vrijednosti 3,6 milijuna eura. Ugovorenim projektima osiguran je besplatan školski obrok za 27.493 djece u 410 škola tijekom školske godine 2022./2023. Krajem 2022. Vlada je donijela odluku da se od 2. polugodišta školske godine 2022./2023. osigura jedan besplatan školski obrok za svu djecu u osnovnim školama u Hrvatskoj te je za tu namjenu osigurano 72 milijuna eura.

Tijekom izvještajnog razdoblja, radi poboljšanja dostupnosti usluga potpore te osiguravanja sigurnog smještaja i pomoći ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji, proveden je poziv „Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji“. U okviru poziva ugovoreno je 6 projekata u ukupnoj vrijednosti od 7,26 milijuna eura koji su se provodili tijekom 2022. Provedbom projekata osigurat će se pružanje usluga potpore i sigurnog smještaja za žene i djecu žrtve nasilja, na području 6 preostalih hrvatskih županija u kojima se te usluge skrbi dosad nisu pružale. Također, pripremljena je i provedena nacionalna medijska kampanja, koja je imala cilj senzibilizirati javnost na problem nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kao i osvijestiti je na važnost prijavljivanja nasilja.

S ciljem osiguranja uvjeta za zaštitu prava svakog djeteta bez iznimke i davanja prednosti najboljem interesu svakog djeteta, donesen je u 2022. Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine. U skladu s Nacionalnim planom unaprijedit će se zakonodavni okvir za zaštitu prava djece, unaprijediti sustav za eliminaciju svih oblika nasilja nad djecom, osigurati provedba mjera suzbijanja diskriminacije i socijalne isključenosti djece te zaštite mentalnog zdravlja djece i omogućiti podrška roditeljima kod podizanja djece u otežanim okolnostima. Također, u 2022. izrađen je Prijedlog „Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća EU-a o uspostavi europskog jamstva za djecu“ kojim su utvrđene mjere i aktivnosti za smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti djece. Nakon dobivenog pozitivnog mišljenja Europske komisije, Nacionalni akcijski plan upućen je u proceduru usvajanja na Vladi, a donošenje je planirano u 2. kvartalu 2023. Nacionalni akcijski plan obuhvaća mjere i aktivnosti usmjerene djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, radi osiguranja pristupa ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, pristupa i podrške osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju te pristupa kvalitetnoj prehrani, primjerenom stanovanju i zdravstvenim i socijalnim uslugama u zajednici. Provedbom mjera i aktivnosti predviđenih Nacionalnim akcijskim planom, djeci će se osigurati osnovni pristup pravima i uslugama te će se doprinijeti smanjenju ukupnog broja djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Ukupna vrijednost ulaganja u okviru Nacionalnog akcijskog plana procijenjena je na 652 milijuna eura.

Kako bi se doprinijelo smanjenju rizika od socijalne isključenosti kod osoba s invaliditetom, Vlada je donijela Odluku o nastavku financiranja usluga osobne asistencije osobama s invaliditetom za 2022. godinu. Odlukom je osigurano financiranje u ukupnom iznosu od 6,6 milijuna eura, za usluge osobnog asistenta za 2.219 osoba s invaliditetom, za zapošljavanje 98 tumača i prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika u udrugama gluhih i nagluhih u udrugama gluhoslijepih osoba, te zapošljavanje 66 videćih pratitelja u udrugama slijepih osoba.

Zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji te civilnih stradalnika Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

Ministarstvo hrvatskih branitelja ulaže sustavne napore usmjerene zaštiti interesa i digniteta svih sudionika Domovinskog rata i dosljednoj provedbi javnih politika za osiguranje odgovarajuće zdravstvene i socijalne skrbi onima kojima je Hrvatska najzahvalnija.

S ciljem poboljšanja i zaštite zdravlja, provode se dodatni programi zdravstvene skrbi za hrvatske branitelje i hrvatske ratne invalide iz Domovinskog rata, nastavljena je provedba bolničke medicinske rehabilitacije u suradnji s 4 specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju. Temeljem ugovora o suradnji sa Specijalnom bolnicom za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice, Specijalnom bolnicom za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice, Specijalnom bolnicom za medicinsku rehabilitaciju Lipik, te Lječilištem Topusko, tijekom 2022. osigurana je usluga bolničke medicinske rehabilitacije za ukupno 1.167 korisnika.

U okviru Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, u 2022. provedeno je 12.681 preventivnih sistematskih pregleda za hrvatske branitelje u ukupnoj vrijednosti 1,23 milijuna eura. Program se provodi s ciljem smanjenja broja prijevremenih smrti i slučajeva onesposobljenosti od kardiovaskularnih i drugih kroničnih nezaraznih i onkoloških bolesti te povećanja mogućnosti izlječenja, poboljšanja kvalitete zdravlja i života u populaciji hrvatskih branitelja.

Tijekom 2022. u okviru provedbe Nacionalnog programa psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata, Drugog svjetskog rata te povratnicima iz mirovnih misija, provedeno je ukupno 81.354 intervencija za 68.803 korisnika, za što je utrošeno ukupno 976 tisuća eura. Od ukupnog broja intervencija provedeno je 890 kriznih intervencija. Program se provodi u okviru Nacionalnog centra za psihotraumu te županijskih centara za psihosocijalnu pomoć, s ciljem podizanja kvalitete života i podupiranja potpune psihosocijalne reintegracije svih sudionika i stradalnika rata na području cijele Hrvatske, kao i sudionika Drugog svjetskog rata, vojnih i civilnih invalida Drugog svjetskog rata i članova njihovih obitelji te osoba stradalih pri obavljanju vojnih i redarstvenih dužnosti u okviru misija UN-a, NATO misija i misija EU-a i članova njihovih obitelji.

Radi ublažavanja negativnih učinaka i ratnih trauma te smanjivanja socijalne isključenosti i poboljšanja kvalitete života hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, u 2022. proveden je poziv namijenjen udrugama iz Domovinskog rata za potporu u provedbu aktivnosti pružanja psihosocijalne pomoći hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji. U okviru poziva sufinancirana je provedba aktivnosti potpore udruga iz Domovinskog rata u ukupnom iznosu od 1,4 milijuna eura, sufinancirani su troškovi nabave 189 medicinskih pomagala za 157 korisnika, a za posebno ranjivu skupinu od 16 hrvatskih ratnih vojnih invalida oboljelih od kroničnih i uznapredovanih bolesti, osiguran je nastavak dugotrajnog liječenja s pojačanom skrbi.

Nastavljena je dodjela pomoći hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u slučajevima kada je značajno naglašena socijalna ili ekonomska isključenost te kada su značajno ugroženi život i zdravlje korisnika ili članova njegova zajedničkog kućanstva (teška financijska situacija, bolest ili smrt). U izvještajnom razdoblju odobreno je 2.535 zahtjeva za jednokratnu pomoć ukupne vrijednosti 786 tisuća eura.

S ciljem poboljšavanja pristupačnosti objektima javne namjene za osobe s invaliditetom, proveden je javni poziv za 2022. godinu za sufinanciranje projekata rješavanja pristupačnosti

objektima osoba s invaliditetom, financiran sredstvima Državnog proračuna. Temeljem poziva, sklopljeni su s 27 JLP(R)S-ova ugovori o sufinanciranju 27 projekata prilagodbe objekata javne namjene osobama s invaliditetom, ukupne vrijednosti 331 tisuću eura.

Radi daljnjeg unapređenja sustava za pružanje psihosocijalne i zdravstvene skrbi za braniteljsko-stradalničku populaciju iz Domovinskog rata, tijekom 2022. završeni su radovi na izgradnji i opremanju veteranskih centara u Daruvaru, Petrinji, Sinju i Šibeniku. Aktivnosti su provedene u okviru EU projekta „Uspostava veteranskih centara u Republici Hrvatskoj“, sufinanciranog sredstvima EFRR, ukupne vrijednosti ulaganja 45 milijuna eura. U veteranskim centrima bit će osigurana stručna podrška i usluge psihosocijalne i zdravstvene skrbi za braniteljsko-stradalničku populaciju, a za provedbu projekta tijekom 2022. utrošeno je 14,4 milijuna eura. U lipnju 2022. otvoren je Veteranski centar u Šibeniku, kapaciteta 148 ležajeva, koji je u 2022. imao ukupno 507 korisnika. Veteranski centar u Sinju otvoren je u siječnju 2023., a onaj u Petrinji u lipnju 2023., dok se otvaranje Veteranskog centra u Daruvaru očekuje do kraja 2023. Ukupan kapacitet sva 4 veteranska centra bit će 620 ležajeva, odnosno 12.000 korisnika godišnje.

S obzirom na to da je neriješeno stambeno pitanje jedan od važnijih problema s kojim se suočava značajan broj hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, sustavno se provode naponi na osiguravanju zakonskog prava stambenog zbrinjavanja hrvatskih branitelja. Tijekom 2022., za provedbu stambenog zbrinjavanja braniteljsko-stradalničke populacije iz Domovinskog rata, dodijeljena su 62 stana, isplaćeno je 140 stambenih kredita i 279 financijskih potpora za stambeno zbrinjavanje, za što je ukupno utrošeno 7,2 milijuna eura. Od početka provedbe stambenog zbrinjavanja 1998. do danas, pozitivno je riješeno više od 18.000 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje dodjelom stana, stambenog kredita ili financijske potpore, no na rješavanje stambenog pitanja još uvijek čeka više od 10.000 stradalnika iz Domovinskog rata zbog čega će se s provedbom stambenog zbrinjavanja nastaviti i dalje.

Radi unaprjeđenja pristupa i konkurentnosti hrvatskih branitelja na tržištu rada, u skladu s Programom stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2021. do 2023., tijekom 2022. raspisano je 6 javnih poziva za korištenje mjera potpore iz Programa. Program predstavlja kombinaciju ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja i aktivnosti usmjerenih stvaranju uvjeta za lakše i brže uključivanje na tržište rada, stjecanje obrazovanja i radnog iskustva, kao i pružanja podrške u ponovnoj aktivaciji braniteljsko-stradalničke populacije s otežanim pristupom tržištu rada. Temeljem poziva, odobreno je 117 zahtjeva za potporu, a za njihovu je provedbu tijekom 2022. isplaćeno ukupno 972 tisuće eura.

Nastavljeni su naponi vezani za traženje osoba nestalih u Domovinskom ratu i posmrtnih ostataka smrtno stradalih osoba u Domovinskom ratu za koje nije poznato mjesto ukopa, što predstavlja najznačajnije neriješeno pitanje oružane velikosrpske agresije na Hrvatsku. U 2022. prikupljena su saznanja o mogućim mjestima prikrivenih grobnica iz Domovinskog rata, temeljem kojih su provedena cjelovita terenska istraživanja na 76 lokacija, pri čemu su pronađeni i ekshumirani posmrtni ostaci 7 osoba. Provedeno je 10 završnih identifikacija,

prilikom kojih su završno identificirani posmrtni ostaci 49 osoba te je organizirana njihova pogrebna skrb. Za provedbu navedenih napora utrošeno je 659 tisuća eura.

U 2022. nastavljene su napore na očuvanju vrijednosti i digniteta Domovinskog rata i hrvatskih branitelja, za što je ukupno utrošeno 1,17 milijuna eura. Raspisana su 4 javna poziva za sufinanciranje umjetničkih i dokumentarističkih djela o Domovinskom ratu, u okviru kojih je dodijeljeno 7 nagrada i 7 pohvala učenicima srednjih škola za kratke priče o Domovinskom ratu, sufinancirane su aktivnosti tiska 23 književna djela o Domovinskom ratu, sufinancirano je snimanje 14 audiovizualnih djela o Domovinskom ratu, te je sufinancirana izgradnja 43 spomen-obilježja žrtvama stradalim u Domovinskom ratu.

Nastavljene su napore na osiguravanju prava civilnih stradalnika i invalida iz Domovinskog rata koja proizlaze iz Zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata. U skladu sa Zakonom, tijekom 2022. pravo na osobnu invalidninu koristilo je 1.690 korisnika, dodatak za njegu i pomoć druge osobe koristilo je 79 korisnika, ortopedski dodatak 244 korisnika, te posebni dodatak 412 korisnika, za što je utrošeno ukupno 3,5 milijuna eura.

6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji

6.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Stopa totalnog fertiliteta	1,47 djece (2018.)	1,8 djece	1,62 (2021.)

6.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji

Ublažavanje negativnih demografskih trendova i izgradnja poticajnog okruženja za mlade i obitelj

Hrvatska nastavlja borbu s negativnim demografskim trendovima i odlučnu provedbu demografske politike radi povećanja stope fertiliteta i stvaranja poticajnog i privlačnog društvenog i ekonomskog okruženja za ostanak, povratak i dolazak mladih ljudi i obitelji koji će u Hrvatskoj pronaći svoje mjesto za rad i podizanje djece.

Iako je u 2021. zabilježen rast stope fertiliteta na 1,62, koji je premašio prosjek EU-a, poboljšanje je bilo tek privremenog karaktera. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2022., broj živorođene djece pao je za 7,2%, te je rođeno 2.625 djece manje nego u 2021. godini. Ukupan pad broja stanovnika djelomično je ublažen pojačanim useljavanjem. Hrvatska je u 2022., prvi put od 2008., zabilježila pozitivan migracijski saldo, pa tako podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju da se iz Hrvatske tijekom 2022. iselilo 46.287 osoba, a uselile su se ili vratile 57.972 osobe, od kojih je velik dio radnika iz trećih zemalja.

S ciljem suočavanja s demografskim promjenama i pronalaženjem rješenja za demografske izazove, pokrenuta je izrada Strategije demografske revitalizacije do 2033. godine. Strategijom se utvrđuju strateški ciljevi i ključna područja intervencija za utjecanje na očekivani demografski razvoj Hrvatske te se postavlja okvir za razradu mjera u različitim područjima javne politike, kao što su socijalna, obrazovna, zdravstvena i druge, koje trebaju djelovati sinergijski i omogućiti optimalnu upotrebu resursa kako bi se postigle željene demografske promjene.

Radi unaprjeđenja politika koje djeluju u smjeru podrške obitelji, nastavljeni su naporu u unaprjeđenju zakonskog okvira kojim se uređuje sustav obiteljskih potpora. U srpnju 2022. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim potporama te je u prosincu 2022. donesen i novi Zakon o roditeljskim potporama. Zakonom o izmjenama i dopunama povećan je maksimalni iznos naknade plaće koja se isplaćuje za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta za zaposlene i samozaposlene roditelje sa 750,44 eura (170% proračunske osnovice) na 995,44 eura (225,5% proračunske osnovice), te je uveden očinski dopust kao novo pravo (plaćeno) u trajanju od 10 radnih dana za zaposlene i samozaposlene roditelje, odnosno 15 dana u slučaju rođenja blizanaca ili višestrukog poroda. Tijekom 2022., više od 10.000 korisnika iskoristilo je svoje pravo na očinski dopust. Novim su zakonom

povećana materijalna prava određenih skupina zaposlenih i samozaposlenih roditelja s 309 eura (70% proračunske osnovice) na 551,80 eura (125% proračunske osnovice), te je izmijenjeno razdoblje obveznog trajanja prethodnog osiguranja zaposlenog ili samozaposlenog roditelja kako bi uvjeti bili povoljniji za korisnike prava, a uvedeno je i novo pravo na dopust drugog posvojitelja i pravo na udomiteljski dopust. S obzirom na povezanost sustava obiteljskih potpora s ukupnim pronatalitetnim kretanjima i učinkom na poboljšanje socijalne sigurnosti obitelji s uzdržavanom djecom, očekuje se da će navedeni naponi doprinijeti poboljšanju demografskih kretanja.

S ciljem osnaživanja roditelja i odgovora na njihove potrebe, kao i usklađivanja obiteljskog i poslovnog života, tijekom 2022. proveden je Poziv za prijavu projekata udruga usmjerenih podršci roditeljstvu, temeljem kojeg je odobrena financijska podrška u ukupnoj vrijednosti 675 tisuća eura za provedbu 72 projekta organizacija civilnog društva usmjerenih na pružanje podrške (sadašnjim i budućim) roditeljima te poticanju očeva na veću uključenost u obiteljski život.

Dostupni i priuštivi dječji vrtići roditeljima omogućuju sudjelovanje na tržištu rada, dok djeca imaju najbolju moguću skrb koja im je neophodna za razvoj i odgoj. Time se stvaraju uvjeti i pozitivno okruženje za ostanak mladih ljudi u svojim sredinama te se neizravno utječe na njihove odluke za osnivanje obitelji i rađanje djece. Radi poboljšanja materijalnih uvjeta i podizanja kvalitete pedagoških standarda te ublažavanja postojećih regionalnih nejednakosti u predškolskom odgoju, proveden je Poziv za prijavu projekata usmjerenih na poboljšanje materijalnih uvjeta u vrtićima za 2022., vrijednosti sredstava za provedbu u ukupnom iznosu od 1,46 milijuna eura. Pozivom je osigurana potpora za provedbu 82 projekta opremanja dječjih vrtića fiksnom opremom, uređenja okoliša i postojećih vanjskih terena za igru, od kojih 72 u potpomognutim područjima.

Također, s ciljem poticanja ravnomjernog regionalnog razvoja predškolske djelatnosti, provedena su 3 javna poziva za zaprimanje zahtjeva općina i gradova za dodjelu financijske potpore za održavanje i razvoj predškolske djelatnosti u 2022. Financijskom potporom sudjeluje se u dijelu troškova ekonomske cijene boravka djeteta u dječjem vrtiću, u iznosu od 66,36 eura po djetetu mjesečno, za 11 mjeseci godišnje. Temeljem provedenih javnih poziva, 104 općine i 41 grad ostvarili su financijsku potporu u iznosu od 4,34 milijuna eura, čime je održavanje predškolske djelatnosti omogućeno za ukupno 14.978 djece.

Radi stvaranja uvjeta za usklađivanje poslovnog i obiteljskog života obiteljima s uzdržavanom djecom uključenima u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, tijekom 2022. nastavljena je provedba poziva na dostavu projektnih prijedloga "Nastavak unaprjeđenja usluga za djecu u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja" koji se financira sredstvima ESF 2014. - 2020. Tijekom 2022. donesene su 3 odluke o financiranju provedbe za 29 projekata u ukupnoj vrijednosti 8,37 milijuna eura. Pozivom se financiraju projekti kojima se potiče inovativan pristup u osiguranju produljenog radnog vremena vrtića s ciljem veće dostupnosti, priuštivosti i obuhvata djece programima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Radi poticanja demografske obnove društva, urbane regeneracije naselja te smanjenja iseljavanja iz Hrvatske, nastavljena je provedba Programa društveno poticane stanogradnje (u daljnjem tekstu: POS). U okviru POS-a, korisnicima kredita (mlađima od 45 godina) omogućeno je subvencioniranje dijela (od 30% do 51%) mjesečnog iznosa rate ili anuiteta stambenog kredita ugovorenog kod kreditnih institucija za kupnju stana ili kuće, odnosno za izgradnju kuće, u svrhu rješavanja stambenog pitanja po povoljnijim uvjetima. U ožujku 2022. objavljen je sedmi po redu javni poziv za zaprimanje zahtjeva za subvencioniranje stambenih kredita, u okviru kojeg je zaprimljeno ukupno 5.870 zahtjeva za subvencioniranje kredita. Odobreno je 5.675 zahtjeva za korištenje subvencija, ukupnog iznosa visine subvencija 52,4 milijuna eura. POS se uspješno provodi od 2017., a upravo zahvaljujući njemu ukupno je 27.492 mladih i mladih s obitelji riješilo svoje stambeno pitanje te je u obiteljima koje koriste subvencije iz POS-a od početka provedbe rođeno više od 7.200 djece. U skladu s izmjenama Zakona o subvencioniranju stambenih kredita, produljena je provedba POS-a do 31. prosinca 2023.

Tijekom 2022. dovršeno je i korisnicima predano ukupno 109 POS stanova u 12 građevina, dok je na dan 31. prosinca 2022. u izgradnji bilo 427 stanova u 12 višestambenih građevina, ukupne vrijednosti 40,2 milijuna eura. Od početka provedbe POS-a do 31. prosinca 2022., izgrađeno je ukupno 8.499 stanova u 275 objekata na području 82 jedinice lokalne samouprave. Ukupna vrijednost dosad izgrađenih stanova iznosi 588 milijuna eura, za što je Hrvatska putem poticajnih sredstava dosad uložila 152,5 milijuna eura.

Nadalje, nastavljeni su naponi u provedbi reforme poreznog sustava s ciljem smanjenja poreznog opterećenja za obitelji s uzdržavanim članovima. Izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak, porezni limit na dohodak uzdržavanog člana obitelji do kojeg može biti porezna olakšica povećan je za 60%, s postojećih 1.990,84 eura na 3.185,35 eura, a studentima je neoporezivi cjelogodišnji iznos primitaka povećan za 14%, s 8.361,54 eura na 9.556,04 eura.

S ciljem osiguravanja poticajnog okruženja za obitelj i mlade nastavljeni su naponi u provedbi projekta e-dječja kartica „Mudrica“. Mudrica je namijenjena korisnicima s djecom, a njeno korištenje omogućuje razne pogodnosti i povoljniji pristup robama i uslugama, odnosno poboljšanje obiteljskog standarda. Korisnici Mudrice mogu biti svi roditelji najmanje jednog djeteta do 18 godina života, skrbnici i udomitelji. U suradnji sa 144 partnera iz javnog i privatnog sektora, tijekom 2022. povoljniji pristup robama i uslugama Mudricom je bio omogućen za gotovo 25.000 korisnika.

Za demografsku obnovu ključno je zaustavljanje procesa odlaska mladih. To je velik izazov s kojim se suočavaju brojne zemlje, a Hrvatska nastavlja provoditi značajne napore za poboljšanje općih uvjeta života i rada kako bi mladi u Hrvatskoj zasnivali svoje obitelji, rješavali stambeno pitanje i dostojno živjeli od svojeg rada.

Pandemija bolesti COVID-19 bila je osobito teška za mlađe generacije, pa je EU 2022. godinu proglasio Europskom godinom mladih. Radi poticanja mladih na uključivanje u društvo i razumijevanja i uvažavanja njihovih stavova i mišljenja o različitim temama, organizirano je više od 1.400 različitih aktivnosti u organizaciji tijela državne uprave, javnih ustanova te

udruga mladih i za mlade. U okviru obilježavanja Europske godine mladih, Vlada je 19. rujna 2022. donijela Odluku o uvođenju pilot-projekta povoljnijeg prijevoza redovnih studenata željeznicom. Pilot-projektom je za 113.000 redovnih studenata na području Hrvatske uvedena mogućnost neograničenog korištenja usluge željezničkog prometa po jedinstvenoj cijeni mjesečne karte od 9,95 eura. Pilot-projektom, koji će se provoditi do 30. rujna 2023., osim poticanja većeg korištenja željezničkog prijevoza, želi se doprinijeti i povećanju mobilnosti studenata, zaustaviti trend iseljavanja mladih iz ruralnih područja te doprinijeti poboljšanju kvalitete života studenata i njihovih obitelji u ruralnim područjima. Od njegovog uvođenja, mogućnost povoljnijeg prijevoza željeznicom iskoristilo je 19.518 studenata (24,5% redovnih studenata u Hrvatskoj).

Kako bi se u Hrvatskoj osiguralo okruženje u kojemu se provodi kvalitetan rad s mladima i poticalo uključivanje mladih u aktivnosti kojima se jača njihova snaga i participacija u društvu, izrađen je Nacrt prijedloga Nacionalnog programa za mlade za razdoblje 2023. - 2025. Programom je u 6 prioriternih područja utvrđeno 28 mjera čijom će se provedbom mladi osnažiti za suočavanje s izazovima suvremenog društva, potaknuti na aktivno i odgovorno sudjelovanje u razvoju te poboljšati uvjete za razvijanje njihovih potencijala za samoostvarenje i sudjelovanje u društvenim aktivnostima. Usvajanje je planirano u prvoj polovici 2023., a procijenjena vrijednost ulaganja u okviru Nacionalnog programa iznosi ukupno 8 milijuna eura.

Kako bi se pružio odgovor na potrebe i probleme mladih te doprinijelo smanjenju rizika od socijalnog isključivanja i poboljšala kvaliteta života mladih, u rujnu 2022. objavljen je poziv za dodjelu financijskih sredstava za projekte udruga usmjerenih mladima za 2022. Temeljem provedenog poziva, dodijeljena su sredstva za 117 projekata udruga mladih i za mlade, u ukupnom iznosu od 1.46 milijuna eura. Budući da se mladi iz ruralnih sredina suočavaju sa značajno slabijim mogućnostima od onih u urbanim sredinama te su u većem riziku od socijalne isključenosti, u okviru poziva poseban je naglasak stavljen na prioriterno područje „Mladi u ruralnim sredinama“, radi poticanja na provedbu aktivnosti koje odgovaraju na potrebe i probleme mladih u ruralnim sredinama te pružanja dodatnih mogućnosti za osobni i profesionalni razvoj i poticanja mladih na veće uključivanje u društvo.

Jačanje povezanosti s Hrvatima izvan Hrvatske i povratak hrvatskog iseljeničtva

Zbog važnosti osiguravanja veze s Hrvatima izvan Hrvatske te zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske, nastavljeni su naponi na jačanju i unaprjeđenju suradnje te stvaranju poticajnog okruženja i uvjeta za povratak i integraciju hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u domovinu.

S ciljem doprinosa demografskoj revitalizaciji Hrvatske, jačanjem povezanosti i odnosa s Hrvatima izvan Hrvatske te stvaranjem poticajnog okruženja i uvjeta za povratak i useljavanje hrvatskih iseljenika, donesen je Nacionalni plan razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027., s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu do 2024. U skladu s Nacionalnim planom, provodit će se naponi na stvaranju poticajnog okruženja za povratak i useljavanje hrvatskog iseljeničtva, privlačenju mladih naraštaja iz hrvatskog iseljeničtva na dolazak, školovanje i studij u Hrvatsku, unaprjeđenju procesa integracije

povratnika iz hrvatskog iseljništva u društvo, informiranju javnosti o važnosti povratka hrvatskog iseljništva te pružanju podrške provedbi projekata usmjerenih na poticanje povratka, useljavanja i integracije hrvatskih iseljenika.

S ciljem jačanja povezanosti i odnosa te uspostavljanja veza s Hrvatima izvan Hrvatske, kao preduvjeta za njihov povratak i useljavanje u Hrvatsku, nastavljeno je pružanje potpore za provedbu programa i projekata organizacija, institucija, udruga i pojedinaca izvan Hrvatske, u području očuvanja jezika i kulture te razvijanja hrvatskog kulturnog i nacionalnog identiteta.

Radi unaprjeđenja položaja i kvalitete života Hrvata u Bosni i Hercegovini, u 2022. nastavljena je potpora provedbi programa i projekata od interesa za hrvatski narod u BIH. U okviru „Programa potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini“ proveden je javni natječaj za financiranje obrazovnih, znanstvenih, kulturnih, zdravstvenih, poljoprivrednih i ostalih potreba hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Temeljem natječaja, iznosom potpore od 4,3 milijuna eura osigurana je provedba 148 programa i projekata kojima se izravno doprinosi osiguravanju uvjeta Hrvatima u Bosni i Hercegovini za održivi ostanak u toj zemlji, ali i stvaranju platforme za njihov razvoj i prosperitet.

Radi podupiranja aktivnosti u ostvarivanju i jačanju manjinskih prava te radi očuvanja hrvatskog identiteta, jezika, kulture i kulturne baštine, u okviru „Programa potpore hrvatskoj nacionalnoj manjini u 12 europskih država“, u 2022. je proveden javni poziv za prijavu programa i projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine. Temeljem poziva financirana je provedba 136 projekata razvoja hrvatskih manjinskih medija, djelovanja hrvatskih manjinskih institucija te ispunjavanja općih javnih potreba hrvatske manjinske zajednice u domicilnim zemljama, za što je izdvojeno ukupno 1,15 milijuna eura.

S ciljem očuvanja i jačanja veza te suradnje Hrvatske i iseljeničkih zajednica Hrvata izvan Hrvatske, u okviru „Programa potpore hrvatskim zajednicama u iseljništvu“ proveden je javni natječaj za prijavu programa i projekata organizacija hrvatskog iseljništva u prekomorskim i europskim državama. Temeljem natječaja osigurano je financiranje za provedbu 97 projekata organizacija hrvatskih iseljenika i potomaka hrvatskih iseljenika u područjima bitnima za očuvanje i njegovanje hrvatskog identiteta, u ukupnom iznosu potpore od 756 tisuća eura.

U okviru „Programa financiranja posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske“ provedena su 2 javna poziva namijenjena neprofitnim organizacijama unutar i izvan Hrvatske. Temeljem provedenih poziva, ukupnim iznosom potpore od 1,3 milijuna eura sufinancirana je provedba 353 projekta u području očuvanja i jačanja identiteta te jačanja suradnje s Hrvatima izvan Hrvatske u svim područjima društvenih djelatnosti.

U 2022., u okviru Programa učenja hrvatskog jezika u Hrvatskoj za Hrvate izvan Republike Hrvatske, odobrena je ukupno 441 stipendija za učenje hrvatskog jezika (242 stipendije u 2021.) za što je izdvojeno ukupno 163 tisuće eura. Provedba Programa započela je 2012. s ciljem jačanja povezanosti i zajedništva s Hrvatima izvan države te očuvanja hrvatskog jezičnog identiteta, a u razdoblju do 2022. ukupno je dodijeljeno 2.227 stipendija za 1.694 polaznika. Također, u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, u okviru Programa

omogućeni su besplatni internetski e-tečajevi hrvatskog jezika (razine A1 i A2) kojima je tijekom 2022. pristupilo više od 14.000 korisnika, većinom Hrvata i potomaka Hrvata izvan Hrvatske.

U svrhu stvaranja poticajnog okruženja za povratak i useljavanje i snažniji doprinos dijaspore demografskim potencijalima Hrvatske, donesen je u listopadu 2022. „Pravilnik o izdavanju potvrde u svrhu podnošenja zahtjeva za reguliranje boravka pripadniku hrvatskog naroda sa stranim državljanstvom ili bez državljanstva“ („Narodne Novine“, broj: 122/22). Pravilnikom su definirani dokazi i postupci prilikom izdavanje potvrde za reguliranje boravka pripadniku hrvatskog naroda sa stranim državljanstvom ili bez državljanstva. Potvrdom o reguliranom boravku povratnicima i useljenicima iz hrvatskog iseljeničtva omogućuje se ostvarivanje prava na zapošljavanje i samozapošljavanje, pohađanje tečajeva, strukovna izobrazba te redovno obrazovanje i studiranje. U skladu s novim Pravilnikom, tijekom 2022. proveden je postupak reguliranja boravka za 204 podnositelja zahtjeva temeljem kojeg je izdano 198 potvrda u svrhu reguliranja privremenog boravka kod nadležne policijske uprave.

Kako bi se hrvatskim povratnicima i useljenicima osigurala potpora prilikom povratka i useljavanja, u okviru Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ustrojen je Ured dobrodošlice. Uloga Ureda dobrodošlice je olakšati povratak, snalaženje i integraciju Hrvata povratnika i useljenika u državni sustav Republike Hrvatske. Ured dobrodošlice pruža hrvatskim povratnicima i useljenicima sve informacije koje im mogu biti od koristi pri njihovom nastanjenju i stupanju u poslovni odnos u Hrvatskoj. Tijekom 2022. zaprimljeno je više od 10.000 upita iseljenih Hrvata i njihovih potomaka, za koje su pripremljena pojašnjenja i odgovori. Također, za 400 obitelji i mladih potomaka hrvatskih iseljenika uglavnom iz zemalja Južne Amerike, koji prvi put useljavaju u Hrvatsku, osigurana je i stručna podrška mentora/savjetnika.

S ciljem poticanja povratka hrvatskih državljana radno aktivne dobi iz država Europskog gospodarskog prostora, Švicarske Konfederacije i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, nastavljena je provedba mjere „Biram Hrvatsku - povratak u Hrvatsku“. Osim dodane vrijednost koju samozapošljavanje povratnika s međunarodnim radnim iskustvom ima za hrvatsko gospodarstvo, ova mjera ima i izravne demografske učinke u smislu poticanja povratka i useljavanja hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Hrvatsku. Tijekom 2022. putem mjere je odobrena dodjela potpore za više od 100 projekata samozapošljavanja hrvatskih državljana iz vanjske migracije, a od siječnja 2023. mogućnost dobivanja potpore za samozapošljavanje proširena je i na 8 prekooceanskih država u kojima žive pripadnici hrvatskog iseljeničtva.

Radi pružanja podrške i potpore razvoju i provedbi projekata s ciljem poticanja povratka, useljavanja i integracije, ukupno je sufinancirano 14 projekata organizacija civilnog društva te je dodijeljeno 8 financijskih potpora u integraciji mladim useljeničkim obiteljima iz hrvatskog iseljeničtva.

7. Sigurnost za stabilan razvoj

7.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	75%	73% (2022.)
Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijave	2% (2019.)	Ostati najbolji u EU	2,4% (2020.)

7.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Sigurnost za stabilan razvoj

Jačanje obrambene sposobnosti Hrvatske vojske

Nastavljeni su napor na razvijanju učinkovite, djelotvorne i visoko profesionalizirane obrambene sposobnosti Hrvatske vojske. U 2022. ostvaren je daljnji napredak u opremanju i modernizaciji Hrvatske vojske, poticanju međunarodnog mira, sigurnosti i povjerenja te pružanju potpore civilnim institucijama i stanovništvu.

Nastavljena je provedba započetih projekata opremanja i modernizacije, s naglaskom na višenamjenski borbeni avion (VBA) *Rafale*, borbeno vozilo pješništva *Bradley*, višenamjenski helikopter *Black Hawk*, vojnu terensku bolnicu *ROLE 2B*, i druge sposobnosti u potpori nacionalnih prioriteta te prioriteta NATO-a i Europske unije.

Nabavom 12 višenamjenskih borbenih aviona *Rafale* značajno se unaprjeđuju nacionalne obrambene sposobnosti, zadržava tradicija lovačkog borbenog zrakoplovstva te jača položaj Hrvatske u okviru NATO-a i EU-a. Daljnje jačanje Hrvatskog ratnog zrakoplovstva provedeno je i nabavom 4 višenamjenska helikoptera *Black Hawk*, od kojih su 2 isporučena u sklopu donacije Sjedinjenih Američkih Država.

Tijekom 2022. nastavljen je i projekt opremanja borbenim vozilima pješništva *Bradley*, gdje je prihvaćena ponuda Vlade Sjedinjenih Američkih Država o donaciji 89 borbenih vozila te obnovi i dovođenju u operativno stanje 62 borbenih vozila. Projektom će se značajno unaprijediti obrambene sposobnosti Hrvatske vojske na kopnu te će se ujedno pružiti potpora hrvatskoj industriji uključivanjem hrvatskih tvrtki u aktivnosti modernizacije i održavanja borbenih vozila *Bradley*.

Na području pomorskih sposobnosti provedena je nabava plovila za nadzor morskog ribarstva čime su ostvarena dva cilja - ojačane su nacionalne sposobnosti za nadzor morskog ribarstva, kao i sposobnosti Obalne straže Republike Hrvatske za provedbu ove i drugih zadaća, kao što su traganje i spašavanje na moru. Prioritet je i nastavak projekta gradnje 4 obalna ophodna broda.

Nastavljeno je aktivno sudjelovanje u operacijama potpore miru, misijama i aktivnostima u okviru NATO-a, EU-a i UN-a. Tijekom 2022. u međunarodnim operacijama, misijama i drugim aktivnostima bilo je angažirano ukupno 734 pripadnika Hrvatske vojske. Uslijed pogoršanja sigurnosne situacije na istoku Europe, Hrvatska je sudjelovala u daljnjem jačanju savezničkog postava odvratanja i obrane.

Hrvatska vojska, kao jedna od ključnih sastavnica sustava domovinske sigurnosti, nastavila je unaprjeđivati svoje sposobnosti za pružanje potpore stanovništvu i civilnim institucijama u slučaju katastrofa i velikih nesreća. Uz izniman doprinos u protupožarnim aktivnostima na nacionalnoj i međunarodnoj razini, Hrvatska vojska je i tijekom 2022. nastavila pružati pomoć stanovništvu i lokalnoj zajednici u otklanjanju posljedica prirodnih katastrofa u pogođenim područjima, traganju i spašavanju na kopnu i moru, medicinskom prevoženju, kao i u drugim situacijama u kojima civilne sposobnosti nisu bile dostatne.

S ciljem jačanja obrambenih sposobnosti Oružanih snaga, ali i poticanja rasta i razvoja gospodarstva, nastavljena je suradnja s hrvatskom obrambenom industrijom. Za potrebe opremanja Hrvatske vojske potpisano je s hrvatskim proizvođačima 56 ugovora i okvirnih sporazuma o opremanju obrambenih snaga, ukupne vrijednosti 10,96 milijuna eura, a nastavljeno je i snažno poticanje uključivanja hrvatskih tvrtki u provedbu suradničkih projekata koje Europska komisija financira kroz Europski fond za obranu. S tim ciljem je potpisano i Pismo podrške kojim se u okviru Europskog fonda za obranu podržava provedba dvaju projekata hrvatskih tvrtki i institucija, u području istraživanja i razvoja najsuvremenijih obrambenih tehnologija i opreme.

Radi poticanja međusobne suradnje na pripremi zajedničkih projekata istraživanja, razvoja i obrazovanja te jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, a posebno sektora obrambene industrije, nastavljena je provedba Sporazuma o međusobnoj suradnji Ministarstva obrane i Hrvatskog klastera konkurentnosti obrambene industrije. Sporazumom se definiraju načela i područja dugoročne suradnje na pripremi zajedničkih projekata istraživanja, razvoja i obrazovanja radi jačanja konkurentnosti hrvatske obrambene industrije.

U skladu sa Zakonom o osnivanju Sveučilišta obrane i sigurnosti, tijekom 2022. nastavljani su naponi na pokretanju Sveučilišta obrane i sigurnosti „Dr. Franjo Tuđman“. Osnivanjem Sveučilišta, postavit će se trajni okvir za obrazovanje budućih časnika Hrvatske vojske, kao i zaposlenika drugih tijela čiji su poslovi i nadležnosti povezani sa sustavom domovinske sigurnosti. U 2022. intenzivno se radilo na ispunjenju svih zakonskih preduvjeta za početak rada Sveučilišta čije je otvaranje planirano u narednom razdoblju.

Nastavljena je provedba aktivnosti vojnog osposobljavanja te su u okviru dragovoljnog vojnog osposobljavanja, tijekom 2022. bila provedena 4 uputa po redovnom programu te 6 uputa po skraćenom programu, za vrhunske sportaše i zdravstveno osoblje. Također je nastavljena provedba promidžbenih aktivnosti i stimulativnih mjera, radi povećanja broja zainteresiranih kandidata koji se odazivaju na dragovoljno vojno osposobljavanje i poticanje na uključivanje mladih u vojnu službu.

U okviru ispunjavanja međunarodnih obveza, Hrvatska je dosegla NATO smjernicu o obrambenim izdvajanjima od 20% za modernizaciju i opremanje te ostaje predana Zavjetu za obrambena izdvajanja i dostizanju smjernica o izdvajanjima za obranu od 2% BDP-a.

Jačanje unutarnje sigurnosti

Radi osiguravanja spremnosti za ulazak u Schengenski prostor, tijekom 2022. nastavljani su naponi na učinkovitoj provedbi Schengenske pravne stečevine te izgradnji odgovarajućih institucionalnih i infrastrukturnih kapaciteta za njenu primjenu. Hrvatska je Odlukom Vijeća EU 2022/2451 od 8. prosinca 2022. o punoj primjeni odredaba Schengenske pravne stečevine u Republici Hrvatskoj, od 1. siječnja 2023. postala punopravna članica Schengenskog područja. Budući da Hrvatska nadzire najdužu kopnenu vanjsku granicu EU-a, provedeni su značajni naponi na uspostavljanju učinkovitog integriranog upravljanja granicom, odnosno osiguravanju odgovarajuće razine kontrole ulaska osoba i roba na područje EU-a i Schengenski prostor.

Tijekom 2022., uz potporu Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu (u daljnjem tekstu: FRONTEX), pokrenuta je provedba Programa za potpomognuti dobrovoljni povratak državljana trećih zemalja, ukupne vrijednosti 682 tisuće eura. Također, uz potporu FRONTEX-a nastavljani su naponi na jačanju spremnosti policijskih snaga za provedbu aktivnosti na suzbijanju nezakonitih migracija u državama članicama i zaštite vanjskih granica EU-a. Tijekom 2022. ukupno je 135 policijskih službenika granične policije sudjelovalo u zajedničkim akcijama FRONTEX-a te je ukupno provedeno 1.480 zajedničkih mješovitih ophodnji i drugih aktivnosti na zaštiti granice.

S obzirom na neznatno povećanje ukupnog broja prijavljenih kaznenih dijela od 1% (ukupno 42.295 prijavljenih kaznenih djela) u odnosu na prethodnu godinu, uz zadržan visok postotak razriješenosti svih kaznenih djela od 71,9% (73,1% u 2021.), može se zaključiti da je stanje sigurnosti u Hrvatskoj u 2022. bilo na visokoj razini kao i tijekom 2021.

S ciljem daljnjeg jačanja kapaciteta policije za provedbu aktivnosti evakuacije, traganja i spašavanja, potpisan je Ugovor o nabavi višenamjenskih helikoptera, ukupne vrijednosti 36,3 milijuna eura, od čega 30,8 milijuna financira EU. Isporuka helikoptera planirana je u narednom razdoblju, a nabavom će se ojačati spremnost policijskih snaga za osiguravanje visoke razine sigurnosti u zemlji te osnažiti sposobnosti granične policije za suzbijanje nezakonitih migracija i zaštite vanjskih granica EU-a.

Tijekom 2022. osim kontinuiranih napora na provedbi mjera nadzora i unaprjeđenja sigurnosti prometa na cestama, poticana su, na aktivno uključivanje u jačanje sigurnosti prometa i druga državna tijela, znanstvena i sveučilišna zajednica, gospodarski subjekti, organizacije civilnog društva te lokalna i regionalna samouprava, kako bi u suradnji s MUP-om doprinijeli smanjenju smrtnosti i teškog stradavanja na hrvatskim cestama. S obzirom na to da se povećanje prometa na cestama u Hrvatskoj nastavilo i u 2022., zabilježeno je povećanje ukupnog broja prometnih nesreća od 3,5%, kao i broja teško ozlijeđenih osoba (11,5%) i lakše ozlijeđenih osoba (11,9%) u odnosu na 2021. Usprkos povećanju ukupnog broja prometnih nesreća, broj poginulih osoba

u prometu na cestama u 2022. bio je manji za 5,8% u odnosu na 2021., a ukupno je poginulo 275 osoba.

U skladu s Nacionalnim planom sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske 2021.-2030., osim unaprjeđenja uvjeta prometovanja i saniranja opasnih mjesta, nastavljena je provedba aktivnosti nadzora poštivanja Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Prema podacima za 2022., usprkos značajnom povećanju prometa zabilježeno je 5,4% manje prometnih prekršaja u odnosu na 2021., a najveća poboljšanja zabilježena su u području poštivanja najviših dopuštenih brzina, gdje je broj prekršaja smanjen za 10,8%.

Radi unaprjeđenja kvalitete i učinkovitosti postupanja policijskih službenika pri evidenciji i obradi prekršaja, u okviru Nacionalnog plana nastavljena je provedba projekta „Unaprjeđenje i modernizacija rada prometne policije“ ukupne vrijednosti 10 milijuna eura. Projektom se provodi modernizacija opreme i digitalizacija poslovnih procesa prometne policije, čime će se značajno povećati učinkovitost obrade prekršaja, a transparentnost postupanja po pojedinom prekršaju podići na najvišu razinu.

Nadalje, s ciljem povećanja sigurnosti te smanjenja broja stradale djece u prometu, nastavljena je provedba projekta „Prometna Učilica“. Radi se o web aplikaciji za djecu koja pruža poučne sadržaje i vježbe za upoznavanje s prometnim propisima i pravilima te osnovama prometne kulture i poželjnog ponašanja u prometu. Osim primarne namjene, aplikacija je dostupna i roditeljima i učiteljima kao e-učenje platforma za poduku, pomoću koje se može pratiti napredak djece i potaknuti ih da o prometu uče na sveobuhvatan način. Tijekom 2022. platforma je dopunjena sadržajem za poučavanje i provjeru znanja sadržaja prometne kulture i prometnih propisa kod srednjoškolaca i mladih vozača. S ciljem poticanja većeg broja djece na korištenje i učenje putem aplikacije, svake se godine tijekom listopada i studenog provodi državno natjecanje osnovnoškolaca u poznavanju prometnih propisa.

Radi jačanja kibernetičke sigurnosti hrvatskih građana, nastavljene su napore hrvatske policije na suzbijanju i otkrivanju počinitelja kaznenih djela kibernetičkog kriminaliteta te na provedbi EU preventivnih kampanja s ciljem osvještavanja građana na opasnost od kibernetičkog kriminaliteta. Kibernetički kriminalitet je i 2022. bio u porastu, napadi su bili sofisticiraniji nego ikada, a dolazili su iz različitih izvora unutar i izvan EU-a. Prijavljeno je ukupno 1.864 kaznenih djela u području kibernetičkog kriminaliteta, odnosno 19,3% više u odnosu na 2021., uz nešto niži koeficijent razriješenosti od 62,3% (63,7% u 2021.). U području kibernetičkog kriminaliteta, najveći porast zabilježen je u kaznenim djelima neovlaštenog presretanja računalnih podataka, povrede autorskih prava te računalnih prijevara.

U području kriminaliteta droga, u 2022. uz porast od 2,9% u odnosu na 2021., prijavljena su ukupno 2.402 kaznena djela zloporabe opojnih droga. Temeljem provedenih napora policijskih službenika, kako na domaćem tako i na međunarodnom planu, povećano je prijavljivanje organizatora i članova zločinačkih udruženja kriminaliteta droga (rast od 3,4%), što je rezultiralo rastom zapljena od 9% u odnosu na 2021., te je u 9.748 provedenih zapljena, svih vrsta droga zaplijenjeno u ukupnoj količini od 1.644 kilograma.

Tijekom 2022., napori u području razminiranja provodili su se u skladu s planiranom dinamikom. Osim razminiranja, provedene su aktivnosti izvida te kontrole stanja obilježenosti i ponovnog obilježavanja područja i građevina iz minski sumnjivog prostora. U 2022. dovršene su aktivnosti razminiranja za cjelokupno područje Požeško-slavonske županije koje je u cijelosti očišćeno od minskih eksplozivnih sredstava, dok se nastavlja čišćenje minski sumnjivog područja na području Osječko-baranjske i Šibensko-kninske županije koje se planira dovršiti tijekom 2023.

S ciljem daljnjeg jačanja ljudskih, tehničkih i operativnih kapaciteta hrvatske policije, u 2022. nastavljena je provedba projekata u okviru Nacionalnog programa Fonda za unutarnju sigurnost, Instrumenta za financijsku potporu u području policijske suradnje, sprečavanja i suzbijanja kriminala i upravljanja krizama te Instrumenta za financijsku potporu u području vanjskih granica i viza. Kako bi se unaprijedila kvaliteta razmjene informacija na nacionalnoj i EU razini, uspostavom Nacionalnog biometrijskog sustava za povezivanje s EU sustavima (NABIS), u svibnju 2022. pokrenuta je provedba 2 projekta, ukupne vrijednosti 700 tisuća eura, od čega se 90% financira sredstvima Fonda za unutarnju sigurnost, kojima će se omogućiti svi preduvjeti za uspostavu jedinstvenog Nacionalnog biometrijskog sustava za povezivanje s EU sustavima.

Borba protiv radikalizma, ekstremizma i terorizma

Terorizam i u 2022. ostaje najopasnija prijetnja međunarodnom miru i sigurnosti te i dalje ima značajnu razinu prisutnosti na području Europe. Zbog toga se nastavljaju provoditi napori na sprječavanju pojave te širenju radikalizma i ekstremizma kojima se predlaže nasilje i terorizam za postizanje identitetskih ciljeva. Tijekom 2022. na području Europe zamijećeno je smanjeno djelovanje terorističkih organizacija u pripremi i organizaciji terorističkih napada te povećanje individualno izvedenih napada motiviranih ideologijama terorističkih organizacija, koje su počinile osobe koje se dotad nisu dovodile u vezu s terorizmom. U Hrvatskoj je tijekom 2022. prijavljeno ukupno 26 kaznenih djela terorizma i ekstremnog nasilja (21% manje u odnosu na 2021.), od kojih su sva kaznena djela razriješena.

Budući da današnji desni ekstremizam u potpunosti slijedi terorističke okvire djelovanja u području pripreme i izvršenja incidenata, ali i u području radikalizacije te širenja svojih ideoloških usmjerenja, nužno ga je promatrati kao novi izazov, ne samo u nacionalnim nego i u međunarodnim okvirima. U Hrvatskoj je posljednjih godina zabilježen trend rasta radikalizacije u društvu, što može dovesti do širenja pojave izoliranih radikaliziranih pojedinaca, međutim Hrvatska policija je osigurala odgovarajuće operativne kapacitete te je u potpunosti posvećena praćenju takvih pojava. Također, provodi se kontinuirana operativna suradnja i razmjena informacija s drugim članicama EU-a te susjednim zemljama, posebno onima gdje se bilježi značajniji broj povratnika boraca sa stranih ratišta.

Jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenje sustava civilne zaštite

Učinkovito upravljanje rizikom od katastrofa, s ciljem sprječavanja nastanka novih ili smanjenja postojećih rizika od katastrofa, ključno je za jačanje otpornosti i sigurnosti društva,

uključujući i otpornost kritične infrastrukture od nacionalnog značaja te za daljnji održivi razvoj Hrvatske.

Radi postizanja sveobuhvatnog, održivog i dugoročno opravdanog upravljanja rizicima od katastrofa u Hrvatskoj, donesena je Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine, s Akcijskim planom za razdoblje od 2022. do 2024. Strategijom i Akcijskim planom prvi su put u Hrvatskoj, na području upravljanja rizicima, definirana prioritetna ulaganja u smanjenje rizika, mogući izvori za financiranje te je postavljen okvir za praćenje njihovog učinka. Strategijom je predviđena provedba 82 projekta ukupne procijenjene vrijednosti 1,8 milijardi eura, čime se potvrđuje da Hrvatska poduzima potrebne korake u cilju povećanja spremnosti i otpornosti na katastrofe.

Kako bi dodatno poboljšala spremnost EU-a za potencijalne prijetnje te kako bi se dodatno ojačali kapaciteti za odgovor na izvanredne događaje, Europska komisija je u suradnji s državama članicama pokrenula razvoj vlastitih pričuva. Za razvoj strateških pričuva materijala i opreme koji se mogu rasporediti u slučaju izvanrednih događaja, ozbiljnih prijetnji zdravlju i sigurnosti ljudi, Hrvatskoj je iz *rescEU* kapaciteta Mehanizma civilne zaštite EU-a dodijeljeno 10,5 milijuna eura za projekt TRUST te 21 milijun eura za projekt ROSDEC. Projektom TRUST planirana je nabava i smještaj medicinskog materijala i osobne zaštitne opreme za borbu protiv ozbiljnih prekograničnih prijetnji za zdravlje ljudi, koje će biti smještene u skladištima Ravnateljstva civilne zaštite.

Projektom ROSDEC planiran je razvoj modula za dekontaminaciju kako bi se poboljšala pripravnost i odgovor EU-a na kemijske, biološke, radiološke i nuklearne (KBRN) prijetnje. Nakon uspostave distributivnog središta te modula za dekontaminaciju, države članice moći će zatražiti mobilizaciju zaliha i modula putem Europskog centra za koordinaciju odgovora u hitnim slučajevima (ERCC). Radi podizanja sveukupne sposobnosti reakcije u kriznim situacijama u Hrvatskoj i povećanju kapaciteta nacionalnog sustava upravljanja kriznim situacijama, nastavljena je provedba projekta „Sustav za rano upozoravanje i upravljanje krizama“ (u daljnjem tekstu: SRUUK), koji je sufinanciran sredstvima OPKK 2014. - 2020. ukupne vrijednosti ulaganja 8,36 milijuna eura. SRUUK je informacijski sustav implementiran na razini države s ciljem pravovremenog obavješćivanja građanstva o nastanku krizne situacije te dijeljenja uputa za postupanje u ugroženom području, putem mobilnih telefona i drugih modernih tehnologija. Poruke upozorenja moći će primati svi korisnici mobilnih telefona na ugroženom području Hrvatske te strani korisnici u *roamingu*. Tijekom 2022. osigurani su svi tehnički preduvjeti za uspostavu SRUUK-a na nacionalnoj razini. Nakon prilagodbe mobilnih mreža traženim funkcionalnostima i testiranja sustava, očekuje se njegova puna primjena u 3. kvartalu 2023. godine.

Kao jedna od ključnih sastavnica sustava domovinske sigurnosti, Hrvatska vojska je tijekom 2022. nastavila napore u jačanju sposobnosti za pružanje potpore stanovništvu i civilnim institucijama u slučaju katastrofa i velikih nesreća. Osim značajnog doprinosa u protupožarnim aktivnostima na nacionalnoj i međunarodnoj razini, Hrvatska vojska je osigurala pružanje pomoći stanovništvu i lokalnoj zajednici u otklanjanju posljedica prirodnih katastrofa u

pogođenim područjima, traganju i spašavanju na kopnu i moru, medicinskom prevoženju, kao i u drugim situacijama u kojima civilne sposobnosti nisu bile dostatne.

Unaprjeđenje sustava vatrogastva

Uz Hrvatsku policiju i Oružane snage, vatrogastvo predstavlja stup domovinske sigurnosti te se ubraja u temeljne operativne snage u sustavu civilne zaštite. Bez dobro ustrojelih, motiviranih i osposobljenih vatrogasaca, koji na cijelom državnom teritoriju osiguravaju ujednačenu zaštitu od požara, nije moguće osigurati siguran i stabilan razvoj Hrvatske. Unatoč sve ozbiljnijim posljedicama globalnog zatopljenja, sustav vatrogastva u Hrvatskoj je i tijekom iznimno teške protupožarne sezone 2022. pokazao svoju otpornost i prilagodljivost.

Radi daljnjeg unaprjeđenja učinkovitosti hrvatskog vatrogastva, nastavljeni su naponi na jačanju interventne sposobnosti vatrogasnih postrojbi, osuvremenjivanju vatrogasne tehnike i opreme te razvoju i primjeni naprednih informacijsko-komunikacijskih rješenja u vatrogastvu. Pokrenuta je provedba postupaka javne nabave 60 vatrogasnih vozila za gašenje šumskih požara vrijednih više od 20,5 milijuna eura te je raspisana nabava za skupnu zaštitnu opremu u vrijednosti većoj od 750 tisuća eura.

Radi daljnjeg unaprjeđenja vatrogasne struke i djelatnosti, nastavljena je provedba redovnog osposobljavanja, usavršavanja i obuke vatrogasaca. Aktivnosti osposobljavanja HVZ provodi u Vatrogasnom vježbalištu u Stubičkoj Slatini i Centru za obuku vatrogasne mladeži u Fažani, te na lokacijama po dogovoru s vatrogasnim zajednicama. Obuku u Centru za obuku vatrogasne mladeži u Fažani, u 2022. je završilo 1.016 pripadnika vatrogasne mladeži i 224 njihova voditelja. Nadalje, u okviru Državne vatrogasne škole pripremljeni su novi programi školovanja, osposobljavanja i usavršavanja vatrogasaca, koje je tijekom 2022. uspješno završilo 1.866 kandidata, dok je putem HVZ i vatrogasnih organizacija osposobljeno za vatrogasna zvanja i specijalnosti 4.364 kandidata. Također, dodijeljene su subvencije Hrvatske vatrogasne zajednice za financiranje nabave vatrogasne opreme i tehnike za 312 vatrogasnih organizacija diljem Hrvatske, za što je izdvojeno ukupno milijun eura.

Budući da je tijekom ljeta, zbog povećane opasnosti od nastanka šumskih požara, nužno osigurati znatnije materijalne, tehničke i kadrovske potencijale iz cijele države, Vlada je donijela godišnji Program aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku za 2022. U skladu s Programom, za požarnu sezonu 2022. uspostavljeno je integrirano državno vatrogasno zapovjedništvo u Divuljama, angažirano 1.000 sezonskih vatrogasaca, preseljen dio vatrogasnih snaga iz kontinentalne Hrvatske na posebno ugrožena područja u priobalju te je omogućena koordinacija ključnih dionika na lokalnoj i regionalnoj razini u provedbi vatrogasnih preventivnih aktivnosti i provedbi medijskih kampanja s ciljem osvješćivanja građana o važnosti odgovornog ponašanja tijekom požarne sezone.

Radi daljnjeg usavršavanja vatrogasaca te unaprjeđenja njihova znanja u radu s operativnim modulima Hrvatske vatrogasne zajednice, nastavljena je provedba projekta „e-HVZ“, sufinanciranog sredstvima ESF 2014. - 2020. U okviru Projekta, tijekom 2022. provedeno je 112 izobrazbi u području jačanja informatičke pismenosti i rada na operativnim modulima koje je uspješno završilo ukupno 2.239 vatrogasaca.

8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

8.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Emisije stakleničkih plinova (bazna godina - 1990.)	75,23% (2018.)	65%	73,9% (2021.)
Stopa recikliranja komunalnog otpada	25,30% (2018.)	55%	34% (2022.)
Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	28,02% (2018.)	36,4%	31,33% (2021.)

8.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

Zaštita prirodnih resursa i borba protiv klimatskih promjena

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljena je provedba značajnih napora usmjerenih na ekološku i energetska tranziciju društva u svrhu zaštite prirodnih resursa i prilagodbe klimatskim promjenama te s ciljem postizanja klimatske neutralnosti. Prema izvješćima o emisijama stakleničkih plinova koja se izrađuju sukladno različitim međunarodnim obvezama, emisije stakleničkih plinova su u Hrvatskoj do 2020. smanjene za ukupno 24% u odnosu na razinu emisija iz 1990. U skladu s navedenim, Hrvatska je postigla svoj cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova i doprinijela ispunjenju zajedničkog cilja EU-a do 2020. Za prilagodbu na klimatske promjene potrebni su značajni napor. Iako se ubrzano radi na prilagodbi na opažene i očekivane klimatske promjene i jačanju otpornosti, upravljanje i smanjenje posljedičnih rizika potrebno je dodatno ubrzati i intenzivirati.

Kako bi se nastavilo jačanje otpornosti na klimatske promjene u ranjivim sektorima, nastavljeni su napor na provedbi mjera utvrđenih Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama za razdoblje do 2040. godine. Kako bi se mogli pratiti učinci prilagodbe klimatskim promjenama na društvo, jedan od prioriteta u nadolazećem razdoblju je uspostavljanje sustava praćenja provedbe mjera prilagodbe za dugoročno razdoblje.

Nastavljeni su napor u ostvarivanju ciljeva zaštite prirode kroz provedbu strateških projekata, financiranih iz OPKK 2014. - 2020. Radi se o sljedećim projektima: „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“, „Razvijanje sustava upravljanja i kontrole invazivnih stranih vrsta“, „Kartiranje obalnih i pridnenih morskih staništa na području Jadranskog mora pod nacionalnom jurisdikcijom“ i „Razvoj sustava praćenja očuvanosti vrsta i stanišnih tipova“. Provedbom navedenih strateških projekata izravno se doprinosi provedbi

prioritetnih javnih politika zaštite prirodnih resursa i borbe protiv klimatskih promjena utvrđenih u okviru ovog strateškog cilja, kao i postizanju ciljeva Strategije i akcijskog plana zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine.

Integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planom za razdoblje od 2021. do 2030. godine (u daljnjem tekstu: NECP), Hrvatska postavlja nacionalne ciljeve za smanjenje emisija stakleničkih plinova do 2030. Temeljem Uredbe EU-a o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime (Uredba (EU) 2018/1999), pokrenut je postupak ažuriranja NECP-a, kako bi se nacionalni ciljevi uskladili s novim, ambicioznijim ciljevima EU-a te kako bi se odabrale odgovarajuće mjere i aktivnosti koje će Hrvatsku snažnije usmjeriti prema niskougljičnom razvoju i klimatskoj neutralnosti. Primjenom procesa višerazinskog dijaloga, pripremljen je Nacrt ažuriranog NECP-a i dostavljen Europskoj komisiji u lipnju 2023. Nacrtom su postavljeni revidirani ciljevi do 2030., kojima će Hrvatska doprinijeti novim ciljevima EU-a o smanjenju emisija stakleničkih plinova za najmanje 55% do 2030. u odnosu na razine emisija iz 2005., odnosno postizanja klimatske neutralnosti do 2050. U okviru tog zajedničkog cilja, svaka država članica ima i svoj pojedinačni cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova, a za Hrvatsku je predviđeno smanjenje od 16,7%. Stoga su Nacrtom ažuriranog NECP-a postavljeni novi ciljevi u korištenju obnovljivih izvora energije (OIE) te se predviđa povećanje udjela OIE u bruto neposrednoj potrošnji energije na 42,5% (31,7% u 2021.), kao i povećanje udjela OIE u neposrednoj potrošnji energije u prometu na 21,6% (7% u 2021.).

Usvajanjem Uredbe (Uredba EU 2021/1119) o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredbi EZ 401/2009 i EU 2018/1999, političke ambicije Zelenog plana EU-a da se postigne klimatska neutralnost do 2050. postale su pravna obveza svih država članica. Stoga će, osim strateške osnove, trebati nastaviti napore kako bi se osigurali preduvjeti i pokretači promjena za postizanje ciljeva klimatske neutralnosti, zbog čega se kontinuirano uređuje zakonodavni okvir u svim državama članicama EU-a. Zakonodavnim paketom „Spremni za 55”, političke ambicije prenose se u europsko zakonodavstvo kroz prijedloge za reviziju zakonodavstva u području klime, energetike i prometa te novih zakonodavnih inicijativa, kako bi se propisi EU-a uskladili s njegovim klimatskim ciljevima. Mjere u okviru zakonodavnog paketa EU „Spremni za 55“ pokrivaju sve sektore, a uvođenje zgradarstva i prometa u sustav trgovanja emisijskim jedinicama dodatno će potaknuti investiranje u energetske obnovu zgrada kao i promjenu voznog parka. S obzirom na to da emisije u sektorima prometa i zgradarstva još uvijek rastu, procjenjuje se kako će u razdoblju do 2030. za dekarbonizaciju u sektoru prometa biti potrebno uložiti 1,26 milijardi eura, odnosno u sektoru zgradarstva gotovo 22 milijarde eura. Ukupan iznos ulaganja koje će u Hrvatskoj biti potrebno provesti kako bi se dostigli novi ciljevi, procijenjen je na 115 milijardi eura, od čega u razdoblju od 2024. do 2030. 36,5 milijardi eura, a 78,5 milijardi eura u razdoblju od 2031. do 2050.

S ciljem poboljšanja praćenja, predviđanja i planiranja mjera prilagodbe klimatskim promjenama proveden je javni poziv „Shema za jačanje primijenjenih istraživanja za mjere prilagodbe klimatskim promjenama“ u okviru kojeg je ugovorena dodjela potpora u vrijednosti od 2,87 milijuna eura za provedbu 25 znanstvenih projekata fakulteta, znanstvenih institucija i

udruga. Nastavljen je rad na modernizaciji nacionalne meteorološke i hidrološke mreže, mreže za kvalitetu zraka te jačanju kapaciteta institucija nadležnih za praćenje i procjenu klimatskih promjena, kako bi se stvorili preduvjeti za brže i pametnije ulaganje u prilagodbu na klimatske promjene i jačanje otpornosti. Pokrenute su aktivnosti na jačanju stručnih i tehničkih kapaciteta za klimatsko modeliranje, klimatske servise i razvoj tehnologija vezanih za upozorenja na opasne vremenske i hidrološke događaje. Također, kako bi se potaknulo lokalnu i regionalnu samoupravu na uključivanje u provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama, provedeni su javni pozivi za sufinanciranje izrade radnih podloga za pripremu Programa ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama i radnih podloga za pripremu akcijskih planova energetske održivosti razvoja. Podlogama se ocjenjuju ranjivost i rizici od klimatskih promjena na lokalnoj i regionalnoj razini, utvrđuju se mjerljivi ciljevi jedinica lokalne samouprave vezani za smanjenje potrošnje energije i emisije stakleničkih plinova, kao i prioritete mjere za ublažavanje klimatskih promjena.

Hrvatska ostvaruje određeni napredak u prelasku na kružno gospodarstvo. Prema podacima za 2022. nije došlo do značajnijeg odstupanja od pozitivnog trenda smanjenja količina nastalog komunalnog otpada u odnosu na 2021. koji je iznosio 455 kg po stanovniku. Tijekom 2022. zabilježen je porast stope odvojenog sakupljanja komunalnog otpada za 1% (s 43% na 44%), te pad stope odlaganja otpada za 2% (s 58% na 56%). U 2022. nastavljeni su napor na provedbi ukupno 193 projekta ulaganja u infrastrukturu za odvojeno prikupljanje, sortiranje i biološku obradu komunalnog otpada, kao i za provedbu aktivnosti podizanja svijesti građana o njihovoj ulozi u stvaranju, sprječavanju nastanka i odvajanju otpada. Također, nastavljena je provedba 8 projekata sanacije odlagališta neopasnog otpada i projekt sanacije crne točke Sovjak, za koje je tijekom 2022. izdvojeno ukupno 12,1 milijun eura.

Dosadašnja ulaganja u infrastrukturu za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada, u okviru Plana gospodarenja otpadom 2017. - 2021., doprinijela su povećanju stope recikliranja otpada s 24% na 34% te smanjenju odlaganja otpada sa 72% na 58%. U 2022. izrađen je Nacrt Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. - 2028., zajedno s pripadajućim Programom sprječavanja nastanka otpada za razdoblje 2023. - 2028. Plan je donesen u srpnju 2023., a njime su utvrđene mjere i aktivnosti nužne za ostvarenje ciljeva u gospodarenju otpadom u okviru prelaska na kružno gospodarstvo u Hrvatskoj. Donošenje Plana predstavlja preduvjet za korištenje financijskih sredstava iz NPOO-a i PKK 2021. - 2027.

Pokrenuta je provedba NPOO reforme „Provedba projekata za održivo gospodarenje otpadom“ (C1.3. R2) kojom je omogućeno korištenje bespovratnih sredstava za provedbu ulaganja u projekte gospodarenja otpadom u ukupnom iznosu od 166 milijuna eura. Reformom je planirana provedba „Programa smanjenja odlaganja otpada“, ukupne vrijednosti 146 milijuna eura, i provedba „Programa sanacije zatvorenih odlagališta i lokacija onečišćenih opasnim otpadom“, ukupne vrijednosti 20 milijuna eura. Provedbom poziva u okviru navedenih Programa, u razdoblju do 2026. doprinijet će se smanjenju udjela komunalnog otpada upućenog na odlaganje na 30% te će se provesti projekti sanacije na najmanje 10 zatvorenih odlagališta otpada i lokacija onečišćenih opasnim otpadom.

Također, u okviru NPOO-a pokrenuta je provedba reforme „Provedba programa vodnog gospodarstva provedbom investicija“ (C1.3. R1). U okviru reforme izrađen je i usvojen „Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine“. Usvajanje Višegodišnjeg programa preduvjet je kojim se omogućuje provedba ulaganja sredstvima EU fondova u financijskom razdoblju 2021. - 2027. za rekonstrukciju, izgradnju i nadogradnju vodnokomunalne infrastrukture te za izgradnju, obnovu i nadogradnju javnih sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. U novom financijskom razdoblju EU-a, u okviru PKK 2021. - 2027. predviđena je provedba ulaganja u vodno gospodarstvo u ukupnom iznosu od 695 milijuna eura.

Za provedbu ulaganja u vodno gospodarstvo u Hrvatskoj je dosad, kroz različite programe financiranja, ukupno osigurano bespovratnih sredstava u iznosu od 3,6 milijardi eura, od čega se 80% ukupne vrijednosti ulaganja odnosi na projekte financirane u okviru OPKK 2014. - 2020. U provedbi je do kraja 2022. realizirano oko 1,7 milijardi eura (46%).

U okviru NPOO investicije „Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda“ (C.1.3. R1-I1) proveden je ograničeni Poziv za financiranje provedbe već započetih investicijskih projekata koji se odnose na izgradnju manjih dijelova sustava javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda, ukupne vrijednosti bespovratnih sredstava u iznosu od 106 milijuna eura. Tijekom izvještajnog razdoblja odobrena su ukupno 73 investicijska projekta te su potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava.

U travnju 2022. pokrenuta je provedba NPOO investicije „Program razvoja javne vodoopskrbe“ (C1.3. R1-I2) putem ograničenog Poziva za provedbu investicijskih projekata izgradnje manjih sustava javne vodoopskrbe na području Hrvatske, s posebnim naglaskom na kvalitetnu i sigurnu vodoopskrbu na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima. Vrijednost bespovratnih sredstava u okviru Poziva je 132,7 milijuna eura, a tijekom 2022. potpisani su ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava za ukupno 26 odobrenih projekata.

U okviru inicijative 6. NPOO-a „Obnova zgrada“ pokrenuta je provedba NPOO reforme „Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“ (C6.1. R5). U 2022. objavljen je javni poziv na dodjelu bespovratnih sredstava „Izrada strategija zelene urbane obnove“ za koji su prihvatljivi prijavitelji jedinice lokalne samouprave i Grad Zagreb. U sklopu Poziva, tijekom 2022. izrađene su Smjernice za izradu Strategija zelene urbane obnove te su održane 4 informativne radionice na kojima je sudjelovalo više od 200 potencijalnih prijavitelja. Navedene strategije predstavljaju stratešku podlogu od značaja za jedinice lokalne samouprave i Grad Zagreb kojima se potiče ostvarenje ciljeva razvoja zelene infrastrukture, integracija NBS rješenja (rješenja temeljenih na prirodi), unaprjeđenje kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, kao i ostvarenje ciljeva energetske učinkovitosti, prilagodbe klimatskim promjenama uz jačanje otpornosti na rizike. Za odabranih 19 projektnih prijedloga sklopljeni su ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava u vrijednosti 507 tisuća eura. Na rezervnoj listi ostalo je 77 projekata, za koje je u okviru Dodatka NPOO-u osigurana dodatna alokacija u iznosu od 2,1 milijun eura, čime je ukupan raspoloživi iznos bespovratnih sredstava za dodjelu u okviru ovog Poziva povećan na 2,6 milijuna eura.

Također, pokrenute su aktivnosti na pripremi poziva na dodjelu bespovratnih sredstava “Pilot projekt razvoja zelene infrastrukture i/ili kružnog gospodarenja prostorom i zgradama” kojim će se provoditi projekti identificirani u Strategijama zelene urbane obnove, s alokacijom u iznosu od 2,1 milijun eura. Objava poziva planirana je u II. kvartalu 2023. U okviru Dodatka NPOO-u za provedbu ovog poziva osigurana je dodatna alokacija u iznosu od 20 milijuna eura, čime je ukupan raspoloživ iznos bespovratnih sredstava za dodjelu povećan na 22,1 milijun eura.

Energetska samodostatnost i tranzicija na čistu energiju

Nastavljena je provedba aktivnosti na dekarbonizaciji energetske sektora s posebnim naglaskom na promicanje obnovljivih izvora energije te poboljšanje energetske učinkovitosti. Prema podacima za 2021. u Hrvatskoj je udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije iznosio 31,7%, odnosno 53,5% u bruto neposrednoj potrošnji električne energije, dok je udio u neposrednoj potrošnji energije u prometu bio značajno manji te je iznosio 7,1%.

Europska komisija je u studenom 2022. odobrila PKK 2021. - 2027. kojim je za područje energetike predviđeno 279 milijuna eura, za provedbu projekata poboljšanja energetske učinkovitosti u industriji, ugradnju mikrosolara i dizalica topline, iskorištavanje geotermalne energije, ugradnju infrastrukture za korištenje vodika i razvoj baterija. Također, pokrenute su aktivnosti na programiranju i pripremi projekata za provedbu plana *RepowerEU*, koji u odnosu na Europski zeleni plan značajno pojačava ambicije EU-a u pogledu dekarbonizacije gospodarstva.

Za provedbu projekata energetske i sveobuhvatne obnove zgrada, u okviru PKK 2021. - 2027. predviđeno je ukupno 274 milijuna eura bespovratnih sredstava. Od navedenog iznosa za energetske, sveobuhvatne i kružnu obnovu zgrada javnog sektora 106 milijuna eura, za sveobuhvatnu obnovu zgrada javnog sektora oštećenih u potresu 79 milijuna eura, te za uspostavu financijskog instrumenta ESIF krediti za energetske i sveobuhvatnu obnovu višestambenih zgrada 89 milijuna eura.

Tijekom 2022. provedeni su značajni naponi na razini EU-a, s ciljem podizanja sigurnosti opskrbe i stabilizacije cijene energenata. Zajedničkim naporima i donošenjem koordiniranih mjera spriječeni su značajniji poremećaji i porast energetske siromaštva, osigurana stabilnost energetske tržišta EU-a, kao i konkurentnost EU gospodarstva. Donošenjem Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije, kućanstvima i poduzetništvu osigurane su stabilne cijene električne i toplinske energije tijekom 2022. Za provedbu Uredbe u razdoblju od listopada 2022. do kraja ožujka 2023. izdvojeno je ukupno 1,18 milijardi eura.

U okviru komponente NPOO-a C1.2. „Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo“, tijekom 2022. izrađena je i objavljena „Procjena s preporukama za uklanjanje prepreka i rasterećenje administrativnih postupaka koji ograničavaju veće korištenje energije iz obnovljivih izvora“. Procjenom su utvrđena potencijalna uska grla u implementaciji projekata primjene obnovljivih izvora energije i predložene aktivnosti kojima će se ubrzati provedba projekata vezanih za

obnovljive izvore energije, s posebnim naglaskom na samoopskrbu energijom i formiranje energetske zajednice građana.

Radi stvaranja preduvjeta za veće korištenje obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj, pokrenuta je provedba investicije "Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetske sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetske sektora" (C1.2. R1-I1), u okviru koje je s korisnikom Hrvatskim operatorom prijenosnog sustava, ugovoren projekt revitalizacije, izgradnje i modernizacije hrvatske prijenosne elektroenergetske mreže, ukupne vrijednosti ulaganja 218,2 milijuna eura. Provedbom projekta osigurat će se preduvjeti za prihvatanje većih količina električne energije iz obnovljivih izvora i potaknuti stvaranje novih kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. U okviru projekta pokrenute su aktivnosti na povezivanju 6 jadranskih otoka s kopnenom mrežom, nadogradnjom podzemnih kabela kako bi se iskoristio potencijal za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na otocima. Od 6 planiranih dionica podmorskih kabela, dvije su završene tijekom 2022. i trenutno su u funkciji, dok je jedna u probnom radu, a na ostalim dionicama će se aktivnosti provoditi i tijekom 2023. i 2024. Pokrenuta je i provedba NPOO investicije „Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama“ (C1.2. R1-I2) u okviru koje je proveden javni poziv za financiranje projekata povećanja učinkovitosti korištenja energije u proizvodnim pogonima kroz smanjenje udjela fosilnih goriva uvođenjem obnovljivih izvora energije. U okviru Poziva dodijeljeno je 75 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u iznosu od 16,5 milijuna eura.

S ciljem jačanja preduvjeta za provedbu energetske transformacije u proizvodnji električne energije, izrađen je Plan razvoja geotermalnog potencijala Republike Hrvatske do 2030. godine. Donošenje Plana očekuje se u narednom razdoblju, a njegovom provedbom osigurat će se uvjeti za daljnji razvoj potencijala i veće korištenje geotermalne energije. Također, radi poticanja uvjeta za razvoj i korištenje geotermalne energije, pokrenuta je provedba NPOO investicije „Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetske sektora“ (C1.2. R1-I2). U okviru investicije, Agenciji za ugljikovodike dodijeljena su sredstva u iznosu od 30 milijuna eura za potvrđivanje geotermalnog potencijala na područjima s ranije utvrđenim geotermalnim potencijalom. U okviru investicije, na 6 odabranih preliminarnih istražnih prostora na području Osijeka, Siska, Velike Gorice, Vinkovaca, Vukovara i Zaprešića obavljena su geofizička snimanja te će se u sklopu preliminarnih istražnih radova izraditi po jedna istražna bušotina. Za istražne prostore na kojima se istražnim bušotinama potvrdi geotermalni potencijal, provest će se javno nadmetanje isključivo za potrebe projekata toplinarstva. Većim iskorištavanjem domaćih potencijala obnovljive energije, snažnije će se usmjeriti razvoj energetske sustava u Hrvatskoj prema zelenoj energiji i postizanju klimatske neutralnosti.

Nastavljeni su napori na provedbi Modernizacijskog fonda u Hrvatskoj. Prvotno je Hrvatskoj, u okviru Modernizacijskog fonda, na raspolaganju bilo 14,6 milijuna emisijskih jedinica (3,14% ukupnih sredstava fonda na razini EU-a), što uz cijenu od 70 eura po emisijskoj jedinici iznosi oko 1 milijardu eura, za razdoblje do 2030. Izmjenom EU ETS Direktive koja će stupiti na snagu tijekom 2023., Hrvatskoj će biti dodijeljeno novih 4,4 milijuna emisijskih jedinica,

odnosno dodatnih 2,3% sredstava Modernizacijskog fonda. Navedenim izmjenama Direktive, za provedbu prioritetnih ulaganja u obnovljive izvore energije i provedbu mjera energetske učinkovitosti osigurano je dodatnih 310 milijuna eura potpore za razdoblje od 2024. do 2030. Dosad je iz Modernizacijskog fonda odobreno 6 prioritetnih ulaganja ukupne vrijednosti potpore 210 milijuna eura. Ulaganja se odnose na provedbu 4 programa za poticanje ulaganja javnih i privatnih poduzeća u mjere poboljšanja energetske učinkovitosti i korištenje energije iz obnovljivih izvora te za provedbu 2 projekta za pametno skladištenje energije i korištenje energije iz obnovljivih izvora.

Nadalje, u ožujku 2022. donesena je Hrvatska strategija za vodik do 2050. godine. Strategijom su, u okviru 4 strateška smjera, postavljeni ciljevi razvoja gospodarstva zasnovanog na vodik, u skladu s razvojnim potrebama i potencijalima hrvatskog gospodarstva te su utvrđena ključna područja intervencija za potpunu implementaciju obnovljivog vodika i razvoj cjelovitog lanca vrijednosti gospodarstva temeljenog na vodik. Provedbom Strategije osigurat će se okvir za proizvodnju i uporabu vodika, s posebnim naglaskom na obnovljivi vodik kao zamjenu za fosilna goriva, povećat će se stabilnost elektroenergetskog sustava zasnovanog na OIE, poboljšati energetska samodostatnost i potaknuti tranzicija na čistu energiju i održivu mobilnost. Kako bi se do 2026. stvorila nužna infrastruktura za korištenje vodika u prometu, u okviru NPOO investicije „Korištenje vodika i novih tehnologija“ (C1.2. R1-I3) osigurana su sredstva (46,9 milijuna eura) za ulaganja u proizvodnju obnovljivog vodika (izgradnjom 10 elektrolizatora od 1 MW) i uspostavu infrastrukture za obnovljivu energiju u prometu (izgradnjom 6 punionica vodika u gradovima i na TEN-T pravcima te infrastrukture za distribuciju vodika za prometni sektor). Nastavkom napora u povećanju proizvodnje energije iz obnovljivih izvora otvaraju se dodatne mogućnosti i za proizvodnju obnovljivog vodika kojim će se zajedno s većim korištenjem naprednih biogoriva ojačati i ubrzati dekarbonizacija u sektoru prometa.

Temeljem Pisma namjere potpisanog u ožujku 2022., Partnerstvu za čisti vodik, sastavljenom od 37 partnerskih organizacija iz Hrvatske, Slovenije i Autonomne regije *Friuli Venezia Giulia*, dodijeljeno je iz programa „Obzor Europa“ ukupno 25 milijuna eura za provedbu projekta „Dolina vodika Sjeverni Jadran“. Cilj projekta je stvaranje uvjeta za razvoj gospodarskog, socijalnog i industrijskog ekosustava zasnovanog na vodik, a stvaranjem uvjeta za repliciranje modela doline vodika, razvijenog u okviru projekta, doprinijet će se stvaranju europskog gospodarstva za vodik.

U rujnu 2022. u okviru Jesenskog paketa mjera za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena za ublažavanje porasta cijena energenata i hrane, Vlada je donijela „Zaključak u vezi s energetske obnovom stambenih prostora na području Republike Hrvatske“ (NN 104/2022) te „Zaključak u vezi s poticanjem ulaganja u solarne elektrane“ (NN 104/2022). Zaključcima se nalaže do kraja 2023. godine provesti mjere za smanjenje posljedica energetske krize kroz javne pozive za energetske obnovu obiteljskih kuća i stambenih zgrada, putem kojih će se građanima sufinancirati ulaganja u mjere energetske obnove obiteljskih kuća i višestambenih zgrada te ubrzati provedba ulaganja u obnovljive izvore energije. Temeljem Zaključka u vezi s poticanjem ulaganja u solarne elektrane objavljen je javni poziv za poticanje obnovljivih izvora

energije u obiteljskim kućama (EnU-2/22) s alokacijom 12,6 milijuna eura sredstava iz Državnog proračuna. U kolovozu 2022. Vlada je donijela Odluku o produžetku financiranja u 2022. godini provedbe Programa energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje od 2014. do 2020. godine s detaljnim planom za razdoblje do kraja 2020. godine (NN 99/22). Temeljem Odluke objavljen je javni poziv za energetske obnovu obiteljskih kuća oštećenih u potresu (EnU-3/22), ukupne alokacije 13,23 milijuna eura sredstava iz Državnog proračuna.

Radi stvaranja uvjeta za postizanje ciljeva Dugoročne strategije obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine, krajem 2021. godine doneseni su Program energetske obnove višestambenih zgrada za razdoblje do 2030., Program suzbijanja energetske siromaštva koji uključuje korištenje OIE u stambenim zgradama na potpomognutom području i područjima posebne državne skrbi za razdoblje do 2025. i Program energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra za razdoblje do 2030., dok je početkom 2022. donesen Program energetske obnove zgrada javnog sektora za razdoblje do 2030. godine. Temeljem navedenih programa, tijekom 2022. godine objavljena su 3 poziva na dodjelu bespovratnih sredstava u ukupnoj vrijednosti od 92,91 milijun eura. Objavljen je Poziv za energetske obnovu višestambenih zgrada neoštećenih u potresu, ukupne alokacije 39,82 milijuna eura, Poziv na izravnu dodjelu Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, za ublažavanje energetske siromaštva na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi, ukupne alokacije 19,91 milijun eura, te Poziv na izravnu dodjelu Agenciji za pravni promet i posredovanje nekretninama, za energetske obnovu zgrada javnog sektora ugovaranjem energetske usluge, ukupne alokacije 33,18 milijuna eura. U okviru navedenih poziva, do kraja 2022. sklopljena su 93 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u ukupnoj vrijednosti 92,63 milijuna eura, od čega je 91 ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za energetske obnovu višestambenih zgrada te su 2 ugovora o izravnoj dodjeli za energetske obnovu zgrada javnog sektora. Ugovorima su definirani zahtjevi energetske učinkovitosti za svaku pojedinu zgradu, prema kojima uštede na godišnjoj potrebnoj toplinskoj energiji za grijanje moraju iznositi najmanje 50% u odnosu na stanje prije energetske obnove. Navedenim uštedama na godišnjoj potrebnoj toplinskoj energiji za grijanje, kod svih obnovljenih zgrada će se doprinijeti ostvarenju ušteda od najmanje 30% godišnje primarne energije u odnosu na stanje prije obnove.

9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva

9.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početa vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Produktivnost rada u poljoprivredi	6.107 eura/GJR	10.000,00 eura/GJR	9.908 eura/GJR ⁵ (2022.)

9.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva

Radi omogućavanja uvjeta za proizvodnju većih količina hrane visoke kvalitete po konkurentnim cijenama, uz istovremeno održivo upravljanje prirodnim resursima u uvjetima izraženih klimatskih promjena i poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima, u veljači 2022. donesena je Strategija poljoprivrede do 2030. godine. Provedbom intervencija predviđenih Strategijom doprinijeti će se povećanju produktivnosti poljoprivrede za 60%, povećanju udjela poljoprivredne proizvodnje u BDP-u za 20%, povećanju prosječnog dohotka poljoprivrednika i smanjenju stope rizika od siromaštva u ruralnim područjima za 25%.

Poljoprivredna proizvodnja u Hrvatskoj je u 2022. pokazala svoju otpornost te je u odnosu na vrijednosti iz 2021. porasla je za 16,4% i dosegla iznos od 9.908 eura po godišnjoj jedinici rada. Ukupna vrijednost poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj narasla je u 2022. na 3,245 milijardu eura, s 2,747 milijardi eura u 2021. godini. Potrebno je istaknuti kako je tijekom 2022. uslijed značajnog rasta cijena dobara i usluga za uporabu u poljoprivrednoj proizvodnji (40,5%), zabilježen rast cijena poljoprivrednih proizvoda te su tako proizvođačke cijene biljnih proizvoda zabilježile rast od prosječno 21,7%, dok je rast cijena stoke i stočnih proizvoda iznosio prosječno 23,3% u odnosu na cijene iz 2021.

Prema podacima za 2022., 166.430 poljoprivrednika koristilo je ukupno 1,16 milijuna hektara poljoprivrednog zemljišta za proizvodnju. Od ukupnog broja, 70% poljoprivrednika koristilo je manje od 5 ha poljoprivrednog zemljišta, dok u prosjeku poljoprivrednici koriste 7 ha poljoprivrednog zemljišta. Zabilježen je pozitivan pomak u ekološkoj poljoprivredi te je u 2022. ukupno 6.939 poljoprivrednika (587 novih subjekata) koji se bave proizvodnjom ekoloških proizvoda obrađivalo ukupno 129.374 hektara poljoprivrednog zemljišta (8,95% ukupnog poljoprivrednog zemljišta), odnosno 6,1% više nego u 2021.

Nastavku pozitivnih trendova jačanja učinkovitosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje doprinijet će i mjere potpore Strateškog plana za poljoprivrednu politiku u razdoblju od 2023. do 2027. godine. Strateškim planom podupire se razvoj konkurentnih i održivih poljoprivrednih

⁵GJR* Godišnja jedinica rada (engl. Annual Work Unit - AWU), (U nomenklaturi Državnog zavoda za statistiku, referentna jedinica koja izražava opseg rada u godišnjim jedinicama rada.) Jedna godišnja jedinica rada odgovara jednoj osobi koja radi puno radno vrijeme na gospodarstvu i iznosi 1.800 sati

gospodarstava i prerađivačkog sektora te poboljšavaju životni i radni uvjeti u ruralnim područjima. Provedbom Strateškog plana do 2027. godine doprinijet će se povećanju udjela površina pod ekološkom proizvodnjom sa 7,2% u 2019. na 14%, poboljšati uvjeti za humaniji uzgoj životinja, smanjiti upotreba pesticida i gnojiva te će se podupirati provedba intervencija za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti. Strateškim planom hrvatskim je korisnicima za ulaganja osiguran ukupni iznos sredstava od gotovo 3,8 milijardi eura za razdoblje do 2027. U razdoblju od 2014. do kraja 2022. za provedbu ulaganja u poljoprivredu, u okviru Programa ruralnog razvoja 2014. - 2020. (u daljnjem tekstu: PRR 2014. - 2020.), objavljeno je 176 natječajna ukupne vrijednosti 3,285 milijardi eura, od čega je ugovoren iznos od 3,05 milijardi eura, odnosno 93% raspoloživih sredstava. U vrijeme izrade Izvešća, po svim objavljenim natječajima korisnicima PRR 2014. - 2020. bilo je isplaćeno ukupno 2,62 milijarde eura, odnosno 80% ukupno raspoloživih sredstava, a isplate će biti moguće do 31. prosinca 2025.

Nastavljeni su naponi na provedbi javnih poziva za sufinanciranje projekata sredstvima PRR 2014. - 2020. kojima se doprinosi povećanju produktivnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje. U 2022. provedena su 3 javna poziva ukupne vrijednosti bespovratnih sredstava 61,5 milijuna eura, na koje je zaprimljeno 384 zahtjeva za sufinanciranje projekata poboljšanja energetske učinkovitosti i primjene obnovljivih izvora energije u poljoprivrednoj proizvodnji, ulaganja u projekte navodnjavanja, obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnih potencijala narušenih potresom te održavanje i korištenje genetskih izvora u poljoprivredi.

Prema dostupnim podacima, manje od 8% poljoprivrednih proizvođača osigurava svoju proizvodnju, s time da osiguranje većinom koriste srednji i veliki proizvođači. S ciljem poticanja poljoprivrednika na ugovaranje osiguranja proizvodnje, kako bi se umanjili ekonomski gubici prouzročeni nepovoljnim klimatskim prilikama i životinjskim bolestima, tijekom 2022. proveden je javni poziv za dodjelu poticaja poljoprivrednicima za osiguranje usjeva, životinja i biljaka, ukupne alokacije 26,5 milijuna eura. Na poziv je zaprimljeno 11.830 zahtjeva za sufinanciranje osiguranja proizvodnje (25% više nego 2020. i 400% više nego 2016.), uz iznos potpore po korisniku do 75 tisuća eura i intenzitet potpore do 70% prihvatljive premije osiguranja. Većim korištenjem osiguranja i boljim upravljanjem rizicima u proizvodnji, izravno se doprinosi ublažavanju negativnih utjecaja klimatskih promjena i drugih rizika na poljoprivrednu proizvodnju, dok se neizravno poboljšava pristup poljoprivrednika komercijalnom kapitalu za financiranje i poboljšava njihova produktivnost rada.

Radi ublažavanja posljedica ruske invazije na Ukrajinu na poslovanje poljoprivrednika i MSP-ova koji se bave preradom, plasiranjem na tržište i razvojem poljoprivrednih proizvoda, u 2022. objavljena su 2 javna poziva za dodjelu izvanredne privremene potpore poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni učincima ruske invazije na Ukrajinu. Provedba poziva financira se iz PRR 2014. - 2020. a ukupni iznos alokacije bespovratnih sredstava za oba poziva iznosio je 31,8 milijuna eura. Potpore u okviru poziva pružaju se za osiguravanje likvidnosti poljoprivrednicima kojima su značajno smanjeni prihodi zbog poremećaja na tržištu, kao i za pomoć pri nabavi mineralnog gnojiva te za kompenzaciju prerađivačima zbog izraženog rasta cijena energenata. Dodjelom potpora poljoprivrednicima za likvidnost i pristup mineralnim gnojivima, poboljšava se sigurnost u proizvodnji i dostupnosti hrane u budućnosti.

Radi poticanja održivog gospodarenja šumama i šumskim zemljištima te omogućavanja uvjeta za skladno korištenje i provedbu zahvata u šumskom prostoru, provedena su 2 javna natječaja za dodjelu potpore za operacije modernizacije tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima te potpore za izgradnju i rekonstrukciju šumske prometne infrastrukture, u okviru kojih je tijekom 2022. iz PRR 2014. - 2020. korisnicima dodijeljeno ukupno 38,8 milijuna eura.

S ciljem poticanja šire primjene dobrih poljoprivrednih i okolišnih praksi te dobrovoljne primjene strožih standarda zaštite okoliša i dobrobiti životinja od onih propisanih, proveden je javni natječaj za provedbu operacija unaprjeđenja uvjeta zbrinjavanja, rukovanja i korištenja stajskog gnojiva, u okviru kojeg je korisnicima dodijeljeno 12,9 milijuna eura sredstava potpore iz PRR 2014. - 2020. Uvođenjem strožih proizvodnih praksi i tehnologija koje štite okoliš doprinosi se niskougljičnom razvoju i postizanju klimatske neutralnosti poljoprivredne proizvodnje.

Radi stvaranja uvjeta za povećanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava tijekom 2022. u okviru Mjere 4, objavljeno je 6 natječaja ukupne alokacije 110 milijuna eura. Korisnicima je isplaćeno ukupno 98,1 milijun eura iz PRR 2014. - 2020. za sufinanciranje ulaganja u navodnjavanje, izgradnju i opremanje farmi mliječnog govedarstva, izgradnju i opremanje klaonica, korištenje učinkovitijih izvora energije u proizvodnji, izgradnju skladišnih kapaciteta za žitarice i uljarice, te nabavu opreme za sjemensku i rasadničarsku proizvodnju. Provedbom ulaganja jača se otpornost poljoprivrednih proizvođača na rizike u proizvodnji, povećavaju njihova konkurentnost i poslovni prihodi, što posljedično doprinosi njihovoj održivosti.

U studenom 2022. donesen je Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021. - 2027. Programom je hrvatskom sektoru ribarstva i akvakulture za ulaganja osigurano ukupno 345 milijuna eura, od čega 239 milijuna eura iz Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, a ostatak iz Državnog proračuna. Sredstvima iz Programa poticat će se prilagodba hrvatske ribarske flote i uspostava ravnoteže između kapaciteta i napora u ribolovu, provoditi mjere zaštite i obnove morskih resursa, poticati unaprjeđenje infrastrukture u lukama i iskrcajnim mjestima, poticati dekarbonizacija flote i primjena novih tehnologija te inovacija. Također će se poticati jačanje tržišta, poboljšanje proizvodnih procesa, povećanje kvalitete i dodane vrijednosti proizvodima ribarstva i akvakulture, kao i energetska tranzicija. Dodjelom poticaja u okviru Programa omogućit će se uvjeti za rast proizvodnje i prihoda u sektoru ribarstva i akvakulture, povećati broj novih proizvoda te ojačati konkurentnost i otpornost poduzetnika u sektoru ribarstva i akvakulture.

Nastavljeni su naponi na provedbi mjera strukturne politike u ribarstvu i akvakulturi, sufinanciranih sredstvima potpore iz Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020. (u daljnjem tekstu: OPPiR 2014. - 2020.), radi omogućavanja razvoja okolišno održivih, učinkovitih, inovativnih i konkurentnih ribarstva i akvakulture.

Radi jačanja konkurentnosti i održivosti poduzeća u sektoru akvakulture, sredstvima iz OPPiR 2014. - 2020. u okviru II. prioriteta provedeni su javni natječaji za provedbu 3 mjere poticanja

produktivnih ulaganja u akvakulturi, provedbe mjera zaštite okoliša, osiguravanja proizvodnje u akvakulturi te povećanja potencijala akvakulturnih lokaliteta, za što je tijekom 2022. izdvojeno ukupno 7,36 milijuna eura. Natječajima se proizvođačima i prerađivačima u akvakulturi omogućavaju poticaji za provedbu ulaganja u unaprjeđenje proizvodnje i diversifikacije proizvoda, unaprjeđenje kvalitete i dodatne vrijednosti proizvoda akvakulture, poboljšanje uvjeta za radnike, poboljšanje uvjeta uzgoja životinja, poboljšanje energetske učinkovitosti i prelazak na OIE, kompenzacije za aktivnosti očuvanja okoliša i bioraznolikosti te poticanje proizvođača u akvakulturi na osiguravanje svoje proizvodnje. Također, u okviru mjera zaštite javnog zdravlja, proveden je javni natječaj za dodjelu kompenzacija proizvođačima u akvakulturi radi smanjene vrijednosti prodaje i smanjenog radnog kapitala zbog povećanih operativnih troškova uslijed izbijanja pandemije COVID-19, u okviru kojeg je tijekom 2022. isplaćeno 4,13 milijuna eura potpore.

S ciljem oživljavanja ruralnih područja te unaprjeđenja uvjeta života i rada u ruralnim i obalnim sredinama, u okviru Mjere 7 proveden je javni natječaj za provedbu ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, ukupnog iznosa alokacije 57,6 milijuna eura. U okviru natječaja, osigurana su sredstva PRR 2014. - 2020. za sufinanciranje izgradnje tržnica, vatrogasnih domova, društvenih domova, kulturnih centara, sportskih građevina i dječjih vrtića u gradovima i općinama s do 10.000 stanovnika, u ruralnim i obalnim područjima Hrvatske.

10. Održiva mobilnost

10.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj učinka	Početa vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
<i>Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna „Infrastruktura”</i>	32. mjesto (2019.)	< 28. mjesta	<i>Nisu dostupni noviji podaci⁶</i>
Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD), kategorija Infrastruktura	48. mjesto (2020.)	n/p	45. mjesto (2022.)

10.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Održiva mobilnost

Unatoč složenoj geopolitičkoj situaciji te posljedicama koje je prouzrokovala pandemija bolesti COVID-19, Hrvatska je uspješno nastavila rad na razvoju konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava. Prema podacima Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausanne (*International Institute for Management Development - IMD*), u odnosu na 2021. Hrvatska je u kategoriji *Infrastrukture* napredovala za 3 mjesta te se sada nalazi na 45. mjestu ljestvice globalne konkurentnosti (WCR).

U srpnju 2022. puštanjem u promet Pelješkog mosta, postignut je strateški cilj prometnog povezivanja teritorijalno razdvojenog dijela Hrvatske s ostatkom domovine. Most je izgrađen u okviru projekta „Cestovna povezanost s Južnom Dalmacijom“ ukupne vrijednosti 526 milijuna eura, od čega je 357 milijuna eura sredstava bilo osigurano iz OPKK 2014. - 2020. Projektom je, osim Pelješkog mosta, bila obuhvaćena izgradnja ukupno 30 kilometara cesta s pripadajućim pratećim objektima.

Nastavljeni su napor na modernizaciji javnog gradskog prijevoza u Hrvatskoj. U okviru provedbe ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava OPKK 2014. - 2020. za obnovu voznih parkova javnih prijevoznika vozilima višeg ekološkog standarda s niskom emisijom CO₂, ukupne vrijednosti 47,27 milijuna eura, javnim gradskim prijevoznicima u 8 hrvatskih gradova isporučeno je 190 novih autobusa s motorom norme Euro 6 te 4 nova autobusa koji kao pogonsko gorivo koriste prirodni plin. Također, u prosincu 2022. potpisan je ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za nabavu 20 novih niskopodnih tramvaja za ZET d.o.o. Ukupna vrijednost ugovora iznosi 39,82 milijuna eura, a sredstva za investiciju osigurana su iz NPOO-a. Modernizacijom javnog autobusnog i tramvajskog voznog parka poboljšava se sigurnost i kvaliteta javnog prijevoza u Hrvatskoj te se potiče veći broj korisnika na korištenje javnog prijevoza i doprinosi razvoju niskougljičnog prometa.

⁶ Zbog nedostupnosti podataka, napredak u provedbi strateškog cilja se prati zamjenskim pokazateljem Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausanne (*International Institute for Management Development - IMD*). Opis i kriteriji za izračun pokazatelja nalaze se u Prilogu 5

U 2022. nastavljani su napori na izradi Nacionalnog plana razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2027. godine, kojim se prvi put postavlja temelj sustavnom planiranju, učinkovitim upravljanju i praćenju razvoja biciklističkog prometa. Njegovom provedbom potaknut će se razvoj i veće korištenje biciklističkog prometa, što su neki od preduvjeta za niskougljično gospodarstvo, održivi turizam te zdraviji i kvalitetniji život građana. Procijenjena vrijednost ulaganja predviđenih u okviru Nacionalnog plana iznosi ukupno 166 milijuna eura, a provedbom će se omogućiti izgradnja dodatnih 657 kilometara biciklističke infrastrukture.

Osnovni mehanizam putem kojeg Hrvatska može postići značajnije smanjenje emisija u sektoru prometa u bliskoj budućnosti je zaokret od cestovnog prijevoza prema drugim načinima prijevoza. Najspremniji za tu ulogu je sektor željezničkog prijevoza koji nastavlja s dobrim rezultatima i u 2022. Ukupno je tijekom 2022. u željezničkom putničkom prijevozu prevezeno 18,6 milijuna putnika, 37,3% više u odnosu na 2021., uz čak 50,9% više ostvarenih putničkih kilometara i 18,8% veće prihode ostvarene prodajom karata.

Kako bi se nastavili dobri rezultati i omogućili uvjeti da željeznički prijevoz preuzme značajno veći udio prometa u odnosu na cestovni prijevoz, tijekom 2022. donesen je novi strateški okvir za razvoj željezničkog sustava u Hrvatskoj. Strateškim okvirom, koji čine 3 akta strateškog planiranja, za naredno desetljeće postavljaju se ciljevi i prioritete za provedbu ulaganja u modernizaciju i razvoj željezničkog sustava, ukupne vrijednosti veće od 6 milijardi eura. U studenom 2022. donesena je Strategija razvoja željezničkog sustava Republike Hrvatske do 2032. godine, a u prosincu 2022. doneseni su Nacionalni plan razvoja željezničke infrastrukture do 2030. godine i Nacionalni plan upravljanja željezničkom infrastrukturom i uslužnim objektima i razvoja usluga željezničkog prijevoza do 2030. godine. Strategijom je utvrđen okvir za transformaciju željezničkog sustava i postizanje zajedničkih ciljeva EU-a u području željezničkog prometa, dok su Nacionalnim planovima utvrđene ključne razvojne potrebe i prioritete ulaganja za njihovu učinkovitu provedbu.

Nastavljen je rad na provedbi reformi i reorganizacije poslovanja javnih željezničkih društava, pokretanjem izrade sveobuhvatnog plana restrukturiranja društva HŽ Cargo d.o.o., u skladu s pravilima EU-a. S ciljem osiguravanja osnovnog preduvjeta za provedbu restrukturiranja društva HŽ Cargo d.o.o., u prosincu 2022. donesena je „Odluka Vlade o prihvaćanju nagodbe između Republike Hrvatske i društva HŽ Cargo d.o.o., radi provedbe obeštećenja za manje preneseni temeljni kapital društva HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o. prilikom podjele u skladu sa Zakonom o podjeli trgovačkog društva HŽ“ (NN 153/05, 57/12). Osim preduvjeta za restrukturiranje društva HŽ Cargo d.o.o., nagodbom se omogućuje i uređenje zemljišno-knjižnog stanja značajnog dijela željezničke infrastrukture, čime se doprinosi pravnoj sigurnosti i ekonomičnosti procesa uređivanja vlasništva nad željezničkom infrastrukturom.

U okviru NPOO investicije „Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu“ (C1.4. R2-I6), s društvom HŽ Putnički prijevoz d.o.o. sklopljen je ugovor o izravnoj dodjeli 13,3 milijuna eura bespovratnih sredstava za financiranje ulaganja u razvoj 2 prototipa vlaka (jedan prototip baterijskog elektromotornog vlaka i jedan prototip baterijskog motornog vlaka) te osposobljavanje 6 stabilnih energetske priključaka za punjenje pogonskih baterija na više lokacija. Ugovor s odabranim isporučiteljem prototipa vlakova i energetske priključaka

(Končar - Električna vozila d.d.) sklopljen je također u prosincu 2022. Ulaganjem se omogućuje organizacija željezničkog prijevoza suvremenim vlakovima na neelektrificiranim prugama, omogućuju znatne uštede na troškovima elektrifikacije pruga, kao i na operativnim troškovima vozila, uz istovremeno smanjenje buke u prometu i dekarbonizaciju željezničkog prometa.

Kako bi se stanovništvu osigurao učinkovitiji i konkurentniji željeznički putnički prijevoz, nastavljena je modernizacija putničkog željezničkog voznog parka. U okviru projekta „Obnova voznog parka HŽ Putničkog prijevoza novim elektromotornim vlakovima“ koji se sufinancira iz OPKK 2014. - 2020., u prosincu 2022. u promet su puštena 3 elektromotorna vlaka za korištenje na elektrificiranim prugama. Ukupno će se u okviru projekta isporučiti 21 suvremeni elektromotorni vlak (11 vlakova za gradski i prigradski prijevoz te 10 vlakova za regionalni prijevoz). Nabava novih i udobnijih vlakova pozitivno će utjecati na povećanje broja putnika koji koriste javni željeznički putnički prijevoz te omogućiti željeznici stvaranje uvjeta za preuzimanje značajno većeg udjela prometa u odnosu na cestovni prijevoz. S obzirom na to da je željeznički prijevoz (pogotovo na elektrificiranim prugama) ekološki znatno povoljniji vid prometa od cestovnog prijevoza (cestovni prijevoz je odgovoran za 90% emisija sektora prijevoza), veće korištenje željezničkog prijevoza izravno doprinosi dekarbonizaciji i smanjenju negativnog utjecaja prometa na okoliš.

Bez javnog prijevoza u pomorskom linijskom prometu ne bi bilo održivog razvoja naseljenih otoka. Zastarjela, nedostatna te okolišno neprihvatljiva lučka infrastruktura na priobalju i otocima ne odgovara potrebama otočnog stanovništva. U 2021. prosječna starost brodova koji obavljaju javni obalni pomorski prijevoz za konvencionalne putničke brodove iznosila je 41 godinu, za ro-ro putničke brodove više od 21 godinu, dok je za vrlo brze putničke brodove iznosila prosječno više od 25 godina. U javnom prijevozu u pomorskom prometu održava se 50 državnih linija, od čega je samo njih 5 profitabilno, odnosno ne primaju državnu potporu za redovno održavanje. U 2022. u javnom prijevozu u obalnom linijskom pomorskom prometu, 11 brodara prevezlo je ukupno 13,48 milijuna putnika i 3,8 milijuna vozila, za što su primili potporu u ukupnom iznosu od 15,56 milijuna eura. Kako bi se povećali kapaciteti obalnog linijskog prometa i poboljšala profitabilnost i održivost linija javnog obalnog linijskog prijevoza, provode se ulaganja u modernizacije flote i unaprjeđenje lučke infrastrukture te poboljšanje organizacije usluga pomorskog prijevoza tijekom cijele godine.

Hrvatska ima više od 1.000 km unutarnjih vodnih putova, od čega je 611,60 km klasificirano kao međunarodni vodni put. Unutarnji vodni putovi na području Hrvatske dio su europske transnacionalne prometne mreže, a posebnu važnost ima Dunav koji se nalazi na koridoru osnovne TEN-T mreže Rajna-Dunav. Unatoč povoljnom geografskom položaju u europskoj prometnoj mreži te dobroj pokrivenosti mrežom unutarnjih vodnih putova, značajan potencijal riječnog prometa u Hrvatskoj nije dovoljno iskorišten. Prema podacima za 2021., udio riječnog teretnog prometa u odnosu na ukupan teretni promet u Hrvatskoj iznosi 0,78%, dok udio putnika riječnog prometa u odnosu na ukupan putnički promet iznosi 1,52%. Istovremeno, udio emisija plovila u riječnom prometu iznosi samo 1,2% ukupnih emisija sektora prometa. U razdoblju kada se na svjetskoj razini teži smanjenju emisija stakleničkih plinova, uz jačanje zahtjeva za sigurniju i bržu povezanost, prijevoz unutarnjim vodama nameće se kao logična alternativa drugim načinima prijevoza, pogotovo kada se uzmu u obzir mogućnosti iskorištavanja značajno većih prijevoznih kapaciteta.

S ciljem poticanja uvjeta za veće korištenje riječnog prometa u Hrvatskoj, tijekom 2022. donesen je novi strateški okvir razvoja riječnog prometa koji čine Strategija razvitka riječnog prometa u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2032. godine i Srednjoročni plan razvitka vodnih putova, luka i pristaništa Republike Hrvatske za razdoblje 2022. - 2031. s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu za razdoblje 2022. - 2024. Strategijom su definirani ciljevi, prioritetna područja i mjere čijom će se provedbom omogućiti uvjeti za razvoj modernog, učinkovitog i konkurentnog sustava unutarnje plovidbe u Hrvatskoj, koji će biti pouzdana alternativa cestovnom prijevozu. Srednjoročnim planom i Akcijskim planom za njegovu provedbu, utvrđeni su operativni planovi za provedbu ciljeva i mjera razvoja, uređenja i održavanja plovnih putova, informatizacije, modernizacije i izgradnje riječnih luka te pristaništa u Hrvatskoj, usklađenih s europskim i nacionalnim regulatornim okvirom. Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja predviđenih strateškim okvirom iznosi ukupno 904 milijuna eura, dok procijenjena vrijednost ulaganja u okviru Akcijskog plana za razdoblje do 2024. godine iznosi 82,7 milijuna eura.

11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

11.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja učinka

Pokazatelj učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije	47,60 (20. mjesto u EU) (2020.)	Dostići prosjek EU-a	47,50 (21. mjesto u EU) (2022.)

11.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Digitalna tranzicija gospodarstva

Iako je u posljednjih 5 godina rastao više od prosjeka EU-a, prema Indeksu gospodarske i društvene digitalizacije (DESI) Hrvatska je u 2022. u odnosu na 2021. nazadovala za dva mjesta te se nalazi na 21. mjestu poretka među državama članicama EU-a. Unatoč padu na poretku DESI indeksa, važno je istaknuti da je Hrvatska ostvarila ukupno bolji rezultat od 47,5 (46 u 2021.) i značajno poboljšala svoju poziciju u području ljudskog kapitala te ostvarila pozitivne pomake u području digitalnih javnih usluga.

Prema DESI izvješću za 2022., u kategoriji ljudskog kapitala Hrvatska je zauzela 9. mjesto među 27 država članica, što predstavlja skok za 7 mjesta u odnosu na 2021., a Hrvatsku stavlja iznad prosjeka EU-a prema više ključnih pokazatelja. U Hrvatskoj 63% građana u dobi od 16 do 74 godine ima barem osnovnu razinu digitalnih vještina (prosjeak EU-a je 54%), a 31% građana ima digitalne vještine na razini višoj od osnovne (prosjeak EU-a je 26%). Osim toga, 81% Hrvata ima barem osnovnu razinu vještina stvaranja digitalnih sadržaja, što je znatno bolje od prosjeka EU-a (66%). Međutim, zbog odljeva radne snage na bolje plaćena mjesta u inozemstvu, stručnjaci za IKT čine relativno mali postotak radne snage u Hrvatskoj od 3,6%, u usporedbi s prosjekom EU-a (4,5%). S druge strane, u Hrvatskoj je udio stručnjakinja za IKT u ukupnom broju stručnjaka za IKT od 21% veći od prosjeka EU-a (19%), kao i udio osoba s diplomom iz područja IKT-a od 4,7% (prosjeak EU-a je 3,9%) te udio poduzeća koja svojim zaposlenicima nude osposobljavanje u području IKT-a od 23% (prosjeak EU-a je 20%).

Nadalje, prema DESI izvješću za 2022., u kategoriji povezivosti Hrvatska je zauzela 24. mjesto (20. mjesto u 2021., uz bolji rezultat od 48,1% u odnosu na 2021. (45%)). Pokrivenost brzom širokopojasnom mrežom (88% nacionalno i 47% ruralno) je dobra, ali je ukupno korištenje nepokretnog širokopojasnog pristupa od 75% ispod prosjeka EU-a (78%). Pokrivenost nepokretnim mrežama vrlo velikog kapaciteta od 52% ispod je prosjeka EU-a (70%), ali kontinuirano raste. Stanje pokrivenosti loše je u ruralnim područjima u kojima samo 14% kućanstava ima pristup nepokretnoj mreži vrlo velikog kapaciteta, a samo 7% kućanstava pristup mreži optičkih vlakana (FTTP). U skladu s Nacionalnim planom razvoja širokopojasne infrastrukture od 2021. do 2027., uz potporu iz EFRR-a, tijekom 2022. nastavljena je provedba ulaganja u projekte izgradnje širokopojasne infrastrukture u ruralnim područjima, čime će se pokrivenost nepokretnim mrežama vrlo velikog kapaciteta u ruralnim područjima značajno poboljšati. Unatoč dostupnosti nepokretnih mreža vrlo velikog kapaciteta, korištenje

širokopojasnog pristupa s brzinama od najmanje 100 Mbps je nisko (16%), a usluge s brzinama od najmanje 1 Gbps, iako dostupne, zasad se slabo koriste. Kad je riječ o pokretnim mrežama, osigurana je gotovo potpuna pokrivenost 4G mrežom i korištenje pokretnog širokopojasnog pristupa, što je na razini prosjeka EU-a (81%). Iako Hrvatska napreduje u ostvarenju ciljeva gigabitnog društva, još su potrebna znatna poboljšanja.

Prema DESI izvješću za 2022., u kategoriji integracije digitalne tehnologije Hrvatska se nalazi na 14. mjestu među državama članicama EU-a (13. mjesto u 2021, uz iznadprosječan rezultat od 36,7 (prosjeak EU je 36,1)). Hrvatska poduzeća nadprosječno iskorištavaju mogućnosti koje pružaju digitalne tehnologije. Aktivnije sudjeluju u internetskom trgovanju, pri čemu 29% malih i srednjih poduzeća prodaje na internetu (prosjeak EU-a je 18%), a 13% prodaje u druge države članice EU-a. Među hrvatskim malim i srednjim poduzećima, njih 50% ima barem osnovnu razinu digitalnog intenziteta i redovno primjenjuje najmanje 4 od 12 ključnih digitalnih tehnologija, što je ispod prosjeka EU-a (55%), dok u primjeni IKT-a u svrhu okolišne održivosti 75% hrvatskih poduzeća bilježi srednji/visok intenzitet zelenih mjera primjenom IKT-a, što je znatno više od prosjeka EU-a (66%). Digitalne tehnologije sve su popularnije u hrvatskim poduzećima: 35% njih primjenjuje rješenja u oblaku (prosjeak EU-a je 34%), 43% upotrebljava e-račune (znatno više od prosjeka EU-a od 32%), a 9% upotrebljava tehnologije koje se temelje na umjetnoj inteligenciji (prosjeak EU-a je 8%). Iako je za navedene pokazatelje Hrvatska ostvarila bolje rezultate od prosjeka EU-a, postoji potencijal za bolju primjenu ključnih tehnologija, kao što su veliki podaci i umjetna inteligencija. Ulaganja poduzeća u osposobljavanje u području IKT-a rezultirala su većim brojem osoba s diplomom iz područja IKT-a (4,7%) u odnosu na prosjeak EU-a (3,9%). Unatoč dobrim rezultatima u digitalnim vještinama, i dalje postoji manjak stručnjaka za IKT čiji je udio u radnoj snazi u Hrvatskoj manji od prosjeka EU-a.

Hrvatska javna uprava polako ali sigurno napreduje u pružanju digitalnih javnih usluga, primjenom različitih e-aplikacija za građane i poduzetnike. Kad je riječ o digitalnim javnim uslugama, prema DESI izvješću za 2022. Hrvatska je zauzela 23. mjesto među zemljama EU-a (24. mjesto u 2021.). Potrebno je nastaviti jačanje internetske interakcije između tijela javne vlasti. Nastavljen je rast udjela korisnika usluga e-uprave koje koristi 55% internetskih korisnika (prosjeak EU-a je 65%), ali prema pokazatelju količine podataka koji su unaprijed popunjeni u internetskim obrascima javnih usluga Hrvatska s 38% ostaje znatno ispod prosjeka EU-a od 64%. Kontinuirano se provodi pojednostavljenje administrativnog okruženja, a prema dostupnosti digitalnih internetskih usluga za građane (69%) približava se prosjeku EU-a (75%). U kategoriji digitalnih javnih usluga za poduzeća, u prošloj godini, u odnosu na 2021., zabilježen je pad sa 73% na 68%, jer unatoč dobrim rezultatima u digitalnim vještinama, nedostatak stručnjaka u području IKT-a znatno utječe na integraciju digitalnih tehnologija u poduzećima te onemogućuje puno korištenje potencijala digitalne transformacije. S druge strane, kada je riječ o otvorenim podacima, Hrvatska ostvaruje nadprosječne rezultate (84% u odnosu na prosjeak EU-a od 81%). S obzirom na to da Hrvatska najviše zaostaje za prosjekom EU-a u ovoj kategoriji DESI indeksa (53,6 bodova u odnosu na prosjeak EU-a od 67,3), potrebno je još intenzivnije raditi na ostvarenju cilja digitalnog desetljeća, potpune dostupnosti ključnih javnih usluga na internetu.

Kako bi se intenzivirali naponi na području digitalne transformacije te jačanju digitalne konkurentnosti Hrvatske, donesena je Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine. Provedbom Strategije omogućit će se uvjeti za višestruko povećanje udjela IKT sektora u BDP-u Hrvatske (s 4,5% na 13% BDP-a), rast udjela zaposlenih u IKT-u u ukupnom broju zaposlenih (s 3,6% na 8%) te će se osigurati značajno unaprjeđenje digitalnih vještina građana, poduzetnika i javnih službenika i intenziviranje procesa digitalne transformacije u korist građana, poduzeća i okoliša.

Nastavljeni su naponi na provedbi politika u području digitalne transformacije javne uprave u okviru Nacionalnog plana razvoja javne uprave za razdoblje od 2022. do 2027. godine. Nacionalnim planom predviđena je provedba 4 reforme i 21 pripadajuće investicije u području digitalne transformacije javne uprave, ukupne procijenjene vrijednosti ulaganja od 170,84 milijuna eura. Reforme i ulaganja predviđeni Nacionalnim planom financiraju se sredstvima NPOO-a u okviru podkomponente „Digitalna transformacija društva i javne uprave” (C2.3.) a usmjerene su na 4 prioriteta područja: pružanje javnih e-usluga, digitalizacija procesa u javnoj upravi, digitalna razmjena podataka i digitalizacija upravnog postupanja. Tijekom 2022. nastavljena je provedba 8 investicija usmjerenih na procese digitalne transformacije javne uprave, života građana, poslovnih subjekata i društva u cjelini.

U skladu sa strateškim okvirom za digitalnu transformaciju gospodarstva, u 2022. usvojen je PKK 2021. - 2027. U okviru politike PO 1 „Pametnija Europa promicanjem inovativne i pametne gospodarske preobrazbe“ osigurana je alokacija za provedbu operacija s aktivnostima daljnje podrške nacionalnom inovacijskom sustavu i dugoročnom razvoju digitalizacije gospodarstva, kroz izradu i pružanje savjetodavnih i stručnih usluga korisnicima u procesu digitalne transformacije, a posebno mikro, malim i srednjim poduzećima. Ukupan iznos predviđen za provedbu navedenih operacija u okviru PKK 2021. - 2027. iznosi 45,12 milijuna eura.

U 2022. pokrenuta je provedba NPOO investicije „Nadogradnja Centra dijeljenih usluga (CDU) (C2.3. R3-I1)“. Daljnjim razvojem postojećeg CDU-a uspostaviti će se najmodernija razvojna okolina za postojeći državni oblak u sklopu kojeg će korisnicima biti dostupne nove funkcionalnosti. Njima će se poboljšati interoperabilnost platforme CDU, unaprijediti njena kvaliteta i sigurnost u radu, korisnicima olakšati razvoj i implementacija aplikacija te omogućiti napredno skladištenje podataka i njihova analiza, uz primjenu alata umjetne inteligencije. Temeljem novih funkcionalnosti, do kraja 2023. u okviru CDU-a osigurat će se interoperabilnost s više od 300 institucija u Hrvatskoj.

Radi nastavka digitalne transformacije usluga državne i javne administracije za poslovni sektor i poticanja većeg broja poslovnih korisnika na korištenje usluga mrežnog pokretanja poslovanja u Hrvatskoj, pokrenuta je provedba investicije „Digitalizacija usluga državne i javne administracije prema poslovnom sektoru (G2B)“ (C1.1.1. R1-I1). U okviru investicije provode se aktivnosti unaprjeđenja platforme START, koja je pokrenuta 2019. s ograničenim opsegom usluga zbog čega se određeni regulatorni postupci ne mogu dovršiti putem platforme. Kako bi se omogućila cjelovita digitalizacija javnih usluga za poslovni sektor putem platforme START, provest će se povezivanje i integriranje s javnim registrima i bazama podataka, nadograditi nove

funkcionalnosti za plaćanje javnih naknada te implementirati paket novih potpuno digitaliziranih javnih usluga za poslovne korisnike.

U skladu sa Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu („Narodne Novine“, broj: 62/17), Hrvatska je dosad, putem uspostavljenog eIDAS (eng. *electronic Identification Autentification Security*) čvora, omogućila državljanima 22 države članice EU-a prijavljivanje na elektroničke usluge u Hrvatskoj s njihovim nacionalnim vjerodajnicama. Kako bi se uspješno završio proces otvaranja eIDAS notifikacije NIAS sustava i vjerodajnice elektroničke osobne iskaznice državama članicama EU, te kako bi se hrvatskim građanima omogućilo korištenje naših nacionalnih vjerodajnica za prijavu na javne e-usluge koje se pružaju u drugim državama članicama, nastavljeni su napori na spajanju s Francuskom, Islandom, Lihtenštajnom i Rumunjskom, dok je spajanje s Mađarskom, Irskom i Bugarskom u testnoj fazi.

Nastavljeni su napori na unaprjeđivanju javnih e-usluga kao i povezivanju srodnih regulatornih postupaka koje provode različita državna i javna tijela u jednu uslugu u okviru platforme e-građani. Rezultati navedenih unaprjeđenja vidljivi su i u povećanju broja hrvatskih građana koji redovno koriste javne e-usluge usluge putem portala e-građani. Tijekom 2022. bilo ih je ukupno 1,7 milijuna, što predstavlja povećanje od 13% u odnosu na 2021., a putem portala omogućeno im je korištenje više od 100 javnih usluga.

Kao dio napora u području digitalne transformacije rada javne uprave, uvodi se hibridni model rada u sva državna tijela. Uvođenje hibridnog modela rada temelji se na fleksibilnim radnim uvjetima sukladno Direktivi (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika.

Pokrenute su aktivnosti na provedbi investicije „Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja“ (C2.3. R4-I1). U okviru investicije u 2023. će se provesti javni poziv za provedbu projekata razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa, ukupne predviđene alokacije u iznosu većem od 106 milijuna eura. Provedbom ulaganja u okviru poziva omogućit će se povezivost mrežama vrlo velikog kapaciteta za 100.000 hrvatskih kućanstava (700.000 stanovnika) i dostupnost usluga pristupa s brzinama od najmanje 1 Gbit, za škole, sveučilišta, istraživačke centre, prometna čvorišta, bolnice te javna tijela i institucije. U skladu s uvjetima poziva, 55% kućanstava koja će biti obuhvaćena ulaganjima nalazi se u ruralnim područjima, 26% u prigradskim područjima, a 19% u urbanim područjima. Očekuje se da će se, provedbom Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa, omogućiti da do kraja 2023. mrežama vrlo velikog kapaciteta bude pokriveno ukupno 240.000 kućanstava. Planira se javnim financiranjem nadopuniti privatna ulaganja kako bi se dodatnih 210.000 kućanstava pokrilo svjetlovodnom mrežom.

12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima

12.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početa vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Razlika u regionalnom BDP-u po stanovniku	3,10 (2017.)	2,5	2,90 (2020.) ⁷

12.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima

Razvoj potpomognutih i brdsko-planinskih područja

Prema važećoj Odluci o obuhvatu i razvrstavanju jedinica lokalne samouprave koje stječu status brdsko-planinskog područja (NN 24/19), ukupno 85 jedinica lokalne samouprave ima status brdsko-planinskog područja. Brdsko-planinska područja dugoročno su suočena s iznadprosječnim gubitkom stanovništva, nepovoljnim ekonomskim procesima, kao i s nepovoljnim prometnim položajem zbog svojih geomorfoloških i klimatskih specifičnosti. Zbog navedenog, imaju status područja od interesa i pod posebnom su zaštitom Republike Hrvatske.

Cilj upravljanja razvojem brdsko-planinskih područja je osigurati preduvjete za jačanje konkurentnosti i ostvarenje razvojnih potencijala tih područja u skladu s njihovim posebnostima. Takvim se pristupom doprinosi održivom gospodarskom razvoju hrvatskih regija, ali i smanjenju regionalnih razlika te teritorijalnoj, gospodarskoj i društvenoj koheziji uz poboljšanje pristupa i dostupnosti infrastrukture na brdsko-planinskim područjima.

S ciljem učinkovitog upravljanja te definiranja relevantnih mjera za poticanje razvoja brdsko-planinskih područja, u veljači 2022. donesen je Program razvoja brdsko-planinskog područja za razdoblje 2022. - 2025. U okviru Programa provedena je opsežna analiza dosadašnjeg sustava poticanja jedinica sa statusom brdsko-planinskog područja te je temeljem rezultata analize utvrđen četverogodišnji okvir za djelovanje svih ključnih dionika razvoja brdsko-planinskih područja i poticanja jačanja specifičnih sektora karakterističnih za brdsko-planinska područja. Sredstva podrške u okviru Programa namijenjena su za provedbu projekata s područja 85 jedinica lokalne samouprave koja imaju status brdsko-planinskog područja. Provedbom mjera i ulaganja predviđenih Programom doprinijet će se povećanju zaposlenosti, demografskoj revitalizaciji te ublažavanju specifičnih geomorfoloških, klimatskih i prometnih ograničenja brdsko-planinskih područja. Indikativna financijska sredstva za provedbu mjera i ulaganja predviđenih Programom iznosi 127 milijuna eura, a financirat će se sredstvima Integriranog teritorijalnog programa 2021. - 2027. (u daljnjem tekstu: ITP 2021. - 2027.), kao i sredstvima Državnog proračuna.

⁷ Pokazatelj se odnosi na omjer BDP-a po stanovniku najrazvijenije županije (Grad Zagreb) u odnosu na najmanje razvijenu županiju (Virovitičko-podravska županija)

Tijekom 2022., u okviru poziva iz Programa podrške brdsko-planinskim područjima, ugovorena je provedba 86 infrastrukturnih projekata ukupne vrijednosti 4,43 milijuna eura. Podržanim projektima se, osim izgradnje i održavanja prioritetne prometne infrastrukture, sufinancira i izgradnja te modernizacija ukupno 25 objekata društvene i socijalne infrastrukture jedinica lokalne samouprave na brdsko-planinskim područjima.

Prema Odluci o razvrstavanju JLP(R)S-ova prema stupnju razvijenosti (NN br. 132/17), ukupno 303 jedinice lokalne samouprave i 12 jedinica regionalne samouprave u Hrvatskoj ocijenjene su kao potpomognuta područja. U većini potpomognutih područja bilježe se negativna demografska, gospodarska i socijalna kretanja, zbog čega se nastavljaju naponi u podršci ulaganjima u potpomognuta područja i područja s razvojnim posebnostima, kojima se doprinosi njihovom razvoju u skladu s razvojnim posebnostima i načelima održivog razvoja, uz omogućavanje preduvjeta za razvoj gospodarstva, demografsku revitalizaciju i poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

S ciljem utvrđivanja konkretnih mjera i projekata za razvoj potpomognutih područja, kao i izvora sredstava za njihovu provedbu, tijekom 2022. donesen je Program održivog društvenog i gospodarskog razvoja potpomognutih područja 2022. - 2025. Svrha donošenja Programa je osigurati sustavno djelovanje kroz provedbu mjera i politika koje će omogućiti demografski i gospodarski oporavak potpomognutih područja, poticanjem rasta i razvoja investicija, poticanjem zadržavanja i povratka raseljenog te poticanjem naseljavanja stanovništva na potpomognuta područja, posebno one dobi i onih zanimanja koji obavljanjem svoje djelatnosti mogu doprinijeti gospodarskom i društvenom razvoju potpomognutih područja. U okviru Programa utvrđeno je 7 skupina poticajnih mjera: gospodarske, socijalne, fiskalne, demografske, mjere stambenog zbrinjavanja, mjere jačanja administrativnih kapaciteta, te mjere za provedbu programa integriranih teritorijalnih ulaganja. Indikativna financijska sredstva za provedbu mjera i projekata predviđenih Programom iznose 126 milijuna eura, a financirat će se sredstvima ITP 2021. - 2027., kao i sredstvima Državnog proračuna.

Tijekom 2022., osim pripreme poziva za nadolazeće financijsko razdoblje, nastavljeni su naponi na provedbi javnih poziva u okviru nacionalnih programa radi osiguravanja preduvjeta za nastavak gospodarske i socijalne revitalizacije. U 2022. objavljeni su javni pozivi u okviru sljedećih nacionalnih programa: Programa održivog razvoja lokalne zajednice, Programa održivog razvoja lokalne zajednice za područje Sisačko-moslavačke županije, Programa za poboljšanje infrastrukture na područjima naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina, Programa za unaprjeđenje infrastrukture na područjima naseljenim pripadnicima romske nacionalne manjine, Programa regionalni razvojni projekti te Programa podrške gospodarskoj revitalizaciji Slavonije, Baranje i Srijema. U okviru javnih poziva provedenih putem navedenih Programa, tijekom 2022. ugovorena je dodjela bespovratnih sredstava za provedbu 639 infrastrukturnih projekata ukupne vrijednosti 41,13 milijuna eura. U sklopu ugovorenih projekata predviđene su investicije u izgradnju, modernizaciju i dogradnju objekata javne namjene iz područja društvene, komunalne, socijalne i prometne te gospodarske infrastrukture, čime se doprinosi poboljšanju životnih uvjeta, gospodarskom oporavku te jačanju konkurentnosti jedinica lokalne samouprave na potpomognutim područjima.

Također, nastavljeni su naporu u okviru Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara na pružanju financijske potpore za institucije, organizacije civilnog društva, poduzetnike i građane u provedbi razvojnih projekata na području Vukovara. Tijekom 2022. u okviru potpora koje osigurava Fond, ugovoreno je sufinanciranje provedbe 104 projekta usmjerena na razvoj gospodarstva i izgradnju prateće infrastrukture. Dodijeljena je potpora za sufinanciranje projekata u iznosu od 9,34 milijuna eura za podržavanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta, razvoja prometne, komunalne i društvene infrastrukture te omogućavanja uvjeta za društveni i gospodarski oporavak Grada Vukovara.

Razvoj pametnih i održivih otoka

Iako su pojedini otoci, odnosno njihova područja, dosegli značajan nivo razvijenosti u odnosu na prethodno razdoblje, i dalje je potrebno ulagati velike napore u njihov daljnji razvoj kako bi se otočno stanovništvo motiviralo na ostanak na otocima i po mogućnosti povećao broj, naročito mladih i radno sposobnih otočana. Stoga je tijekom 2022., stvaranjem prilika i mogućnosti za jačanje gospodarstva, poboljšanjem životnih uvjeta te poticanjem razvoja gospodarskih aktivnosti i održivog korištenja otočnih resursa, nastavljeno stvaranje preduvjeta za ostanak stanovništva na otocima i njihov održiv razvoj.

Radi poboljšanja održivosti i samodostatnosti zajednica na otocima, proveden je javni poziv u okviru Programa razvoja otoka za 2022. U okviru poziva sklopljeno je 55 ugovora malih infrastrukturnih projekata koji se odnose na izgradnju, rekonstrukciju, obnovu i adaptaciju komunalne, društvene, i poduzetničke infrastrukture, kao i projekata poboljšanja energetske učinkovitosti, u ukupnoj vrijednosti od 2,41 milijun eura.

Radi poticanja gospodarskih aktivnosti i očuvanja radnih mjesta na otocima, proveden je poziv za dodjelu potpora male vrijednosti gospodarstvenicima koji djelatnost obavljaju na otocima za 2022. Tijekom izvještajnog razdoblja, u okviru poziva odobreno je korištenje potpore male vrijednosti za 505 otočnih poslodavaca za što je izdvojeno ukupno 1,09 milijuna eura.

Nadalje, proveden je javni poziv za prijavu projekata poticanja razvoja civilnog društva na otocima. Za provedbu 35 projekata organizacija civilnog društva dodijeljena je financijska potpora u iznosu od 99.542 eura, s ciljem poticanja razvoja i jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva na otocima te podržavanja njihovog umrežavanja u području očuvanja prirodne i kulturne baštine otoka, jačanja obrazovnih kapaciteta i provedbe sportskih aktivnosti, pružanja i jačanja socijalne i zdravstvene skrbi te postizanja uključivog i održivog gospodarskog razvoja.

Radi poticanja proizvodnje i plasmana te promocije izvornih i inovativnih otočnih proizvoda, proveden je javni poziv za dodjelu prava korištenja oznake „Hrvatski otočni proizvod“ za 2022. Dodjelom ove oznake potiče se očuvanje izvornih otočnih proizvoda dobivenih iz otočnih sirovina, afirmira se tradicionalna proizvodnja i daje se poticaj samozapošljavanju, kreativnom i inovativnom poduzetništvu te zaštiti otočnog okoliša. Temeljem provedenog poziva, pravo korištenja oznake „Hrvatski otočni proizvod“ dobilo je 14 otočnih subjekata (proizvođača) za 21 proizvod. Dosad je ova oznaka dodijeljena 351 otočnom subjektu za 1.265 proizvoda s 26 otoka i poluotoka Pelješca.

Radi poboljšanja uvjeta života stanovništva i poslovanja gospodarstvenika u naseljima/dijelovima otočnih naselja koji nisu priključeni na sustav javne vodoopskrbe, nastavljeno je sufinanciranje troškova prijevoza i opskrbe stanovnika na otocima koji nisu priključeni na sustav javne vodoopskrbe zdravstveno ispravnom vodom za ljudsku potrošnju. Tijekom 2022. sufinanciranje troškova prijevoza vode bilo je omogućeno za stanovnike na 28 otoka, za što je izdvojeno ukupno 2,44 milijuna eura.

Otočne specifičnosti prepoznate su i dodatno naglašene u Višegodišnjem financijskom okviru Europske unije za razdoblje od 2021. do 2027. u kojem je, za provedbu ciljanih intervencija na otocima i korištenje sredstava EU-a namijenjenih isključivo otočnim razvojnim projektima, u okviru ITP-a 2021. - 2027. osigurano 150 milijuna eura. Ovime su otoci dobili dodatnu mogućnost financiranja otočnih projekata lokalnog i regionalnog značaja pored onih mogućnosti koje imaju i iz drugih programa financiranih sredstvima EU-a, kao i iz nacionalnih izvora putem mjera i programa koje se provode u okviru Zakona o otocima. Operacije namijenjene otocima unutar ITP-a utvrđene su na način da pokrivaju specifične potrebe otoka u području društvene, javne i poslovne infrastrukture, zaštite okoliša, prilagodbe klimatskim promjenama, valorizacije kulturne baštine i usluga, poticanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. Tijekom 2022. pokrenute su aktivnosti obalno-otočnih županija na izradi županijskih teritorijalnih strategija za razvoj otoka, glavnih preduvjeta za korištenje sredstava u okviru ITP-a na otocima, te se njihovo usvajanje očekuje u narednom razdoblju

Prema podacima za 2022., broj gospodarskih subjekata koji obavljaju djelatnost na otocima iznosio je 5.480 i bio je veći za 4,4% u odnosu na 2021. Prihodi otočnih gospodarstvenika iznosili su u 2022. ukupno 2,146 milijardi eura, odnosno 27,64% više u odnosu na 2021. Zaposlenost u trgovačkim društvima sa sjedištem na otocima je u 2022. bila najveća dosad zabilježena, a iznosila je 25.729 zaposlenih, odnosno 11,7% više u odnosu na 2021. Prosječna mjesečna neto plaća na otocima u 2022. porasla je na 812,53 eura (9,2% veća nego 2021.), ali je i dalje 25% niža od prosječne neto plaće u Hrvatskoj (1.015,73 eura). Prema konačnim rezultatima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj iz 2021., na 53 naseljena otoka živi ukupno 127.838 stanovnika, što u odnosu na podatke iz Popisa provedenog 2011. predstavlja smanjenje od 3,7% (4.918 stanovnika manje), no značajno je manje od pada stanovništva koji je zabilježen na nacionalnoj razini (9,64%). Navedeni podaci pokazuju kako se provedbom politika prilagođenih otocima, odnosno stvaranjem prilika i mogućnosti za jačanje gospodarstva, poboljšanjem životnih uvjeta te poticanjem razvoja gospodarskih aktivnosti i održivog korištenja otočnih resursa, mogu umanjiti negativni demografski trendovi te omogućiti uvjeti za ostanak stanovništva na otocima i osigurati njihov održiv društveni i gospodarski razvoj u budućnosti.

13. Jačanje regionalne konkurentnosti

13.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Regionalni indeks konkurentnosti RCI 2.0 (EU) ⁸	73,8 (2019.)	87,64	80,6 (2022.) ⁹

13.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Jačanje regionalne konkurentnosti

Pametna specijalizacija i jačanje pozicije regionalnoga gospodarstva u globalnim lancima vrijednosti

Prema podacima revidiranog Regionalnog indeksa konkurentnosti (RCI 2.0), Hrvatska je unatoč posljedicama pandemije COVID-19, ratu u Ukrajini i narušenoj stabilnosti dobavnih lanaca, poboljšala regionalnu konkurentnost te je sukladno novoj metodologiji izračuna u 2022. ostvarila vrijednost 80,6 (Panonska Hrvatska 71, Jadranska Hrvatska 77, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska 90).

Međutim, vidljive razlike u konkurentnosti ukazuju na potrebu da se javnim politikama i daljnjim ulaganjima nastavi promicati uzlazna konvergencija, čime se manje konkurentnim regijama pomaže u poboljšavanju rezultata, istodobno osiguravajući da svi dijelovi Hrvatske imaju jednake razvojne šanse. Ravnomjerni regionalni razvoj okosnica je javnih politika u Hrvatskoj, a potpisivanjem Sporazuma o partnerstvu s Europskom komisijom u rujnu 2022., Hrvatska je za promicanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije svojih regija te provedbu zelene tranzicije i digitalne transformacije, za razdoblje od 2021. do 2027. godine osigurala ukupno 9 milijardi eura sredstava kohezijske politike.

Početakom 2022. na snagu je stupila nova Karta regionalnih potpora Republike Hrvatske za razdoblje od 2022. do 2027. godine. Ranije izvršena podjela na dvije NUTS regije pokazala se tijekom primjene neadekvatnom i nepravednom za vođenje regionalne politike, s obzirom na to da je intenzitet potpore bio 25%, bez obzira na regiju ulaganja. Prema novoj Karti regionalnih

⁸ Izdanje Indeksa regionalne konkurentnosti iz 2022. temelji se na ažuriranoj metodologiji i stoga je uz naziv indeksa navedena oznaka RCI 2.0. Rezultati za 2016. i 2019. su ponovno izračunati pomoću nove metodologije i označeni kao RCI 2.0, izdanje 2016. i RCI 2.0, izdanje 2019. Ljestvica s rezultatima ne zamjenjuje RCI ljestvicu objavljenu 2016. i 2019., izrađenu prema staroj metodologiji. Zbog toga se ocjene za RCI 2.0 2019. i RCI 2.0 2016. objavljuju bez rangiranja

⁹ RCI 2.0 temelji se na statističkim regijama NUTS 2. Početna i ostvarena vrijednost pokazatelja za Hrvatsku je izračun prosjeka rezultata RCI 2.0 za sljedeće NUTS2 regije: Grad Zagreb (sa Sjevernom Hrvatskom), Panonska i Jadranska Hrvatska. Prosjek za EU=100

Izvor: https://ec.europa.eu/regional_policy/assets/regional-competitiveness/index.html#/, pristupljeno 17. srpnja 2023.

potpora, administrativne jedinice Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska i Sjeverna Hrvatska utvrđene su kao „A“ područja, a administrativna jedinica Grad Zagreb kao „C“ područje, na kojima se mogu dodjeljivati regionalne potpore. Primjenom nove Karte koja sadrži 4 NUTS2 regije, omogućuje se značajno povišenje stopa sufinanciranja investicija primjenom regionalnih potpora. To konkretno znači gotovo dvostruko podizanje razine dopuštenih maksimalnih intenziteta potpora za ulaganje, s prijašnjih unificiranih 25% za područje cijele Hrvatske, na 35% za Grad Zagreb (10% više), 40% za Jadransku Hrvatsku (15% više), odnosno na 50% za Panonsku i Sjevernu Hrvatsku (25% više). Također, Zaključkom Vlade o prihvaćanju Prijedloga izmjene Karte regionalnih potpora za razdoblje od 2022. - 2027. godine, iz prosinca 2022., uvećan je maksimalni intenzitet potpora na 60% za Sisačko-moslavačku županiju (10% više) zbog činjenice kako se radi o jednoj od najslabije razvijenih županija, dodatno pogođenoj i oslabljenoj učincima razornog potresa iz prosinca 2020.

S ciljem jačanja atraktivnosti i pozicije regionalnog gospodarstva u globalnim lancima vrijednosti, kroz proces industrijske tranzicije hrvatskih NUTS 2 regija, u koji su uključene Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska i Sjeverna Hrvatska, u studenom 2021. doneseni su Planovi za industrijsku tranziciju Panonske, Jadranske i Sjeverne Hrvatske. Planovima za industrijsku tranziciju definirani su i smjerovi promjena te transformacijski *roadmap* koji će se financirati u okviru ITP-a 2021. - 2027. iz specifičnih ciljeva 1.1. Razvoj i jačanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta te prihvaćanje naprednih tehnologija, 1.3. Jačanje održivog rasta i konkurentnosti MSP-ova i otvaranje radnih mjesta u njima, među ostalim i kroz produktivna ulaganja, te 1.4. Razvoj vještina za pametnu specijalizaciju, industrijsku tranziciju i poduzetništvo, u ukupnoj alokaciji od 536 milijuna EUR-a. U 2022., u suradnji s dionicima regionalnih lanaca vrijednosti, izrađeno je 14 akcijskih planova regionalnih lanaca vrijednosti te je provedeno ažuriranje Planova za industrijsku tranziciju, sukladno donesenom ITP 2021. - 2027.

U skladu s provedbenim okvirom Planova za industrijsku tranziciju, za sve 3 regije će se provesti ciljani javni pozivi za poslovni sektor kojima će se dionike podržati u jačanju konkurentnosti i tranziciji prema tržišnim nišama više dodane vrijednosti u okviru regionalnih lanaca vrijednosti (u daljnjem tekstu: RLV). Pružit će se podrška strateškim partnerstvima za inovacije u okviru regionalnih lanaca vrijednosti (320 milijuna eura), inovacijskim klasterima (10 milijuna eura), MSP-ovima u svrhu rasta i razvoja prema nišama više dodane vrijednosti (90 milijuna eura) te razvoju pametnih vještina za industrijsku tranziciju (15 milijuna eura). Također, za ulaganje u poduzetničku i poslovnu infrastrukturu dodijelit će se alokacija od 66 milijuna eura (za potpomognuta i brdsko-planinska područja) te alokacija od 30 milijuna eura (za ITU urbana područja), sve s ciljem jačanja ekosustava za poduzetnike te poticanja rasta i razvoja *startup*-ova i MSP-ova u nišama više dodane vrijednosti u okviru RLV-ova u navedenim područjima.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi mapiranje ključnih dionika regionalnih lanaca vrijednosti u svrhu stvaranja strateških foruma te nastavka procesa kontinuiranog poduzetničkog otkrivanja. U RLV-ove Panonske, Sjeverne i Jadranske Hrvatske trenutno je prijavljeno više od 1.200 poduzetnika, znanstveno-istraživačkih organizacija, klastera te drugih dionika koji svojim djelovanjem aktivno doprinose razvoju RLV-ova.

Razvoj pametnih i održivih gradova

Za razvoj pametnih i održivih gradova s naglaskom na boljem upravljanju, čistom okolišu i prometu, visokotehnoškom gospodarstvu te kvaliteti življenja, korištenjem mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja (u daljnjem tekstu: ITU), u financijskom razdoblju 2014. - 2020. provode se mjere održivog urbanog razvoja u 8 velikih gradova (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Slavonski Brod, Pula i Karlovac)¹⁰. Ulaganja su usmjerena na razvoj poduzetništva, unaprjeđenje kulturne baštine u svrhu razvoja turizma, revitalizaciju zapuštenih *brownfield* područja, poboljšanje usluga javnog prijevoza, obnovu sustava toplinarstva, borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti, te poboljšanje pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama.

Do kraja 2022. ukupno je iz OPKK 2014. - 2020. u okviru ITU mehanizma sklopljeno 128 ugovora, ukupne vrijednosti bespovratnih sredstava 311,72 milijuna eura, odnosno 104% ukupne alokacije dostupne Hrvatskoj za provedbu ITU mehanizma u financijskom razdoblju 2014. - 2020. Od navedenog iznosa, korisnicima je isplaćeno ukupno 129,66 milijuna eura, odnosno 42% ugovorenih bespovratnih sredstava, od čega je tijekom 2022. korisnicima isplaćeno 62 milijuna eura. Do kraja 2022., u okviru OPULJP 2014. - 2020. ugovoreno je ukupno 88 ITU projekata, za što je korisnicima isplaćeno više od 7 milijuna eura.

U okviru višegodišnjeg financijskog okvira EU za financijsko razdoblje 2021. - 2027. planirano je proširenje ITU mehanizma na 22 grada (Bjelovar, Dubrovnik, Čakovec, Gospić, Karlovac, Koprivnica, Krapina, Osijek, Pazin, Požega, Pula, Rijeka, Sisak, Slavonski Brod, Split, Šibenik, Virovitica, Varaždin, Vinkovci, Vukovar, Zadar i Zagreb), a ulaganja će biti usmjerena upravo na provedbu javnih politika za razvoj pametnih i održivih gradova. U tom kontekstu, u prosincu 2022. donesen je ITP 2021. - 2027. ukupne vrijednosti 1,67 milijardi eura, u okviru kojeg je za provedbu javnih politika za razvoj pametnih i održivih gradova osigurano 681,3 milijuna eura. Kako bi se utvrdilo ispunjavaju li potencijalni gradovi središta urbanih područja preduvjete za provedbu ITU mehanizma u razdoblju 2021. - 2027., u prosincu 2022. objavljen je ograničeni poziv temeljem kojeg su ciljani gradovi dostavili nacрте svojih Strategija razvoja urbanih područja (u daljnjem tekstu: SRUP), akata kojima se ispunjavaju preduvjete za korištenje ITU mehanizma u skladu s Višegodišnjim financijskim okvirom za razdoblje 2021. - 2027. Usvajanje SRUP-ova za sve gradove središta urbanih područja kao i sklapanje Sporazuma o provedbi ITU mehanizma s odabranim gradovima središtima urbanih područja u očekuje se u narednom razdoblju.

¹⁰ Za provedbu ITU mehanizma u financijskom razdoblju 2014. - 2020. odabrano je 7 najvećih urbanih središta: urbane aglomeracije Zagreb, Split, Rijeka i Osijek (s više od 100.000 stanovnika) te urbana područja Zadar, Pula i Slavonski Brod (s više od 50.000 stanovnika u središnjim naseljima). Izmjenom OPKK 2014. - 2020. koja je usvojena od strane Europske komisije 31. srpnja 2020., mogućnost korištenja ITU mehanizma dobio je i Grad Karlovac s okolnim područjem

Napredak u provedbi horizontalnih prioriteta Nacionalne razvojne strategije

Nastavljeni su napori na provedbi javnih politika kojima se jamče i osiguravaju ravnopravnost, slobode i prava svakog čovjeka, uz unaprjeđivanje cjelokupnog sustava zaštite i promicanja ljudskih prava i prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj.

Tijekom 2022. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, u suradnji s predstavnicima tijela državne uprave, organizacijama civilnog društva, neovisnim tijelima za zaštitu ljudskih prava i predstavnicima akademske zajednice, izradio je Prijedlog Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine, zajedno s dva pripadajuća akcijska plana za 2023. Nacionalnim planom će se kroz višegodišnje planiranje osigurati koordinirano djelovanje tijela državne uprave na području zaštite ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije te će se nadopuniti postojeće sektorske politike i podignuti razinu znanja i svijesti o jednakosti, kako bi svi građani mogli ostvarivati svoja prava zajamčena Ustavom i međunarodnim ugovorima za zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije. Nacionalni plan i pripadajući akcijski planovi su prosincu 2022. upućeni u postupak javnog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću te je usvajanje planirano za prvi kvartal 2023. godine

U veljači 2022., temeljem Odluke Vlade, pokrenut je postupak izrade Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2022. do 2027. i pratećeg Akcijskog plana za razdoblje do 2025. Nacionalni plan će biti u potpunosti usklađen s EU strategijom suzbijanja trgovanja ljudima za razdoblje od 2021. do 2025. te relevantnim preporukama međunarodnih organizacija upućenih Hrvatskoj na području suzbijanja trgovinom ljudima (OESS, Vijeće Europe - GRETA, Državno tajništvo SAD-a - TIP Report), kao i preporukama iz Evaluacije nacionalnog referalnog sustava suzbijanja trgovanja ljudima iz listopada 2021. Za potrebe izrade Nacionalnog plana formirana je Radna skupina s 24 člana predstavnika nadležnih tijela i institucija uključenih u suzbijanje trgovine ljudima, pod vodstvom Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Tijekom 2022. godine dovršena je izrada Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2022. do 2027. godine te pripadajućeg Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, nositelj kojih je Ured za ravnopravnost spolova. Na tekstu je radila Radna skupina koja je brojala 21 člana, predstavnike tijela državne uprave, jedinica lokalne/regionalne samouprave, znanstvene zajednice i nevladinog sektora. Budući da je ravnopravnost spolova kao područje navedeno u Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine kao horizontalni prioritet, u tom smislu sve javne politike i prioriteti u Nacionalnoj razvojnoj strategiji te u aktima strateškog planiranja koji proizlaze iz Strategije provode se s ciljem uspostavljanja ravnopravnosti i promicanja jednakih mogućnosti. Nacionalni plan komplementaran je i s prioritetima Strategije za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2018. do 2023. godine te s prioritetima Strategije za rodnu ravnopravnost Europske komisije od 2020. do 2025. godine, a podupire i Ciljeve održivog razvoja UN-a (podcilj 5: ravnopravnost spolova).

Nastavljeni su naponi u okviru provedbe Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine. U 2022. se u odnosu na početne vrijednosti neznatno povećao obuhvat djece pripadnika romske nacionalne manjine (3-6 godina) predškolskim odgojem i obrazovanjem na 24%, dok je udio djece pripadnika romske nacionalne manjine koja pohađaju razrede u kojima je većina ili su svi učenici Romi, nažalost nastavio negativan trend te sada iznosi visokih 53%. U području zapošljavanja zabilježen je značajan pomak prema ciljanim vrijednostima u odnosu na udio zaposlenih pripadnika romske nacionalne manjine (s 18,3% na 41%), kao i u odnosu na smanjenje udjela mladih koji se ne obrazuju, ne rade niti ne usavršavaju (s 63,30% na 49%). No, i dalje zabrinjava jaz između Roma i Romkinja u zapošljavanju, koji se u međuvremenu gotovo udvostručio (s 21,40% na 40%) te ukazuje na potrebu snažnijeg djelovanja u smjeru zapošljavanja Romkinja kako bi se vrijednost jaza smanjila na planiranih 10,7%. Nadalje, u kontekstu prijavljivanja diskriminacije, vidljivo je kako pokrenute mjere i aktivnosti proizvode samo ograničene ishode te je udio Roma koji su doživjeli diskriminaciju u posljednjih 12 mjeseci, u 2022. neznatno smanjen na 27% (s 28,2% u 2021.).

Nadalje, ostvareni su značajni pomaci u smanjenju stopa materijalne i stambene deprivacije i to kako kod opće populacije Roma tako i kod populacije romske djece. U odnosu na stopu teške materijalne deprivacije opće populacije Roma, koja je smanjena na 29%, premašena je ciljana vrijednost (35%), dok je kod populacije romske djece ostvaren značajan pomak u dostizanju ciljane vrijednosti pokazatelja (smanjenje sa 76% na 29%). Navedeno se može dovesti u vezu s provedbom aktivnosti Godišnjeg programa unapređenja životnih uvjeta pripadnika romske nacionalne manjine putem kojeg je pripadnicima romske nacionalne manjine od 2019. nadalje bilo osigurano opremanje domova sanitarnom opremom i aparatima bijele tehnike.

U 2022. je zabilježeno poboljšanje i u odnosu na stopu rizika od siromaštva opće populacije Roma koja je smanjena na 86% (93% u 2021.), dok je stopa rizika od siromaštva kod romske djece smanjena na 91% (95% u 2021.). Navedeno poboljšanje se može smatrati zadovoljavajućim, pogotovo imajući u vidu da je početak provedbe ključnih aktivnosti Nacionalnog plana usmjerenih na smanjenje rizika od siromaštva Roma i romske djece planiran za 2024. U području stanovanja, ostvareni su primjetni pomaci prema ciljanim vrijednostima pokazatelja uspješnosti. Smanjio se udio stambeno depriviranih Roma (s 69% na 55%), a povećao se i udio romske populacije koje u kućanstvu ima priključak na sustav javne vodoopskrbe (s 66% na 80%). Jedini pokazatelj ishoda u području stanovanja na koji se u izvještajnom razdoblju nije uspjelo značajnije djelovati jest „udio romskog stanovništva koji živi u prenapučenim prostorima“, a koji i dalje iznosi visokih 84%. Podaci vezani uz razlike u očekivanom životnom vijeku Roma i Romkinja na razini populacije, ukazuju na negativan trend povećanja u odnosu na opću populaciju, a zabrinjavajuća je razlika u očekivanom životnom vijeku žena pripadnica romske nacionalne manjine kojima je prosječan životni vijek 15,7 godina kraći od opće populacije hrvatskih građana te 5 godina kraći od muških pripadnika romske zajednice. Posebno zabrinjava smanjivanje udjela osoba romske pripadnosti koje su incident diskriminacije spremne prijaviti nadležnim tijelima, koji se s relativno visokih 18% u 2021. smanjio na samo 5% u 2022.

Dostupni podaci upućuju na zaključak kako je potrebno intenzivirati napore u području odgoja i obrazovanja djece pripadnika romske manjine, smanjivanju rizika od siromaštva romske djece, većem zapošljavanju Romkinja, borbi protiv diskriminacije te smanjenju prenapučenosti u romskim kućanstvima i poboljšanju očekivanog trajanja životnog vijeka. Kako bi se doprinijelo uvjetima za poboljšanja u navedenim područjima, u listopadu 2022. pokrenut je postupak izrade drugog Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje 2023.-2025. Oformljena je Radna skupina za izradu Akcijskog plana, sastavljena od predstavnika nadležnih tijela, predstavnika romske nacionalne manjine, organizacija civilnog društva, akademske zajednice i pravobraniteljstva te je u studenom 2022. održan prvi sastanak Radne skupine, a donošenje Akcijskog plana se očekuje tijekom 2023.

Nadalje, tijekom 2022. je pokrenut postupak prilagodbe Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, novom Nacionalnom programu za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje 2023.-2025. Nacionalnim programom osigurava se operativna primjena prava zajamčenih Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti te se unaprjeđuju postojeće procedure i integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. U skladu sa strateškim ciljevima zaštite i promicanja ljudskih prava te načelima višerazinske i međusektorske suradnje, nastaviti će se senzibilizacija opće i stručne javnosti.

Nastavljeno je ugovaranje i potpora projektima u okviru prihvata Poziva “Jačanje kapaciteta OCD-a za odgovaranje na potrebe lokalne zajednice” čime su udruge aktivne na lokalnim razinama prepoznate kao važni akteri demokratskog društva, te podržane u pronalaženju najboljih rješenja, uzimajući u obzir lokalne potrebe i interese. Problemi s kojima se susreću lokalne zajednice su određeni specifičnim geografskim faktorima, ali i političkim i ekonomskim čimbenicima. Obzirom da su Organizacije civilnoga društva (u daljnjem tekstu: OCD) značajna karika u upravljanju i prevladavanju kriznih situacija, u 2022. je ugovoreno 164 projekta OCD-ova u ukupne vrijednosti 9,7 milijuna eura, od čega je isplaćeno 6,8 milijuna eura za ugovorene projekte. Na taj način se nastavila pružati pomoć i potpora OCD-ima na potresom razorenim područjima Grada Zagreba, Sisačko-moslavačke županije i Zagrebačke županije.

Tijekom 2022. nastavljeni su naponi na izradi Nacionalnog plana stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2023.-2030. godine. Nacionalni plan predstavlja akt strateškog planiranja kojim se utvrđuje politika Vlade u poticanju i daljnjem unapređenju normativnog, financijskog i institucionalnog okruženja za razvoj civilnoga društva te osiguravanju potpore djelovanju OCD-ova kao važnih čimbenika društveno-ekonomskog razvoja Hrvatske. Temeljem rada Radne skupine, sastavljene od predstavnika tijela javne uprave, akademske zajednice i predstavnika organizacija civilnoga društva, utvrđeni su posebni ciljevi i mjere Nacionalnog plana koji će se provoditi u razdoblju do 2030. godine, a donošenje Nacionalnog plana s pripadajućim Akcijskim planom se očekuje tijekom 2023.

Važnost prenošenja znanja i vještina na svim obrazovnim razinama i svim vidovima obrazovanja (formalnom, neformalnom i informalnom) je ključna društvena i gospodarska investicija, nužna za postizanje održivog razvoja gospodarstva i društva. Obzirom da se zbog prilagodbe društva visokotehnološkom razvoju, očekuje daljnji rast potreba za vještinama iz

STEM područja znanosti, Vlada je prepoznala potrebu za popularizacijom znanja u STEM područjima znanosti, uz pristup prilagođen ciljanim skupinama, ponajviše najmlađim generacijama. Stoga je Ured za udruge u 2022. nastavio provedbu Poziva „Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za popularizaciju STEM-a“, financiranog sredstvima iz OPULJP-a 2014.-2020. Tijekom 2022. su donesene su odluke o financiranju te je s korisnicima potpisano 10 ugovora o financiranju projekata OCD-ova ukupne vrijednosti 2,8 milijuna eura. Dosad su u okviru navedenog poziva provedena ukupno 63 projekta OCD-ova, ukupne vrijednosti 4,6 milijuna eura, kojima je podržana provedba više od 7.700 radionica u STEM područjima znanosti, na kojima je više od 52.000 djece i mladih dobilo priliku razviti prirodnoznanstvenu pismenost. Također, postavljeno je 118 trajnih postava u obrazovnim ustanovama na području Hrvatske i provedeno je 95 studijskih putovanja na kojima su uspostavljeni kontakti za nastavak suradnje i daljnje jačanje kapaciteta OCD-ova u području promoviranja vještina u STEM područjima znanosti. Obzirom na pozitivna iskustva i ostvarene rezultate u dosad provedenim projektima, planiran je nastavak aktivnosti popularizacije STEM područja znanosti i u novom financijskom razdoblju EU-a 2021.-2027., uz nadogradnju poziva u modalitet otvorenog privremenog poziva, kojim će se dodatno poboljšati kvaliteta projektnih prijedloga.

Zaključak o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, tijekom 2022. godine

Provedba NRS-a 2030. tijekom 2022. odvijala se u značajno izmijenjenim političkim i gospodarskim okolnostima. Otvaranje gospodarstava nakon pandemije COVID-19 i oporavak globalne potražnje za robama, doveli su do izraženih pritisaka na globalne opskrbe lance te uzrokovali porast cijena i produljivanje rokova isporuke. Dodatni pritisak na rast cijena, kako poljoprivrednih, tako i industrijskih proizvoda, uzročna je posljedica rata u Ukrajini. Tijekom 2022. zabilježeno je snažno ubrzanje inflacije, s 5,7% u siječnju, na prosječnu razinu od 13,3% u posljednjem tromjesečju 2022., ponajviše pod utjecajem povećanja cijena energenata i većine drugih kategorija primarnih sirovina na svjetskom tržištu.

Unatoč gotovo konstantnim kriznim razdobljima u posljednjih nekoliko godina, ostvaren je realni rast BDP-a od 6,3%, a zabilježen je i proračunski višak u iznosu od 0,4% BDP-a, uz smanjenje javnog duga od 10 postotnih bodova na 68,4% u odnosu na prethodnu godinu. Realni je rast hrvatskog robnog izvoza bio najviši od svih država članica EU-a te je ukupni izvoz robe i usluga dosegao razinu od 60,2% BDP-a, dok je udio BDP-a po stanovniku prema paritetu kupovne moći dosegao razinu od 73% prosjeka EU-a.

Tijekom 2022., uz značajan rast izvoza roba i usluga, jačanje konkurentnosti te poboljšanje djelotvornosti javnog i gospodarskog sektora, ostvaren je napredak u provedbi ciljeva NRS-a. Zbog nedostupnosti podataka o regionalnom BDP-u po stanovniku za izvještajno razdoblje, nije moguće utvrditi razinu uspješnosti provedbe strateškog cilja „Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima“ kroz pokazatelj uspješnosti, no prema podacima navedenima u opisu napretka pripadajućih prioritetnih područja javnih politika, može se zaključiti da je uspješno nastavljena provedba javnih politika i u navedenom cilju.

Hrvatska je u odnosu na 2021. blago nazadovala na ukupnoj ljestvici Indeksa (DESI) kojom se prati uspješnost Digitalne transformacije društva i gospodarstva, ali važno je istaknuti da je zabilježila snažan napredak u području ljudskog kapitala te pozitivan pomak u području digitalnih javnih usluga.

Hrvatsko tržište rada pokazalo se izuzetno otpornim te bilježi kontinuiran oporavak. Stopa zaposlenosti u dobnoj skupini od 20 do 64 godine, u odnosu na 2021., porasla je za 1,5 postotni bod te je za 2022. iznosila 69,7%, prosječni broj nezaposlenih osoba u odnosu na 2021. niži je za 15,1%, a udio privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima je smanjen na 14,6%. Uz višu aktivnost i nižu nezaposlenost na domaćem tržištu rada, u 2022. zabilježena je i niža stopa rizika od siromaštva, a smanjen je i udio osoba u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti na 19,9%. Iako je u 2021. Hrvatska zabilježila rast stope fertiliteta na 1,62 koji je premašio prosjek EU-a, prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2022., u odnosu na prethodnu godinu, broj živorođene djece pao je za 7,2%, a Hrvatska je zabilježila negativan prirodni prirast. Ukupan pad broja stanovnika djelomično je ublažen pojačanim useljavanjem, a prvi put od 2008., Hrvatska je u 2022. zabilježila pozitivan migracijski saldo.

Dobro makroekonomsko upravljanje i reforma javnog sektora rezultirali su i značajnim napretkom u konkurentnosti. Hrvatska je u 2022., među 63 analizirane zemlje, zabilježila najveći napredak na Svjetskoj ljestvici konkurentnosti (WCR) Instituta za razvoj poslovnog upravljanja (IMD) iz Lausannea, a najveća poboljšanja zabilježena su u području gospodarskih rezultata te u djelotvornosti javnog i poslovnog sektora.

Tijekom 2022. doneseno je ukupno 19, a izrađivano 24 dugoročna i srednjoročna akta strateškog planiranja od nacionalnog značaja koji će izravno poduprijeti provedbu razvojnih politika i ostvarenje strateških ciljeva NRS-a 2030, a krajem rujna potpisan je Sporazum o partnerstvu između Europske komisije i Republike Hrvatske, pravni okvir za korištenje bespovratnih sredstava fondova Europske unije iz Višegodišnjeg financijskog okvira u razdoblju 2021. do 2027. godine. Hrvatska je temeljem Sporazuma, za provedbu NRS-a 2030, iz proračuna Europske unije osigurala 9 milijardi eura (5,2 milijardi eura iz PKK 2021.-2027., 1,93 milijarde eura iz PULJP 2021.-2027., 1,57 milijardi eura iz ITP 2021.-2027. te 243,7 milijuna eura iz Programa za ribarstvo i akvakulturu).

Prilog 1 Zakonodavni okvir Izvješća i primjena načela transparentnosti

Obveza izrade i podnošenja godišnjeg izvješća o napretku u provedbi NRS-a 2030. propisana je odredbama zakonodavnog okvira kojeg čine Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („[Narodne novine](#)“, br.: [123/17](#), [151/22](#)) i Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („[Narodne novine](#)“, broj: [44/23](#)), (u daljnjem tekstu: zakonodavni okvir).

U skladu s odredbama zakonodavnog okvira:

- Godišnje izvješće o napretku u provedbi NRS-a 2030. sadrži opis napretka u provedbi svakog pojedinog strateškog cilja, podatke o ostvarenoj vrijednosti pokazatelja učinka te zaključka o provedbi tijekom izvještajnog razdoblja
- Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske Godišnje izvješće o napretku u provedbi NRS-a 2030. priprema na temelju podataka o provedbi u prethodnoj godini koje mu dostavljaju koordinatori za strateško planiranje tijela državne uprave te prema potrebi, lokalne i područne (regionalne) samouprave (regionalni i lokalni koordinatori)
- Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske o napretku u provedbi strateških ciljeva i ostvarivanju pokazatelja uspješnosti iz NRS-a 2030 Vlada izvješćuje jednom godišnje
- Vlada o napretku u provedbi strateških ciljeva i ostvarivanju pokazatelja uspješnosti iz NRS-a 2030. izvješćuje Hrvatski sabor jednom godišnje

S ciljem primjene načela transparentnosti sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem, izvješća o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije objavljuju se na mrežnoj stranici www.hrvatska2030.hr, putem koje Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske osigurava stalnu javnu dostupnost podataka vezanih za praćenje provedbe, izvješćivanje i vrednovanje provedbe NRS-a 2030.

Prilog 2 Pregled ostvarenih vrijednosti pokazatelja uspješnosti NRS-a 2030.

U skladu s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN, br. 123/17 i 151/22) Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave Hrvatske (NN, br. 44/23) napredak u provedbi ciljeva NRS-a 2030. prati se pokazateljima učinka.

Za potrebe pripreme Izvješća za 2022. godinu, koordinatori za strateško planiranje 23 tijela državne uprave i 3 Ureda Vlade, u skladu s nadležnostima za provedbu, prikupili su i provjerili podatke o ostvarenim vrijednostima za ukupno 26 pokazatelja uspješnosti, kojima se prati uspješnost provedbe 13 strateških ciljeva NRS-a 2030. Zaključno s 18. prosincem 2023., podaci o ostvarenim vrijednostima za 2022. bili su dostupni za 20 pokazatelja, dok se za 6 pokazatelja uspješnosti, posljednji dostupni podaci o ostvarenim vrijednostima odnose na 2021. i 2020. godinu.

Zbog izmjene metodologije ili uslijed kašnjenja u provođenju istraživanja i obradi podataka uzrokovanih pandemijom COVID-19, za 2 pokazatelja uspješnosti nisu bili dostupni noviji podaci o ostvarenim vrijednostima, u odnosu na prošlogodišnje izvješće. Kako nedostupnost ili kašnjenje u obradi podataka ne bi otežalo praćenje i upravljanje provedbom NRS-om 2030, za potrebe praćenja provedbe i izvješćivanja o napretku u provedbi dijela ciljeva korišteni su zamjenski pokazatelji. Umjesto podataka pokazatelja uspješnosti Indeksa globalne konkurentnosti (GCI), tijekom 2022., za potrebe praćenja provedbe strateških ciljeva Konkurentno i inovativno gospodarstvo, Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom, Globalna prepoznatljivost Hrvatske i Održiva mobilnost, korišteni su podaci pokazatelja Svjetska ljestvica konkurentnosti (WCR), Instituta za razvoj poslovnog upravljanja (IMD) iz Lausannea. Opis navedenog pokazatelja i pregled kriterija za izračun poretka Svjetske ljestvice konkurentnosti nalaze se u prilogu 5 Izvješća.

STRATEŠKI CILJ NRS 2030	NAZIV POKAZATELJA USPJEŠNOSTI NRS 2030.	POČETNA VRIJEDNOST	VRIJEDNOST GI NRS 2021.	VRIJEDNOST GI NRS 2022.	TREND KRETANJA POKAZATELJA
1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	70% (2021.)	73% (2022.)	
	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti * (WCR, IMD)	61. mjesto (2021.)	N/P	46. mjesto (2022.)	
	Europska ljestvica uspjeha u inoviranju (EIS)	25. mjesto u EU (2020.)	21. mjesto u EU-u (2021.)	22. mjesto u EU-u (2022.)	
	Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	0,97% (2018.)	1,25% (2020.)	1,43% (2022.)	
	Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a	52,3% (2019.)	52,5% (2021.)	60,2% (2022.)	
2. Obrazovani i zaposleni ljudi	PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika	479 bodova (čitalačka pismenost) (2018.)	nisu dostupni noviji podatci	475 (čitalačka pismenosti) (2022.)	
	Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	83% (2019.)	83,2% (2020.)	84,30% (2022.)	
	Duljina vremena kojeg učenici provode u nastavnom procesu (primarno i sekundarno obrazovanje)	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2019.)	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2021.)	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2022.)	
	Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34	33,1% (2019.)	33,7 % (2021.)	34,2% (2022.)	
	Stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju (dobna skupina 25 - 64)	3,5% (2019.)	5,1% (2021.)	4,4% (2022.)	
	Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20 - 64 godine)	65% (2019.)	68,2% (2021.)	69,7% (2022.)	
	Udio privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima (ugovori na određeno vrijeme)	18,1% (2019.)	15,50% (2021.)	14,60% (2022.)	
3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	Pokazatelj vremena rješavanja prvostupanjskih parničnih i trgovačkih predmeta	374 dana (2018.)	559 (2021.)	410 (2022.)	
	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti ** (WCR, IMD), kategorija Djelotvornost javne uprave	60. mjesto (2021.)	nisu dostupni noviji podatci (GCI - WEF)	46. mjesto (2022.)	
4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti * (WCR, IMD)	60. mjesto (2021.)	nisu dostupni noviji podatci (GCI - WEF)	46. mjesto (2022.)	

STRATEŠKI CILJ NRS 2030.	NAZIV POKAZATELJA USPJEŠNOSTI NRS 2030.	POČETNA VRIJEDNOST	VRIJEDNOST GI NRS 2021.	VRIJEDNOST GI NRS 2022.	TREND KRETANJA POKAZATELJA
5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	Očekivani broj godina zdravog života	58,5 godina - žene 56,5 godina - muškarci (2018.)	59,6 godina žene 57,5 godina muškarci (2020.)	59,3 godina - žene 57,9 godine - muškarci (2021.)	
	Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23,3% (2019.)	20,9% (2021.)	19,9% (2022.)	
6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	Stopa totalnog fertiliteta	1,47 djece (2018.)	1,48 djece (2020.)	1,62 djece (2021.)	
7. Sigurnost za stabilan razvoj	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	70% (2021.)	73% (2022.)	
	Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	2,70% (2019.)	2,4 (2020.)	2,40% (2020.)	
8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Emisije stakleničkih plinova (bazna godina - 1990.)	75,23% (2018.)	71,8% (2020.)	73,9% (2021.)	
	Stopa recikliranja komunalnog otpada	25,3% (2018.)	31,4% (2021.)	34% (2022.)	
	Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	28,02% (2018.)	31,02% (2020.)	31,33% (2021.)	
9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Produktivnost rada u poljoprivredi	6.107 €/ GJR(2019.)	8.514,71€/ GJR (2021.)	9.908 €/ GJR (2022.)	
10. Održiva mobilnost	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD), kategorija Infrastruktura ***	48. mjesto (2020.)	nisu dostupni noviji podaci (GCI - WEF)	45. mjesto (2022.)	
11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije	47,60 (20. mjesto u EU) (2020.)	46,0 (19. mjesto u EU-u) (2021.)	47,50 (21. mjesto u EU) (2022.)	
12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	Razlika u regionalnom BDP-u po stanovniku (BDP po stanovniku Grada Zagreba u odnosu na Virovitičko-podravsku županiju)	3,10 (2017.)	2,90 (2020.)	2,90 (2020.)	
13. Jačanje regionalne konkurentnosti	Regionalni indeks konkurentnosti (EU) (RCI 2.0) ****	73,8 (2019.)	nisu dostupni noviji podaci	80,6 (2022.)	

<i>Legenda:</i>	
	<i>Pozitivna promjena</i>
	<i>Negativna promjena</i>
	<i>Nema promjene</i>
	<i>Nema podataka</i>

* Zbog nedostupnosti podataka Indeksa globalne konkurentnosti (GCI) Svjetskog gospodarskog foruma (WEF), napredak u provedbi strateških ciljeva „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“ i „Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske“ se prati zamjenskim pokazateljem Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausannea (IMD): Globalna ljestvica konkurentnosti (WCR). Kriteriji za izračun pokazatelja nalaze se u Prilogu 5 Izvješća.

** Zbog nedostupnosti podataka Indeksa globalne konkurentnosti (GCI) - stup 1. „Institucije“, Svjetskog gospodarskog foruma (WEF), napredak se prati zamjenskim pokazateljem Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausannea (IMD): WCR – kategorija „Djelotvornost javne uprave“. Kriteriji za izračun pokazatelja nalaze se u Prilogu 5 Izvješća

*** Zbog nedostupnosti podataka Indeksa globalne konkurentnosti (GCI) Svjetskog gospodarskog foruma (WEF) – stup 2. „Infrastruktura“, napredak se prati zamjenskim pokazateljem Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausannea (IMD): WCR – kategorija „Infrastruktura“. Kriteriji za izračun pokazatelja nalaze se u Prilogu 5 Izvješća

**** Izdanje Indeksa regionalne konkurentnosti za 2022. temelji se na ažuriranoj metodologiji i stoga je uz naziv navedena oznaka RCI 2.0. Vrijednosti za 2016. i 2019. su izračunati u skladu s novom metodologijom i označeni kao RCI 2.0, izdanje 2016. i RCI 2.0, izdanje 2019

Prilog 3 Popis važećih akata strateškog planiranja koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030.¹¹

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja	1. Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine	
	2. Strategija niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu	
	3. Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine	
	4. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine	
	5. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu	
	6. Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu	
	7. Hrvatska strategija za vodik do 2050. godine	
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	8. Strategija razvoja željezničkog sustava Republike Hrvatske do 2032. godine	
	9. Nacionalni plan razvoja željezničke infrastrukture za razdoblje do 2030. godine	
	10. Nacionalni plan upravljanja željezničkom infrastrukturom i uslužnim objektima i razvoja usluga željezničkog prijevoza za razdoblje do 2030. godine	
	11. Strategija razvitka riječnog prometa u Republici za razdoblje od 2022. do 2032. godine	
	12. Srednjoročni plan razvitka vodnih putova, luka i pristaništa Republike Hrvatske za razdoblje od 2022. do 2031. godine	
	13. Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine	

¹¹ Popis sadrži važeće akte strateškog planiranja od nacionalnog značaja koji su doneseni zaključno s danom 31. prosinca 2022. godine

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo obrane	14. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske	
Ministarstvo poljoprivrede	15. Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine	
	16. Strategija poljoprivrede do 2030. godine	
Ministarstvo pravosuđa i uprave	17. Nacionalni plan razvoja pravosudnog sustava za razdoblje od 2022. do 2027. godine	
	18. Nacionalni plan razvoja javne uprave za razdoblje od 2022. do 2027. godine	
	19. Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine	
Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	20. Strategija upravljanja državnom imovinom za razdoblje 2019.-2025.	
	21. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske	
	22. Dugoročna strategija obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine	
	23. Program energetske obnove zgrada javnog sektora za razdoblje do 2030. godine	
	24. Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine	
	25. Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine	
	26. Program energetske obnove višestambenih zgrada za razdoblje do 2030. godine	
	27. Program energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra za razdoblje do 2030. godine	
	28. Program suzbijanja energetskog siromaštva koji uključuje korištenje obnovljivih izvora energije u stambenim zgradama na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi za razdoblje do 2025. godine	

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	29. Nacionalni plan za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	30. Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027.	
	31. Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine	
	32. Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021.-2027. godine	
	33. Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	34. Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine	
35. Program „Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027.“	 	
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	36. Nacionalni plan razvoja otoka za razdoblje 2021.-2027.	
	37. Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za razdoblje 2021.-2027. godine	
	38. Integrirani teritorijalni program 2021.-2027.	
	39. Program „Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.“	

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo turizma i sporta	40. Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine	
	41. Nacionalni program sporta 2019.- 2026.	
Ministarstvo unutarnjih poslova	42. Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine	
	43. Strategija integriranog upravljanja granicom 2021.- 2027.	
	44. Nacionalni plan sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. do 2030.	
Ministarstvo zdravstva	45. Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021.-2027.	
Državni zavod za statistiku	46. Strategija razvitka službene statistike za razdoblje 2021.-2030.	
	47. Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2021.-2027.	
Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske	48. Nacionalni plan razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027.godine	
Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva	49. Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine	
VRH - Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina	50. Nacionalni plan za uključivanje Roma za razdoblje od 2021.-2027. godine	
	51. Operativni program za nacionalne manjine za razdoblje 2021.-2024.	

Prilog 4 Popis akata strateškog planiranja u izradi, koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030.¹²

Nositelj izrade	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja	1. Nacionalni plan industrijskog razvoja i poduzetništva za razdoblje 2021.-2027.	
	2. Nacionalni plan za digitalnu transformaciju gospodarstva za razdoblje 2021.-2027.	
	3. Strategija za procjenu ekonomskog učinka propisa na sektor malog i srednjeg poduzetništva za razdoblje 2023. - 2027.	
	4. Revizija Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030.	
	5. Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023.-2028.	
Ministarstvo kulture i medija	6. Nacionalni plan razvoja kulture i medija od 2023. do 2027. godine	
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	7. Nacionalni plan razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2027. godine	
Ministarstvo obrane	8. Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2024.-2035.	
Ministarstvo poljoprivrede	9. Strategija biogospodarstva do 2035.godine	
	10. Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027. godine	
	11. Nacionalni plan razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja Republike Hrvatske za razdoblje od 2022. do 2030. godine	

¹² Popis sadrži akte strateškog planiranja od nacionalnog značaja koji su bili u postupku izrade zaključno s danom 31. prosinca 2022. godine

Nositelj izrade	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	12. Program energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje do 2030. godine	
Ministarstvo turizma i sporta	13. Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027. godine	
Ministarstvo unutarnjih poslova	14. Nacionalna strategija integriranog upravljanja granicom s pripadajućim Akcijskim planom za razdoblje od 2023.-2027. i Planom djelovanja u nepredvidivim okolnostima	
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova	15. Nacionalni program međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći inozemstvu za razdoblje 2022.-2026. godine	
Ministarstvo zdravstva	16. Nacionalna strategija djelovanja na području ovisnosti za razdoblje 2022.-2030.	
Ministarstvo znanosti i obrazovanja	17. Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine	
Ministarstvo znanosti i obrazovanja / Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja	18. Strategija pametne specijalizacije do 2029. godine	
Hrvatska vatrogasna zajednica	19. Nacionalna strategija razvoja vatrogastva za razdoblje 2022.-2030.	
Središnji državni ured za demografiju i mlade	20. Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2031. godine	

Nositelj izrade	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina	21. Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine	
Ured za ravnopravnost spolova	22. Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2022. do 2027.	
Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske	23. Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2022. do 2027. godine	
	24. Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2021. do 2027. godine	

Prilog 5 Globalna ljestvica konkurentnosti (WCR) Instituta za međunarodno poslovanje iz Lausannea (IMD)

Svi akti strateškog planiranja izrađuju se i provode u skladu sa načelima sustava strateškog planiranja i upravljanja propisanim Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („[Narodne novine](#)“, br. 123/17, 151/22). Pri tome, primjena načela učinkovitosti i djelotvornosti osigurava da se za sve razine utvrđenih ciljeva i mjera u aktima strateškog planiranja moraju definirati odgovarajući pokazatelji, dok primjena načela točnosti i cjelovitosti osigurava da se za pripremu, izradu, izvješćivanje te praćenje provedbe i učinaka akata strateškog planiranja moraju koristiti pouzdani, provjerljivi i usporedivi podaci.

Tijekom praćenja provedbe i izrade prvog izvješća o napretku u provedbi NRS-a 2030 utvrđena je nedostupnost podataka za pokazatelje uspješnosti Indeksa globalne konkurentnosti (GCI) Svjetskog gospodarskom foruma (WEF) koji se sastoji od 12 stupova: institucije, infrastruktura, IKT, makroekonomska stabilnost, zdravlje, vještine, tržište proizvoda, tržište rada, financijski sustav, veličina tržišta, dinamičnost poslovanja, kapacitiranost za inovacije. Navedeni pokazatelj koristi se za praćenje uspješnosti provedbe strateških ciljeva 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo, 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom, 4. Globalna prepoznatljivost Hrvatske i 10. Održiva mobilnost.

Slijedom navedenog, u svrhu primjene načela strateškog planiranja, za potrebe praćenja provedbe i izvješćivanja o napretku u provedbi NRS-a 2030, tijekom 2021. i 2022., umjesto podataka pokazatelja uspješnosti Indeksa globalne konkurentnosti (GCI) korišteni su podaci pokazatelja Svjetska ljestvica konkurentnosti (WCR), Instituta za razvoj poslovnog upravljanja (IMD) iz Lausannea.

Metodologija izrade Svjetske ljestvice konkurentnosti (WCR) IMD-a temelji se na analizi četiri ključna pokazatelja uspješnosti, odnosno faktora konkurentnosti: gospodarskog rezultata, djelotvornosti javnog sektora, djelotvornosti poslovnog sektora i infrastrukturi. Za analizu se koristi 20 indeksa, pet za svako područje, izračunatih temeljem 334 kriterija konkurentnosti od kojih se dvije trećine odnose na statističke podatke, a trećina na istraživanje mišljenja gospodarstvenika.

U nastavku slijedi prikaz kriterija koje IMD primjenjuje, revidira i ažurira u skladu sa potrebama globalnog gospodarstva, novim teorijama te posljednjim dostupnim podacima i istraživanjima.

Prikaz 1. Ključni pokazatelji konkurentnosti i kriteriji primjenjivani tijekom izrade Svjetske ljestvice konkurentnosti (WCR) za Republiku Hrvatsku za 2022. godinu ¹³

Gospodarski rezultati	Službena statistika (rangirano)	Podaci iz istraživanja (rangirano)	Popratni podaci (nerangirano)	Ukupno
Domaće tržište	9	1	16	26
Međunarodna razmjena	12	0	13	25
Međunarodne investicije	10	1	4	15
Zaposlenost	8	0	2	10
Cijene	5	0	1	6
	44	2	36	82
Djelotvornost javnog sektora	(rangirano)	(rangirano)	(nerangirano)	Ukupno
Javne financije	4	3	3	10
Porezne politike	6	1	4	11
Institucionalni okvir	7	7	2	16
Poslovno zakonodavstvo	6	13	0	19
Društveni okvir	9	4	3	16
	32	28	12	72
Djelotvornost poslovnog sektora	(rangirano)	(rangirano)	(nerangirano)	Ukupno
Produktivnost i učinkovitost	3	4	3	10
Tržište rada	11	10	3	24
Pristup financiranju	9	7	3	19
Poslovne prakse	4	10	0	14
Stavovi i vrijednosti	0	7	0	7
	27	38	9	74
Infrastruktura	(rangirano)	(rangirano)	(nerangirano)	Ukupno
Osnovna infrastruktura	8	5	7	20
Tehnološka infrastruktura	10	7	0	17
Znanstvena infrastruktura	15	3	4	22
Zdravlje i okoliš	15	5	8	28
Obrazovanje	12	4	3	19
	60	24	22	106
Sveukupno bodova	163	92	79	334

¹³ Izvor: https://www.imd.org/wp-content/uploads/2023/02/all_criteria_list_wcy_2022.pdf , preuzeto 13. srpnja 2023.